T.C.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİMDALI

YÜKSEK ÖĞRETİMDE ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİN ARAŞTIRILMASI, ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİNDE BİR UYGULAMA

Mustafa AVŞAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA, 2007

T.C.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİMDALI

YÜKSEK ÖĞRETİMDE ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİN ARAŞTIRILMASI, ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİNDE BİR UYGULAMA

Mustafa AVŞAR

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet TURAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA, 2007

ÖZET

YÜKSEK ÖĞRETİMDE ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİN ARAŞTIRILMASI, ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİNDE BİR UYGULAMA

Mustafa AVŞAR

Yüksek Lisans Tezi, İşletme Anabilim Dalı
Danışman: Yar. Doç. Dr. Mehmet TURAN
Eylül 2007, 99 Sayfa

Bugün yeni dünya düzeninde, girişimcilik konusunun öneminin arttığı bir gerçektir. Küreselleşme eğilimi ile kalkan sınırlar ve genişleyen pazar boyutu, ekonomik aktörleri değişime sürüklemiştir. Bu değişim, girişimcilik konusunun, önemini arttırmıştır. Çünkü dünya üzerinde küreselleşme eğilimi ile artan rekabet gereği olarak, yenilikçilik, risk alma vb. özellikleri üzerinde taşıyan bireylerin varlığı olmazsa olmaz, koşul haline gelmiştir. Bu gelişmeler paralelinde, ülkemiz insanının girişimcilik potansiyelini geliştirmemiz, dünya üzerindeki sözkonusu değişimin yakalanması açısından önemlidir. Bu nedenle, ülkemiz insanının, gerekli girişimcilik vasıflarının yeterli düzeyde kazanmasında, eğitimin gerekliliği ortadadır. Eğitim sisteminde gerçekleştirilecek değişimle, bugünün öğrencilerinin, yarının başarılı girişimcileri haline gelmesi hususunda, önemli mesafe alınabilir. Eğitim sistemimde sözkonusu değişim için, öncelikle, öğrencilerin girişimcilik potansiyellerinin belirlenmesi ve eksiklikler üzerine odaklanılması gereklidir.

Bu hakikatten yola çıkarak, bu çalışma ile üniversite öğrencilerinin girişimcilik seviyeleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu potansiyelleri belirlemede temel girişimcilik özellikleri dikkate alınacaktır (Bu özellikler; risk alabilme, içsel kontrol, yaratıcılık ve yenilikçilik vb.). Bu amaçla, değişik fakültelerde okuyan öğrencilerin ileride iş hayatına atılarak, birer iş insanı olabileceği ihtimalinden yola çıkılarak, girişimcilik potansiyelleri ölçülmüştür. Örneklem olarak, Çukurova üniversitesi öğrencileri seçilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite, Girişimcilik Seviyesi, Girişimcilik Ölçeği

ABSTRACT

TO DETERMINE ENTREPRENEURS INTENTIONS OF UNIVERSITY STUDENTS, STUDY ON ÇUKUROVA UNIVERSITY STUDENTS

Mustafa AVŞAR

Master Thesis, Department of Business Administrations
Supervisor: Yar. Doç. Dr. Mehmet TURAN
September 2007, 99 Pages

In todays new world system, with the globalization economic factors and enlarging marketing dimensions it has became a reality that the importance of entrepreneurship has been increased. Due increased economic competitions, it is an important factor to develope entrepreneurs potentials of our own countries people. For these reasons, the importance of education is a neccesary factor in order to establish enough entrepreneurship qualifications for the next generation. Undoubtly, the changes in education system will help todays students become successfull entrepreneurs in the future. Previously, instead of focusing on student determination and entrepreneurial potential focus was placed on entrepreneurial deficiencies in the education systems.

From this reality, in this study it will predict university students entrepreneurship potentials. To predict entrepreneurship potentials, it has used basic entrepreneurs characteristics. These characteristics are risk taking, locus of control, innovations, creativity etc. For this purpose, the study included to measure entrepreneurs potentials in different faculty students who might be a businessman or businesswoman in the future. The Cukurova University students were chosen as study groups.

Key Words: University, Entrepreneurs Potential, Entrepreneur Scales

ÖNSÖZ

Ekonomide girişimci varlığı, insan bedenindeki kan varlığına benzer. Kan yetersizliği durumunda, insan bedeni nasıl hastalıklara karşı dirençsiz ve zayıf oluyorsa, girişimci eksikliği olan bir ekonomi aynı şekilde, dirençsiz ve krizlere açık olur. Bu açıdan, girişimci eksikliği, bir ülke ekonomisi için temel sorunlardan biridir. Çünkü girişimci eksikliği, ülkede üretimi ve istihdamı azaltan bir faktör olarak, ülkede ithalat eğilimini arttırırken, işsizlik sorununu büyütmektedir. Bu sebepten dolayı, ülkede, dış ticaret dengesi bozulmakta, derin ekonomik krizler ortaya çıkmaktadır. Buna benzer ekonomik problemlerin çözümünde, devlet, makro açıdan ekonomik kararlar alıp uygulamaktadır. Ancak, kalıcı çözümlerin oluşmasında, sadece makro ekonomik önlemler yeterli olmayabilir. Bu sebepten dolayı, mikro açıdan da çözümlemeler yapılmalıdır. Böylece ekonomide makro politikalar tarafından yapılamayan etki, bu yolla sağlanabilir. Bu açıdan, mikro ölçekteki çözümlemeler, ekonominin uzun dönem istikrarında ve ekonomik dengelerin inşası açısından önemli bir anahtar faktördür. Bu düşünceden hareketle, bu tez çalışması ile girişimcilik sorununa yönelik olarak, araştırmaların mikro ölçekte, eğitim aşamasından başlamasını, hedefliyoruz. Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri üzerine yapılan bu çalışmada, ülkemizdeki temel sorun olan girişimci eksikliği sorununa, üniversite bazında çözümler getirmeyi düşünmekteyiz. Bu çalışma ile üniversitedeki öğrencilerin girişimcilik konusunda eksikliklerin görülmesi ve bu eksikliğin giderilmesi konusunda faaliyetler, üniversite çapında başlatılabileceği ümidini taşımaktayız. Bu çalışma sonucunda, üniversitemizdeki mevcut girişimcilik potansiyelinin tablosunu, çıkarmayı düşünüyoruz. Bu çalışmada büyük desteği olan, değerli danışman hocam Yar. Doç. Dr. Mehmet Turan'a yardımlarını hiçbir zaman esirgemediği için özellikle teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Ayrıca, değerli tez juri üyeleri, Doç. Dr. Ünal Ay ve Doç. Dr. Mehmet Balcılar 'a yakın ilgilerinden ve desteklerinden dolayı teşekkür ederim. Araştırmada emeği geçen diğer arkadaşlara, saygı ve sevgilerimi sunuyorum.

Proje No:İİBF2006YL11

Mustafa AVŞAR

Eylül,2007

ADANA

İÇİNDEKİLER

ÖZET……..…….…….III
ABSTRACT ……IV
ÖNSÖZ ……..V
TABLOLAR LİSTESİ…….....IX
ŞEKİLLER LİSTESİ……...X
GİRİŞ ……..1

BÖLÜM 1
GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI

1.1.Girişimcilik Tanımı ……...4
1.2.Geçmişten Günümüze Girişimcilik…….. ……..5
1.3.Girişimci Kişi Kimdir?Girişimci Kişiyi Belirleyen Faktörler Nelerdir?.....5
1.4.Araştırmanın Amacı ……...……10

BÖLÜM 2
GİRİŞİMCİLİKTE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER VE GİRİŞİMCİ ÜNİVERSİTE EĞİTİMİNİN TASARLANMASI

2.1.Girişimci Kişilik Özellikleri ve Girişimcilik Eğilimi …….11
2.1.1.Bireysel Risk Alma Davranışı ..... ……..……..12
2.1.2.İçsel Kontrol .....……..……....14
2.1.3.Başarma İhtiyacı.....14
2.1.4.Yaratıcılık.....15
2.1.5.Yenilikçilik …….....……..……..16
2.1.6.Belirsizliğe Tolerans ……..…….....17
2.1.7.Bağımsızlık İhtiyacı.....18
2.1.8.İnsanlarla İlişki.....18
2.2.Girişimciliğin Alt Yapısı ……19

2.3.Girişimcilik Özelliklerine Kültürün Etkisi.. ……...….....21
2.4.Girişimcilik Eğilimi ve Kişisel Motivasyon ……24
2.5.Kişide Girişimcilik Eğilimi Nasıl Oluşur? ……..26
2.6.Girişimcilik Eğitimi ……...28
2.7.Girişimcilik Eğilimi Ölçeğinin Geliştirilmesi ……..…….....30

BÖLÜM 3
LİTERATÜRDE GİRİŞİMCİLİK ÇALIŞMALARI

3.1.Genel Girişimcilik Literatürü ……...32
3.2.Literatürde Girişimcilik Eğilimi Çalışmaları ……...36

BÖLÜM 4
GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİ ÖLÇMEYE YÖNELİK ÇALIŞMANIN YAPISAL TASARIM PLANI VE UYGULAMA ÇALIŞMASI

4.1.Araştırmanın Yapısal Planı……...39
4.1.1.Çalışmasının Amacı…….. ….39
4.1.2.Örneklem.. ……..….. ……..39
4.1.3.Çalışmasının Kapsamı..... ……..39
4.1.4 Çalışmasının Kısıtları ve Varsayımları ……...40
4.1.5.Çalışmasının Metodolojisi ……..……...40
4.2.Araştırma Modeli ve Hipotezler ……...41
4.2.1.Araştırmanın Modeli ……..…….....41
4.2.2.Araştırmanın Hipotezleri ……..…….42
4.3.Anket Çalışması …… ……44
4.4.Sonuçların Analizi ……..…….45
4.4.1. Güvenilirlik Analizi ……..…….45
4.4.2.Örneklemin Demografik Yapısı….……46
4.4.3. Girişimci Özellikleri Yönünden Tüm Örneklemin Değerlendirilmesi…..…….48
4.4.4. Fakültelerin Değerlendirilmesi ……..…….48

4.4.4.1.Fakültelerin Demografik Yapısı …….....48
4.4.4.2.Fakültelerin Girişimcilik Özellikleri Yönünden Karşılaştırılması …….....51
4.4.4.3.Girişimcilik Özellikleri Açısından Ayrı Ayrı Değerlendirmeler…….52
4.4.4.3.1.Beklenmedik Olaylara Tolerans Açısından Değerlendirme…….53
4.4.4.3.2.Bağımsızlık İhtiyacı Açısından Değerlendirme…….……..54
4.4.4.3.3.Risk Alma Açısından Değerlendirme……..54
4.4.4.3.4.Yenilikçilik Açısından Değerlendirme…….55
4.4.4.3.5.Başarma İhtiyacı Açısından Değerlendirme…….56
4.4.4.3.6.İnsanlar ile İlişki Açısından Değerlendirme…….57
4.4.4.3.7.İçsel Kontrol Açısından Değerlendirme……...58
4.4.4.3.8.Yaratıcılık Açısından Değerlendirme……...…….....59
4.4.4.4. Farklı Fakültelerin Girişimcilik Eğilimlerinin Karşılaştırılması……59
4.4.5. Demografik Değişkenler Üzerine Analizler..……..….....63
4.4.5.1.Ebeveyn Mesleğinin Girişimcilik Eğilimi ile ilişkisi……..…64
4.4.5.2.Cinsiyet ile Girişimcilik Eğilimleri Arasında İlişki…….....65
4.4.5.3.Gelir Farkı ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki…….66
4.4.5.4.Ailede Çocuk Sıralaması ile Girişimcilik Eğiliminin İlişkilendirilmesi.……68

BÖLÜM 5
TEZ SONUÇLARI VE ÜNİVERSİTELERE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar……...70
5.2.Öneriler……71
KAYNAKÇA…….....74
EK: ANKET……..84
ÖZGEÇMİŞ……..89

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo1.1.Girişimcide Bulunan Temel Özellikler ve Muhtemel Düzeyleri…… 6
Tablo3.1.Girişimcilik Literatüründeki Çokça Karşılaşılan Çalışmalar…….35
Tablo3.2.Girişimcilik Eğilimleri Konusunda Yapılan Çalışmalar…….37
Tablo4.1Girişimci Özellikleri Açısından Güvenilirlik Analizi.…….46
Tablo 4.2.Örneklemin Demografik Yapısı…….47
Tablo4.3.Üniversite Örnekleminin Girişimci Kişilik Özellikleri Bakımından Değerlendirilmesi48
Tablo4.4.Fakültelerin Demografik Yapılarının Karşılaştırılması ……49
Tablo.4.5.Fakülte Örneklemlerinin Girişimcilik Özellikleri Yönünden Karşılaştırılması.…….52
Tablo 4.6.Beklenmedik Olaylara Tolerans Açısından Değerlendirme.……..53
Tablo4.7.Bağımsızlık İhtiyacı Açısından Değerlendirme. ……54
Tablo 4.8.Risk Alma Açısından Değerlendirme . …….....55
Tablo4.9.Yenilikçilik Açısından Değerlendirme……55
Tablo.4.10. Başarma İhtiyacı Açısından Değerlendirme……...56
Tablo.4.11.İnsanlar ile İlişki Açısından Değerlendirme…….57
Tablo.4.12.İç Kontrol Açısından Değerlendirme……...58
Tablo.4.13.Yaratıcılık Açısından Değerlendirme…….....59
Tablo.4.14.Fakülteler ile Girişimcilik Eğilimleri Arasında İlişki…….....62
Tablo.4.15.Baba Mesleği ile Girişimcilik Eğilimleri Arasında İlişki……...64
Tablo.4.16.Cinsiyet ile Girişimcilik Eğilimleri Arasında İlişki……66
Tablo.4.17.Aile Gelir Seviyesi ile Girişimcilik Eğilimi Arasında İlişki……67
Tablo 4.18.Ailede Çocuk Sıralamasının Girişimciliğe Etkisi……...68

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1: Kişide Girişimcilik Eğilimi Nasıl Oluşur?.....26
Şekil 2.2.Ajzen ‘in Planlanmış Davranışlar Teorisi……..……..27
Şekil 2.3.Shapero ve Krueger Modeli……..……...28
Şekil4.1.Araştırmanın Model Tasarımı……..41

GİRİŞ

Günümüzde üniversiteler; çok değişkenli, karmaşık ve yoğun bir değişim, dönüşüm baskısı altında küresel-bilgi çağına uyum sağlamaya çalışmaktadır. Gelişmiş Batı dünyasının çoğunda, "girişimci üniversite" kavramı olarak da adlandırılan dönüşümlerin, değişimlerin yapıldığı biliniyor. Bu bağlamda, üniversitelerin de yeniden yapısal değişiklikleri gerçekleştirme ve yenilenme sürecine ihtiyacı olduğu açıkça görülmektedir (Odabaşı,2005,89). Üniversitelerdeki bu değişimi gerekli kılan nedenler şöyle sıralanabilir; küresel nedenler olarak, yükseköğretim sisteminin uluslararası standartlara ulaşması gerekliliği; ulusal etkenler olarak ise, her kesimden vatandaşın gelişen oranda eğitim almayı beklemesi, kaynak yetersizliği ve artan nüfus, bölgesel kalkınma için üniversitelerin aktif rol almasının istenmesi, verimlilik ve sanayileşme vb. hususlar gösterilebilir. Öte yandan, kurumsal nedenler olarak da akademik personelin daha iyi şartlarda eğitim ve çalışma isteği, üniversitelere yönelik çeşitli çevrelerde baskıların artması vb. etkenleri sıralamak mümkündür. Bütün bu nedenlerden kaynaklanan baskılar, yükseköğretim sistemi üzerinde artan bir yoğunlukta kendisini hissettirmektedir. Devlet üniversiteleri başta olmak üzere, ülkemizin tüm üniversite yöneticileri ve ilgilileri günlük faaliyetlerinin ötesinde, geleceğin vizyonuyla bağlantılı olarak, üniversitelerin geleceğine yönelik stratejik düşünce ve dönüşümü gerçekleştirme yollarını aramaktadır (Odabaşı,2005,90).

Mevcut üniversite eğitimi sonucu, diplomalı işsiz grubun arttığını görülmektedir. Eğitim, iş dünyasının ihtiyacı olan uygun kişiyi yetiştirmekten çok uzak olduğu gibi, girişimci kişilik yapısının gelişmesine de fırsat vermemektedir. Eğitim sistemi kendine güvenen ve girişimcilik yönelimli kişilerden çok, stresli ve hasta bireyler yetiştiren bir yapı kazanmıştır. ÖSS, KPSS vb sınavlar geriye panik atak hastası birçok genç bırakmıştır. Üniversitelerde basmakalıp düşünceli ve memur zihniyetli öğrenciler yetiştirilmiş ve bu kişiler verilen devlet maaşlarıyla devlet kapısı için özendirilmiştir. Öğrencilerin değişen dünya düzenine uyum sağlaması ve yeni bakış açısına kavuşması için formüllerden çok kendisine ilişkin model ve bakış açısına sahip olması gerekmektedir. Böylece katı, hiyerarşik yapılar yıkılarak, girişim merkezli özgürlükçü yapılar kurulabilir. Aksine, baskılar ve önyargılar ise, potansiyel girişimcilik ruhunu kişilerde bilinçaltına iterek, kullanılmayan eşyalar deposuna gönderir (Bozgeyik, 2005).

Günümüzde iş yükünün %60'dan fazlasını küçük işletmeler istihdam etmektedir. Bu açıdan küçük işletmeler işsizliğin çözümünde çok önemli bir rol oynamaktadır. Kurulan her başarılı yatırım, ileriki zamanda binlerce kişinin istihdamına sebep olabiliyor. Bu açıdan, bu yeni arayışları sağlayacak, kişisel girişimcilik eğilimleri ile ilgilenmek gerekmektedir. Çünkü, işin kurulması ve geliştirilmesinde, girişimci karakter yapısının, insanların zorlu iş süreçlerin üstesinden gelinmesinde, ne kadar önemli olduğu açıktır (Davidsson, 2000).

Girişimcilik; çevremizdeki olanakları görme, bu olanakları projelere dönüştürme ve projeleri uygulama sanatıdır. Girişimci kişi ise, toplumun gereksinim duyduğu, ürünleri üreterek, hizmetleri sunarak, maddi-manevi kazanç sağlamayı hedefleyen; bu doğrultuda kendi işini kurmak için harekete geçen; iş fikrini gerçekleştirmek için, araştırma, planlama, örgütlenme, koordinasyon çalışmaları yapan; sonuçta gerekli bilgi-beceri, işyeri, eleman, ekipman v.b. girdileri ile finansman kaynaklarını, bir araya getirerek, kendi işini kuran kişidir (Bozkurt, 2000,12). Girişimcilik, kavram olarak çok yönlü bir yapıya sahiptir. Çünkü olayı sadece kişisel boyutta düşünemezsiniz. Bu kavramda, kişisel özellikler yanında çevresel, ekonomik, ailesel, kültürel vb. etkenleri değerlendirmek gereklidir. Bu sebepten dolayı, girişimcilik kavramının komplex ve çok yönlü yapıları kapsadığı söylenebilir. Potansiyel girişimcileri diğerlerinden ayıran özellikler incelendiği zaman, bir yetenek işinden çok yeni duruma uyum açısından, önemli olduğu gözlenebilir. Ne içsel kontrol nede yenilikçilik girişimcilik motivasyonunu açıklamada tek başına yeterli değildir. Çünkü bunların yanında girişimci oryantasyonu da girişimci faaliyetlerinin gelişiminde, önemli bir etkendir (Mueller ve Thomas,2001). Bunun yanı sıra, eğer bir toplumdaki değerler girişimciliğin gelişmesi açısından elverişli ise, girişimciler daha iyi bir ortamda faaliyet gösterir ve daha başarılı sonuçlar alabilirler. Mesela girişimciliğin gelişimi için gerekli sosyal şartlar mevcutsa; girişimciliğin sosyal kabul edilebilirliği artacak, ve daha rahat kaynak bulunabilecektir (Russel,1998).

Girişimcilik eğiliminin kişide oluşmasında, daha önceki araştırmalarda, kişisel özellikler yanında, kavramsal ve bilişsel objelerinde etken olduğu görülmektedir. Girişimlerin meydana gelmesinde, bu kavramların etkisinin ne oranda olduğu belirsizdir. Mesela, kişinin, fırsatların farkına varmasında, iletişim ağının önemi büyüktür. Yine, kişinin girişimcilik konusunda güdülenmesinde, bir fırsatın ya da olayın farkına varması önemli bir etkendir. Bu konuda yapılan

araştırmalarda, öncelikle, kişinin bireysel güdülenmesi konusunda birtakım modellerin geliştirildiği görülmektedir. Yapılan çeşitli araştırmalarda, grup olarak, mezun olmamış öğrencilerin, yöneticilerin ve mezun olmuş öğrencilerin ele alındığı ve bu kişilerin girişimcilik eğilimlerinin incelendiği görülmektedir (Squera, 2004). Örneğin; Kim ve Hunter(1993), Brice(2002), Cromie ve Donaghue(1992), De Noble ve Erlich(1999), Davidsson(2000), Tandi ve Sharma(2004), S.E.Mueller ve A.S Thomas(2001) gibi değişik tarihli araştırmalarda, öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin incelendiği görülür.

Bu çalışmanın amacı ise, her biri potansiyel birer girişimci adayı olan üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini tespit etmek, bu eğilimleri etkileyen faktörleri belirlemek ve bu faktörlerin fakülteler arasında bir farklılık gösterip göstermediğini araştırmaktır. Böylece, mezun olacak üniversite öğrencilerinin, girişimcilik özellikleri yönünden ne kadar yeterli olduğu incelenerek, sorunun çözümüne yönelik çözümler geliştirilecek ve Türk insanının girişimcilik yönünün araştırılması, geliştirilmesine katkı sağlanabilecektir.

Çalışmanın ilk bölümünde, girişimcilik kavramı tanımlanarak, girişimciliğin günümüze kadar geçirdiği evreler anlatılmıştır.

İkinci bölümde, araştırmanın amacına yönelik olarak, girişimci kişilik özellikleri ve girişimciliği geliştiren diğer etkenler açıklanmış olup, araştırma ihtiyacına göre gerekli kavramlar başlıklar halinde anlatılmıştır.

Üçüncü bölümde, araştırma ile ilgili, bir literatür taramasına yer verilmiştir. Böylece daha önce yapılan çalışmalar incelenmiştir.

Dördüncü bölümde, araştırmanın yapısal planı ve anket çalışması yer almaktadır. Bu kapsamda, araştırmanın amacı, metodolojisi, kısıtları, hipotezleri vb. konulara yer verilmiştir. Ayrıca, anket çalışması ve sonuç tabloları da bu bölümde yer almaktadır.

Beşinci ve son bölümde, araştırma sonuçlarına yer verilmiş ve öneriler geliştirilmiştir.

BÖLÜM 1

GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI

1.1.Girişimciliğin Tanımı

Girişimcilik, etrafımızdaki fırsatları fark etme, fırsatlara yönelik plan ve proje yaparak, projeleri günlük hayata taşıma ve hayatı daha yaşanabilir hale getirme uğraşı olarak kabul edilebilir (Bozkurt,2000,12). Girişimciliğin çok değişik tanımları yapılmasına karşın kesin bir tanıma ulaşılmış değildir. Girişimcilik yazınında karşılaştığımız girişimcilik tanımları aşağıdaki gibi değişiklikler göstermektedir.

1. Vesper'e göre girişimcilik, "yeni ve bağımsız işletmeler yaratmadır" (Mueller ve Thomas, 2001, 4).
2. Bygrave ve Hofers ise girişimciyi, "fırsatları algılayarak, fırsatlar doğrultusunda işletmesini şekillendiren kişi" olarak, tanımlamıştır (Mueller ve Thomas,2001, 4).
3. Bird' e göre girişimcilik," değer yaratmak için, kar amacı güden yeni işletme kurma büyütme ve yeni hizmet -mamül üretme işidir" (Naktiyok,2004,3).
4. Lounsbury'nin tanımına göre ise, "girişimcilik fırsat elde etmek için eşitsizlikleri vurgulama, alternatif üretim süreçlerini inceleme, onların optimizasyonunu sağlama sanatıdır" (Naktiyok, 2004, 3).
5. Muzyka girişimciliği, " birey ve toplum için değer yaratan, ekonomik fırsatlara cevap veren veya ekonomik fırsatlar yaratan bireyler tarafından ortaya konulan, getirdiği yeniliklerle ekonomik süreçte değişiklik yaratan süreç" olarak tanımlamıştır (Naktiyok, 2004, 3).
6. Coulter'e göre girişimcilik, "gerekli zaman ve çabayı harcayarak, finansal sosyal ve psikolojik riskleri bir araya getirerek, parasal ve kişisel tatmin ödülü olarak farklı olan bir şeyi yaratma sürecidir" (Naktiyok, 2004, 3).

Bu tanımlar farklılıklar içermesine karşın, aslında temel noktalarda bütün yazarların uzlaşı içinde olduğunu görmek mümkündür. Bu noktalar, fırsatları yakalama, yeni bir iş kurma, yeni ürün üretme vb. yönler olarak sayılabilir. Tüm bunlar, girişimciliğin değer oluşturan faaliyetler zinciri olarak görülmesini sağlamıştır.

1.2.Geçmişten Günümüze Girişimcilik

Girişimcilik sadece bu yüzyıla ait bir kavram değildir. Çok eskilerde de girişimcilik anlamına gelen çalışma ve gayretlerin olduğunu görülüyor. Orta çağda, büyük projeleri yöneten kişi yada kişiler grubu girişimci olarak görülürken, 1700 'lü yıllarda girişimcilik tanımına risk kavramı da dahil edilmiştir. Bu dönemde, Cantillon, risk alma kavramını girişimcilikle ilişkilendirmiştir (Moore,2003,38). 19.yüzyıla doğru, girişimcilik kavramına, risk üstlenmenin yanında; planlama, denetleme, örgütleme vb. faktörlerin de dahil edildiği görülmektedir (Naktiyok,2004,4). Bu yüzyılda Jean Baptiste Say' ın, girişimciliği, üretim faktörlerini birleştirip koordine ederek yeni sonuçlara ulaşmak olarak tanımladığı, görülmektedir (Naktiyok,2004,5). 1930'lara kadar girişimcilik anlayışında önemli bir değişiklik olmamıştır. Schumpeterian'dan sonra girişimcilik statik bir olgu olmaktan çıkarak dinamik bir olgu halini almıştır. Çünkü, Schumpeterian, girişimcilik süreçlerinin yeni ve denenmemiş teknolojiler içerdiğini belirtmiştir. Bu anlayışla birlikte, girişimcilik tanımına, yeni pazarlar bulma, yeni fırsatlar arama, yeni teknikleri kullanma gibi vb. dinamik olguların dahil olduğu görülmektedir (Naktiyok,2004,6). Günümüzde, girişimcilik, eklenen yeni anlayışlarla, çok yeni boyutlara taşınmıştır.

1.3.Girişimci Kişi Kimdir? Girişimci Kişiyi Belirleyen Faktörler Nelerdir?

Girişimcilik dinamik ve holistik bir olgudur. Çünkü zamanla yapılan girişim genişler ve girişimci özelliklerin birbiri ile etkileşimi ile bir dönüşüm meydana gelir. Girişimcilik üzerinde çok küçük uzlaşı olsa da, Bygrave ve Hofer(1991) girişimcilik teorisinin, temel kavramlarını tanımlayarak üzerinde analiz yapılmasını sağlamıştır. Baumol(1990) ise yaptığı gözlemle, sosyal ve ekonomik rollerin kültürle bağlantısını kurarak, bu durumun girişimcilik aktivitesinin şekillenmesinde etkili olduğunu vurgulamıştır. Gerçekten de girişimcilik ekonomik olduğu kadar sosyal bir olgudur, sosyal kural ve normlardan etkilenir. Sosyal normlarda girişimciliğe değer veriliyorsa, kişisel faaliyetler de girişimcilik üzerine odaklanır. Mesela, sanayileşmiş batı ülkelerinde girişimcilik, sosyal değerler sistemi tarafından desteklenmektedir. Bu ülkelerde, girişimciler ödüllendirilmekte ve onlara kahraman rolü verilmektedir (Russel,1998).

Girişimci; bir tarayıcı olarak görülebilir (Girişimci tanımlanırken kullanılan özellikler, Tablo 1.1 olarak, aşağıda belirtilmiştir). Yani, girişimci kişi, daimi surette etrafını izleyerek

ihtiyaçları belirleyen, yeni ihtiyaçları düşünen, ihtiyaç açıklarını kapatmak için tesis kuran ve üretim yapan, bu işleri yaşam nedeni sayacak şekilde benimseyen, yaratıcı yetenekli ve risk almayı seven kişidir (Müftüoğlu,2000). Eğer girişimcilik, yaşayan çevrenin sebep olduğu fırsatları sezme, sezgilerden hayaller üretme, hayalleri projelere dönüştürme, projeleri yaşama taşıyarak zenginlikler üretme ise bu beceriler her insanda vardır. Burada önemli olan, geleneksel yöntemlerden kurtulmak, müşterilerin henüz göremediği gereksinimleri görebilmek, bunları prototiplere taşıyarak yenilikleri oluşturmaktır. Bunun için ise etkili bir düşünce sistemi gerekir. Düşünce yönetiminde anahtar husus, yüksek potansiyele sahip, düşünce ve önerilerin gerçek zamanda değerlendirilmesi ve sağlam sonuçların alınmasıdır (Bozgeyik,2005).

Tablo1.1:Girişimcide Bulunan Temel Özellikler ve Muhtemel Düzeyleri

Özellik	Tahmini Düzeyleri
Risk Alabilme	Yüksek
İçsel Kontrol	Yüksek
Özgüven	Yüksek
Yaratıcılık	Yüksek
Liderlik	Yüksek
İletişim Becerileri	Yüksek
Organizasyon / Planlama Yeteneği	Yüksek
İkna Kabiliyeti	Yüksek
Doğru Ekibi Kurma	Yüksek
İnisiyatif Alabilme	Yüksek
Yöneticilik Becerileri	Yeterli Düzey
Finans Bilgisi	Yeterli Düzey
Kişisel Bağlantılar	Yeterli Düzey
Yeterli Sermaye	Yeterli Düzey
Sonuç Odaklılık	Yüksek
Profesyonel İş Deneyimi	Yeterli Düzey

(Kaynak:Http://www.İnsankaynaklari.Com)

Girişimcilik literatüründe önemle üzerinde durulan bir girişimci özelliği risk almadır. Girişimcinin risk alması, bilinmeyen bir doğrultuda yol alması gibi düşünülebilir. Risk alma davranışı, girişimcileri diğer sosyal gruplardan ayırmada temel faktör olarak ileri sürülmüştür. Kar elde etmede belirli kontrol ve yeteneğe sahip oldukları durumlarda, girişimciler, orta derecede riskleri almayı tercih etmektedirler. Çünkü, girişimcinin diğer özelliği olan başarma ihtiyacı faktörü, daha yüksek düzeyde risk almasını engellemektedir (Keskin ve diğerleri,2002). Bu açıdan, girişimci, bir kumarbaz olarak değerlendirilemez. Risk alma eğiliminde en sık karşılaşılan metod, Sitkin ve Pablo'un (1992) modelidir. Bu modelde, kişi, toplum, problem ve çözüm yolları arasında bağlantı kurulmaktadır. Sözkonusu çalışmada, kişinin özellikleri ile kastedilen şey; risk algısı, risk eğilimi veya tercihidir. Bireyin risk eğilimi, risk alma sırasındaki riski kabul etme yada kaçınma şeklindeki davranışıdır. Bireyin risk alma eğilimi yüksekse, olaylarda olumlu çıktıları, olumsuz çıktılardan daha çok düşünür. Bu konuda risk algısı risk eğiliminden etkilenirken, risk tercihi risk eğiliminden kaynaklanmaktadır. Risk alma davranışının temel belirleyicisi, kişinin geçmiş dönemdeki deneyimidir. Mesela, konuyu bilip bilmediği, daha önce bu konuda girişiminin olup olmadığı gibi etkenlerdir. Bu nedenle risk alma davranışı zamanla ve deneyimle değişen bir yetenek olarak kabul edebilir. Bu söylem paralelinde, kültürde toplumda bireylerin, değişimlere direnç, yeniliklere temkinli yaklaşma, belirsizlere karşı tahammül gibi noktalardan, risk alma davranışını, etkilemektedir. Tabiî ki, bu konuya kültürün değişkenliğini de katmak gerekir. Çünkü, kültürde yerinde saymaz, zamanla değişir. Bazen erozyona uğrayıp, zayıflarken; aksine bazen de güçlenir ve toplumdaki bireyleri derinden sarsar. Ayrıca, komşu toplumların kültürel etkisini de düşünmek gereklidir (Erdem,2001,47).

Girişimciler, tercihlerini belirlerken dış öğeler yerine, kendi düşünce ve fikirlerini önemserler. Yapılan araştırmalar, içsel kontrol özelliğinin bir girişimci özelliği olduğunu ortaya çıkarmıştır. İçsel kontrol, (Locus of control) bireyin yaşamındaki faaliyetlerin sebebini kavrayacak bir karakter yapısına sahip olmasıdır (Mamlin ve diğerleri,2001). İçsel kontrol odağına sahip olanlar faaliyetlerinin sonuçlarına, kişisel üstünlük ve eksikliklerinin sebep olduğuna inanırlar. Bu sebepten, içsel kontrol; kabiliyet, çalışma, kararlılık, meydana gelen sonuçların planlayıcısı olma vb. anlamlara gelmektedir (Naktiyok, 2004, 25). Girişimcilik çalışmalarında, birçok şey üzerinde tam anlaşma sağlanamasa da, üzerinde anlaşılan en önemli konulardan biri de içsel kontroldür. Çünkü, pek çok bilimsel araştırmada, içsel kontrolün,

girişimci üzerindeki etkisi tespit edilmiştir. İçsel kontrol kişinin, öncelikle bir gayeye ulaşmak için kendini harekete geçirmesinde ve içsel karar verme sürecinde etkilidir (Brice, 2002, 34).

Girişimciler, değişim içerisinde olan bir ortamda çalışırlar. Bu sosyal ve ekonomik değişimler girişimcilere fırsatlar yarattığı kadar, onların belirsizlikler içerisinde kalmalarına da neden olabilir. Bu belirsiz ortamlar da girişimcilerde stres, kaygı oluşturmakta ve girişimlerini olumsuz etkileyebilmektedir. Bu açıdan, girişimci kişilerin sahip olması gereken özelliklerden bir diğeri de, belirsizliğe tolerans yeteneğidir. Çünkü, girişimciler belirsizlik koşullarında ne kadar sağlam bir psikolojik yapıya sahiplerse, girişimleri de bu belirsiz durumlardan o kadar az etkilenmekte ve olumsuz durumları rahatlıkla aşabilmektedirler (Biel ve diğerleri,1998). Ekonomik ortamdaki belirsizlikler, girişimcilerin elde edeceği getiri miktarını yada olumsuz durumlarda karşılaşacağı kayıpları görmesini zorlaştırır. Belirsiz durumlara karşı girişimcide bulunan tolerans düzeyi, bu nedenle risk algına yansıyacak ve risk alma eğilimini dolaylı olarak etkileyecektir (Moore,2003,40).

Girişimci radikal değişimi gerçekleştirmek için vardır. Basit düşüncelerden çok, görünmeyen şeyleri görmelidir. Bu durum, yenilikçi ve yaratıcı kişilik yapısını gerektirir. Yaratıcılık ve yenilikçilik, girişimsel açıdan aslında bir sürecin iki parçası olan iki ayrı kavramdır. Yaratıcılık, anlık bir faaliyet olarak düşünülmemelidir. Yaratıcılık öncelikle, kişinin zihninde oluşan bir kıvılcım ile başlar. Bu kıvılcım, kişinin gördüğü bir olay, fark ettiği bir ihtiyaç, kendisine yapılan bir telkin olabilir. Daha sonra kişinin beyninde yorumlanan bu kıvılcım değişik öneri ve fikirlerin doğmasıyla sonlanır. Yani, yaratıcı düşünceler artık yeni çözümlere dönüşerek, yenilik olarak meydana çıkmaya hazırdırlar (Naktiyok, 2004, 167). Yenilikçilik ise, öte yandan, pek çok araştırmada girişimciye atfedilen bir diğer özelliktir. Yenilikçilik süreç olarak, problemin belirlenmesiyle başlar, problemin çözümüne yönelik öneriler ve fikirlerin geliştirilmesi ile devam eder ve uygulanmaya hazır yeniliklerin oluşturulması ile de sonlanır. Bu süreçte, kaynaklardan birisi de kişide bu özelliğin ne ölçüde bulunduğudur. Yani, kişide yenilikçilik seviyesi yüksek ise, yenilikçilik süreci daha etkin bir şekilde işleyecek, başarılı sonuçlar alınabilecektir (Naktiyok, 2004, 170). Girişimci, yenilik yolu ile yaratıcı fikri harekete dönüştürür ve değişime uygun hale getirir. Bu sayede, girişimciler, yeni ürün ve hizmetler üreterek, yeni üretim metodları uygulayarak rekabet avantajı sağlarlar (Carland,1984)

Girişimciyi başarılı kılan bir diğer özellik, iyimser ve pozitif bakış açısına sahip olmasıdır (Naktiyok, 2004,28). Bu karakter yapısı için, kişide özgüvenin varlığı gereklidir. Özgüven, bireyin kendi özellik ve kapasitesinin farkında olması, başkasının onayını beklemeyen, gurura kapılmayan kararlı bir kişilik yapısına sahip olmasıdır. Özgüven sonucu kişinin elde ettiği pozitif bakış açısı, diğer ekonomik kesimlerle ilişkilerde de etkilidir. Özgüven; bireyin iç huzur ve emniyetini arttırarak, kişide olumlu duyguların gelişimini hızlandırır. Böylece, özgüveni yüksek kişilerde, öğrenme merakı, araştırma ve dikkatini verme eğilimi, eleştiriye karşı oldukça hoş görülü olma vb. özelliklerin oldukça gelişmiş olduğu söylenebilir (Eyüboğlu Eğitim Kurumları,2005,http://www.eyuboglu.com). Bu nedenle, girişimciler, sahip oldukları özgüven ile oldukça iyimser ve pozitif bakış açısına sahiptir.

Girişimcileri, ekonomik faaliyetlere sevk eden bir diğer faktör bağımsız hareket etme isteğidir. Girişimcilikle ilgili çalışmalarda karşımıza çıkan bağımsızlık ihtiyacı, girişimciyi tek başına hareket etmeye sevk ederek, ekonomik bağımsızlığını kazanması yönünde teşvik eder. Kendi işinin patronu olma düşüncesi, girişimcide bağımsız yaşama ihtiyacının bir göstergesidir. Ancak bu durum, girişimcinin tek başına yaşayıp, bütün istek ve hedeflerine ulaşması, anlamında yorumlanmamalıdır. Kourilsky ve Walstad (2002), lise öğrencileri üzerinde girişimcilik eğilimleri üzerinde çalışırken, öğrencilerin kendi işinin sahibi olma isteğinin altında yatan bir nedeninde, bağımsız ve serbest hareket etme isteği olduğunu tespit etmişlerdir. Bu durum, girişimci açısından, işin kuruluş aşamasında, bağımsız hareket isteğinin önemli bir etki oluşturduğu şeklinde yorumlanabilir (Godsey,2006,22).

Kişide girişimcilikle ilgili özelliklerin varlığı, yaptığı girişim için başarı şansının göstergesidir. Burada başarı beklentisi kişinin, sermayesi, bilgisi, deneyimi, kararlılığı gibi birçok özelliğe bağlıdır. Başarı şansı çok değişik çevresel ve demografik faktörlere bağlı olsa da, esasta temel belirleyici faktörler, girişimcinin kendisinde taşıdığı özelliklerdir (Hisrich ve Peters, 2002,32-33). Ancak, kişilerdeki girişimci özelliklerinin, iş kurma sürecinin başında çok etkili olduğunu ve daha sonraki iş sürecinde bunların etkisinin azalarak, başka faktörlerin ön plana çıktığı söylenebilir (Frank ve diğerleri, 2002,5).

Araştırmalar, girişimcilik seviyesinin, temel sekiz faktör (risk alabilme, içsel kontrol,

yaratıcılık ve yenilikçilik vb.) üzerinden ölçülmeye çalışıldığını ve bu faktörlere yüksek oranda sahip kişilerin girişimcilik eğilimi yüksek kişiler olarak kabul edildiğini göstermektedir. Bu sekiz faktörlü girişimci kişilik yapısı gerek kültürler arasında, gerek değişik zaman periyotlarında, farklı teknikler kullanılarak araştırılmıştır. Bunun yanında, Bandura' nın (1977) bir araştırmasında, girişimciyi harekete geçiren özellikler arasında, bilişsel(Self-efficacy) yönü de, ele aldığı görülür. Çünkü kişi algıladığı bilgiyi ve yaşadığı deneyimi bilişsel olarak değerlendirerek, harekete geçebilmektedir (Brice,2002,51).

1.4.Araştırmanın Amacı

Günümüzde girişimciliği sadece belirli bir kesimle sınırlandıramayacağımız açıktır. Çünkü, her kesim, bugün iş hayatında girişimci roller üstlenebilmektedir. Bu gerçekten hareketle girişimcilik sadece işletme fakültesi mezunlarının yapabileceği bir olgu olarak düşünülmemelidir. Diğer fakülte mezunlarının da, iş hayatında girişimcilik faaliyetlerinde bulunabileceği gerçeğini kabul ederek, değişik öğrenci gruplarının potansiyel girişimcilik eğilimlerini belirlemek, ileride yapılacak girişimcilik araştırmalarına zemin hazırlayacak, hatta verilecek girişimcilik eğitimine kılavuzluk edecektir.

BÖLÜM 2

GİRİŞİMCİLİKTE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER VE GİRİŞİMCİ ÜNİVERSİTE EĞİTİMİNİN TASARLANMASI

2.1.Girişimci Kişilik Özellikleri ve Girişimcilik Eğilimi

Girişimcilik kapitalist sistemin motoru olarak kabul edilir. Schumpeterian, açısından girişimcilik batıda yeniliklerin bulunması, endüstrileşme, yeni iş ve ticaret alanlarının gelişmesinde önemli bir araç olmuştur. Girişimcilik çabaları batıda endüstrileşmeyi hızlandırırken, kaynakların daha etkin kullanımını sağlayarak, refahı attırmış ve dolayısıyla işsizliği azaltmıştır (Russel,1998,1).

Günümüzde ülkeler arası politik ve ekonomik engellerin kalkmasıyla, iş dünyasının küreselleşmesi, yeni araştırmaların kültürlerarası yapılmasını sağlamıştır. Girişimcilik aktiviteleri farklı ülkelerde farklı biçimlerde yorumlanabilmektedir. Örneğin; Amerika Birleşik Devletlerinde girişimcilik aktivitesi durgunluktaki endüstrilerin yeniden yapılandırılması ve işsizlik sorununa çözüm bulunması gibi anlamlara gelmektedir. Bunun yanında Schumpeterian'ın çalışmalarında girişimcilik, teknolojik gelişmenin temel katalizörü olarak görülmektedir. Bugün ise, çok iyi bilinmektedir ki, girişimcilik ürün ve pazar yeniliğinin, temel faktörüdür (Russel,1998,1). Azgelişmiş ülkelerde de girişimcilik ekonomik gelişim için temel tetikleyici olarak tavsiye edilmektedir. Günümüzde, çok sayıda Asya ve Latin Amerika ülkelerinde hükümetlerin ulusal öncelikleri, girişimcilik faaliyetlerini desteklemek üzerine kurulmuştur (Russel,1998,1). Ekonomik büyümeyi tetikleyici olması ve bireysel girişimciliğin genele yayılmasının ekonomiye katkısının oldukça fazla olması nedeniyle birçok üniversitede girişimcilikle ilgili sorulara cevap aramak amacıyla araştırmalar yapılmaktadır (Stewart ve diğerleri, 2000).

Üniversiteler temel hedefleri yanında, ekonomik değişimleri de inceleyerek, faaliyetlerini bu değişimler doğrultusunda revize etmelidirler. Bu yeniden yapılanma faaliyetleri, üniversite kavramı, örgüt yapısı ve eğitim anlayışlarını kapsayacak şekilde, gerek görülen tüm alanları içine almalıdır. Böylece eski anlayışlar yıkılarak, zeki, yetenekli beyinlerin daha etkin kullanımı

mümkün olacak ve girişimcilik kültürü daha iyi anlatılarak, öğrenciler tarafından daha iyi benimsenmesi sağlanabilecektir (Odabaşı,2005).

Üniversitelerde girişimcilik eğilimlerinin araştırılması, üniversitelere yeni kimlik-sorumluluk yükleyecek sonuçlar üretebilecektir. Böylece üniversiteler geleneksel kimliklerinden çıkarak, girişimci bir kimlik kazanacaktır. Girişimci bir üniversite kimliği oluşturma çabaları, başta A.B.D.'de olmak üzere, son yıllarda Avrupa ülkelerindeki üniversitelerde de örnek alınarak uygulanmaya çalışılmaktadır. 1990'lı yıllar, bu ülkelerde oluşan girişimci bir üniversite sistemi ile karakterize edilebilir. Genel olarak odaklanma, üniversite ile endüstri arasında çalışan bağımsız kuruluşların yaratılmasından, üniversiteye yeni özellikler ve işlevler eklenmesine doğru kaymıştır. Günümüzde özellikle İngiltere ve Hollanda başta olmak üzere, hemen her AB ülkesinde üniversite buluşlarının patent, lisans ve araştırma gelirleri ile korunması, üniversitelerce oluşturulan şirketler ve ortaklıklar yoluyla yeni kaynakların yaratılması, ulusal-bölgesel kalkınmaya, zenginleşmeye katkıların artırılması ve yaşam boyu eğitim gibi konular üzerinde uygulamalar, yoğun tartışmalar sürmektedir. Bu açıdan girişimci üniversite kavramı içinde; üniversitenin öğrencisi, verilen eğitimi, kurumsal yapısı, üyeleri (akademik personel, öğrenciler, çalışanlar), üniversite ile çevrenin etkileşimi şeklinde, girişimci yapılanmalar oluşturulmaktadır (Odabaşı, 2005, 95).

2.1.1.Bireysel Risk Alma Davranışı

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimini ölçerken dikkate alınacak kriterlerden birincisi risk alma davranışıdır. Risk alma davranışını ölçmek için aslında hangi risk türünün incelendiğine, ayrıca açıklık getirmek gerekmektedir. Çünkü, burada kastedilen, öğrencinin bir iş kurması olduğundan, yatırım ve iş yönetme riskinin, ele alınmak istendiği açıktır. Gerçekte ise risk, sadece bu açıdan ele alınamaz. Bu konuda yapılan çalışmalarda, risk ölçüm ölçeği olarak değişik alt kategorilerin kullanıldığı görülmektedir: Örneğin, kariyer riski, politik risk, yatırım riski vb (Erdem,2001). Pek çok yatırım kararında risk alma konusu temel bir faktör olarak karşımıza çıkar. Girişimcilerde farklı olaylarda değişen risk alma seviyesi, girişimcinin risk algısının farklılığından kaynaklanır. Girişimcilerin risk algılamalarındaki farklılıklar, karşılaştıkları risk türüne de bağlıdır. Aynı zamanda, risk algısındaki farklılık, başlayacağı yatırımın zorluk seviyesine, yatırım sonucunda elde edilebilecek kar miktarına,

muhtemel kayıpların tahminlenen ölçüsünede bağlıdır (Forlani ve Mullins, 2000). Bunların dışında, risk alma davranışı, pek çok değişkenle ilişki içindedir. Örneğin, risk alma eğilimi girişimcinin yaşı, cinsiyeti, deneyimi, aile yapısı, geçmişi, sosyo-ekonomik statüsü vb. demografik özellikleriyle de yakından ilgilidir (Erdem,2001).

Araştırmacılar risk alma davranışını değişik kategorilerde ele almışlardır. Örneğin, Mc Clelland (1961) girişimcide risk alma eğiliminin temel nedeninin başarı motivasyonu olduğunu bulmuştur. Ray (1986) ise, risk alma eğilimi ile saygınlık kazanma eğilimi arasında, bir ilişki kurmuştur. Diğer bazı araştırmalarda da girişimci orta düzeyde risk alma eğiliminde olan biri olarak kabul edilmiştir (McCarthy,2000,2). Yani girişimci bir kumarcı gibi değil, giriştiği işin gerektirdiği mevcut riski kabul eden biri olarak görülmektedir. Sexton ve Bowman (1983) ise, girişimci ve risk alma düzeyi arasındaki ilişkiyi ölçerken; cinsiyet, kültürel altyapı, işletmenin ekonomik gelişim düzeyi, işletme tipi gibi faktörleri kullanmıştır. Böylece risk olgusunu daha geniş bir faktör ağı ile ilişkilendirmiştir (McCarthy,2000,2). Bir kısım araştırmacılar da işletmelerde yaşam döngüsü yaklaşımını savunmaktadırlar. Bu yaklaşıma göre, işletmenin yaşam döngüsünün değişik aşamalarında, risk alma eğilimi de değişmektedir. Örneğin işletmeler, kuruluş aşamasında daha büyük riskler alırken, geliştikçe risk oranında azalma eğilimi görülür. Yine, ekonomik kriz zamanında işletmelerin karşılaştığı risk artarken, normal durumlarda azalmaktadır (McCarthy, 2000, 2). Bunun yanı sıra, Kilby (1971) kişisel özelliklerin eksiklikleri üzerine literatürde çalışma yaparak, risk ölçümüne, kavramsal açıdan, katkıda bulunmuştur. Bu çalışmasında, girişimci özelliklerinin tanımlanmasındaki eksikliklere dikkat çekerek, bu özelliklerin ölçümündeki kavramsal ve metodolojik eksiklikleri açıklamıştır. Chell (1985) ise çalışmasında, risk kavramına, sosyal öğrenme etkisini katmıştır. Sosyal öğrenme etkeni, girişimcinin risk algısının değişiminde sosyal çevrenin büyük etkisinin olduğu şeklinde, görülebilir. Yine diğer araştırmalara bakıldığında, Lau ve Chan (1994) geleneksel yaklaşımı kabul ederek, çevresel davranışları sınırlı kabul etmiş ve "girişimci doğulur, olunmaz" anlayışını literatüre katmış ve risk alma davranışının temellerini bireyin genetik özellikleri ile ilişkilendirmiştir (Stewart ve diğerleri, 2000).

Öğrencilerin risk alma davranışı ile ilgili olarak literatürde birçok araştırma mevcuttur (Sexton ve Bowman, 1983,1990; Miner, 2000; Erdem, 2001). Sexton ve Bowman (1983)

yaptıkları çalışmada, girişimcilik eğitimi almış öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha yüksek oranda risk alma eğiliminde olduklarını tespit etmişlerdir. Erdem(2001) ise çalışmasında, lise ve dengi eğitimlilerin, daha yüksek risk alma düzeyine sahip olduklarını, daha yüksek eğitim almış kişilerin ise daha az risk alma eğiliminde olduklarını tespit etmiştir. Begley ve Body (1987b) ise, girişimciler ve yöneticiler arasındaki risk alma düzeylerini inceleyerek, girişimcilerin yöneticilerden daha fazla risk alma eğilimi gösterdiklerini bulmuştur (Brice, 2002,3 5)

2.1.2. İçsel Kontrol

İçsel kontrol üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında, bu özelliklerin doğuştan geldiği ve kişisel karaktere benzer bir yapıda olduğu, görülür. Ancak bireyin çalıştığı iş ortamı, toplumda üstlendiği roller, sosyal ve kültürel ortam açısından sahip olduğu değer ve inanışlar, bu özelliklerin daha sonraki gelişiminde, önemli rol oynar (Mueller ve Thomas,2001). İçsel kontrol, bireyin, olayların dış etkenler tarafından şekillenmesinden ziyade kendi davranışları sonucu şekillendiğine inanmasıdır (Mueller ve Thomas,2001). İçsel kontrol, Rotter (1966) tarafından karakteristik bir girişimci özelliği olarak, kabul edilmiştir. İçsel kontrol düşüncesi, girişimciye, tüm olaylar senin davranışınla şekilleniyor düşüncesini vererek, şans ve diğer çevresel etkenlerin olaya etkisini, göz ardı etmesini sağlar. İçsel kontrol özelliği girişimciye, hareketlerinde bağımsız olma ve kendi önceliklerini belirleme imkanı vermektedir. Bu anlayış, girişimciye kararlarını kendisinin vermesini ve hareketlerini de bu kararlar doğrultusunda şekillendirmesini telkin eder. Literatürde, bu özelliği öğrenciler açısından inceleyen birçok araştırma mevcuttur. Örneğin Borland (1974) çalışmasında, gelecekte girişimcilik potansiyeli olan işletme öğrencilerinin, içsel kontrol özelliği yönünden ileri düzeyde olduklarını tespit etmiştir. Brockhous (1975) yaptığı çalışmada, ekonomi öğrencilerinin yüksek düzeyde içsel kontrol eğilimine sahip olduklarını ortaya çıkarmıştır (Mueller ve Thomas,2001,6). Yapılan diğer araştırmalarda (Brockhaus ve Nord,1979), girişimci başarısının içsel kontrol ile ilişkilendirildiğini ve başarılı girişimcilerin daha yüksek içsel kontrol düzeylerine sahip olduklarını tespit etmiştir. Brockhaus (1982), işletme sahiplerinin de diğer gruplara göre yüksek düzeyde içsel kontrol özelliği taşıdıklarını tespit etmiştir (Brice, 2002, 32).

2.1.3.Başarma İhtiyacı

Başarma ihtiyacı konusunda yapılan önemli çalışmalardan biri Mc Clelland tarafından

(1965) gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada yüksek başarma ihtiyacı ile girişimcilik faaliyetleri arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Başarma ihtiyacı, kişinin, olayların kendi sorumluluk ve kararları ile olumlu neticelere ulaştığını görmesi ve tatmin olmak istemesidir. Bir bakıma, kişinin başarılarla kendini tatmin etmesidir. Mc Clelland (1965), yaptığı uzun dönemli araştırmalarda, yüksek başarma ihtiyacı olan öğrencilerin, yıllar sonra girişimci olduklarını tespit etmiştir. Daha sonra, Begley ve Body (1987) ve Johnson (1990), tarafından yapılan çalışmalarda Mc Clelland'ın bulgularını destekler sonuçlara ulaşılmıştır (Brice, 2002,30). Öte yandan, Mukherjee (1968-1974), başarma motivasyonu ile başarma ihtiyacı arasındaki kavramsal farklılığı incelemiştir. Bu inceleme sonunda başarma ihtiyacı güçlü bireylerde, yüksek hedeflere ulaşma konusunda bir iç isteğin belirdiği ve başarı yönelimli bir motivasyonun oluştuğu gözlenmiştir. Başarma ihtiyacının, bireysel bir özellik arz etmesi ve gelecek yönelimli olması sıkça karşılaşılan bir durumdur. Bu açıdan bakıldığında başarma ihtiyacının içsel kontrol ile olan ilişkisi açıkça görülebilmektedir. Çünkü başarma ihtiyacı bireyin iç dünyasını harekete geçirerek içsel kontrol eğilimini etkilemektedir (Pandey ve Tewary,1979,1). Bu nedenle bazı araştırmalarda başarma ihtiyacı ile içsel kontrol birlikte incelenmiştir. Örneğin, Hansemark (2003), bireylerin başarma ihtiyacı ile içsel kontrol düzeylerini çalışmasında birlikte incelemiştir. Bu çalışmada cinsiyet farklılığı, dikkate değer şekilde inceleme konusu olmuştur. Yani, cinsiyet farklılığının, girişimcilik özellikleri açısından, ne kadar belirleyici olduğu incelenmiştir. Daha önceki araştırmalarda, başarma ihtiyacı ve içsel kontrol düzeylerinin girişimcinin işe başlarken sahip olması gereken özellikleri arasında sayılması gerektiği ve bu özelliklerin girişimci tarafından kontrol edilen değişkenler olduğu ifade edilmekteydi. Ancak bu özellikler farklı cinsiyetler açısından incelendiğinde, farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Örneğin, içsel kontrol düzeyinin erkekler için belirleyici bir etken iken olduğu başarma ihtiyacının ise daha çok bayanlar için belirleyici etken oldukları bulunmuştur (Hansemark,2003).

2.1.4.Yaratıcılık

Dünya üzerinde bilgi toplumuna doğru gerçekleştirilen değişim, yeni öğrenme şekillerinin kavranmasını gerekli kılmakta, geleneksel anlayışları sona erdirmektedir. Yaratıcı düşüncenin oluşmasında önemli olan, zihinsel faaliyetler ve bilişsel süreçtir. Mental faaliyetler, soyut düşünceden somut olaylara geçişi sağlar. Böylece problem, bilişsel olarak algılanır ve yaratıcı fikirlerin doğmasına sebep olur (Ward,2004,9). Yaratıcılık özelliğinin, kişiye

kazandırılmasında, öncelikle yapıcı (Constructive) bir anlayış benimsenmesi önerilir. Yapıcı anlayış, öğrencilere kavrama konusunda sorumluluklar yükler, eğitim anlayışını esnekleştirir; bireyin kaynakla etkileşime girerek olayları kendi anladığı bir şekilde, kavramasını sağlar. Bu anlayışa göre, bilme bir yorum meselesidir, kendini yorumlayandan uzak tutulamaz. Yani, kişinin yorumlama kabiliyeti, edineceği bilgide önemli yer tutar. Bu şekilde öğrenen birey, belli bir kalıba sokulmaz. Öğrenen kişinin analiz ve sentez yapabileceği bir ortam oluşturulur. Böyle bir ortam öğrenciyi merkeze almakta ve düşünsel yeteneğini geliştiren, değişen şartlarda problem çözme yeteneğini kazandıran, bir sistem sağlamaktadır (Dikici, 2003). Bu sistemin, kuvvetli veri ağları ile desteklenmesi gerekliliği, açık bir gerçektir. Çünkü, bu sayede, Bilgi-.yaratıcılık-girişimcilik dönüşümünde, değişiklikler kolay fark edilir; bu değişikleri destekleyecek bilişsel destek verilmesi ile, yaratıcı düşünce ve fikirlerin çıkması akıcı şekilde sağlanacağı, düşünülebilir. Bu açıdan baktığımızda, yaratıcılıkta, düşünsel boyut önem kazanır. Değişimi sezen kişi bunu bilişsel olarak algılar. Bu aşamada bilişsel operasyon ile algılanan değişiklik, yeniliklere dönüşür. Bu değişiklik, belkide bir girişimin başlamasına sebep olur. Bilişsel bakış açısı bu bakımdan yeni fikirlerin doğmasında oldukça etkilidir. Yaratıcılıkta diğer önemli bir kısıtta bireysel kapasitedir. Kurumsal açıdan organizasyonun bilişsel kapasitesi, yaratıcı fikirlerin oluşumunu etkiler (Ward,2004). Tüm bu özelliklerden hareketle, yaratıcılık sağlamak için, algısal, bilişsel, düşünsel, operasyonel boyutu hesaba katan bir yaklaşım, düşünülmelidir. Literatürde, Whitting'in (1998) çalışmasında girişimcilik ile yaratıcılık özelliğinin ilişkilendirildiği gözlenmektedir. Yaratıcılık özelliğinin, girişimcilik açısından bir etken olduğu belirtilmektedir (Whittining,1998). Yine, Ward'ın (2004) çalışmasında, girişimciliğin değişik süreç ve periyodlarında yeni fikir ve tekniklerin oluşumunda bilgi, yaratıcılık ve girişimcilik faktörlerinin ilişkilendirildiği görülmektedir. Ward açısından, bilginin soyuttan, somut hale geçişinde yaratıcılık özelliği anahtar faktör olmaktadır (Ward,2004).

2.1.5.Yenilikçilik

Yenilikçilik kavramı bir girişimcilik özelliği olarak ilk defa, Schumpeter' in (1934), , tanımlaması ile girişimcilik araştırmalarına konu olmuştur (Mueller ve Thomas, 2001). Drucker (1985) ise, yeniliği, refah yaratma potansiyelini güçlendiren bir olgu olarak görmektedir (Naktiyok,2004,170). Gerçekten, girişimciler ekonomide büyük yenilikçi güç olarak algılanabilirler. Örneğin; dünya üzerinde geliştirilen birçok yeni ürün girişimci çabaların

sonucudur. Bunun en önemli nedenlerinden biride, girişimcinin girişimcilik faaliyetleri boyunca, edindiği değişik deneyimlerdir. Bu deneyimler girişimciyi sorunlara çözümler bulma konusunda teşvik eder ve yenilikler yapmaya yönlendirir. Bu durum, yenilikçilik özelliğinin bir anlık faaliyet olmadığını, girişimin her aşamasında etkili ve gerekli bir girişimcilik özelliği olduğunu göstermektedir. Ayrıca, girişimcinin, piyasa koşullarında rekabetçi bir konum kazanmasında da yenilikçilik özelliği, anahtar rol oynamaktadır (McDanial,2000,281). Girişimci kişilik özelliklerinden yenilikçilik, yüksek tolerans düzeyine sıkı sıkıya bağlı ve yüksek tolerans düzeyinde dış sınırlamanın azalması eğilimi altında, bireysel yaratıcılık özelliği yükseldikçe, artan bir olgudur (Steward ve diğerleri, 2000). Deneysel veriler, girişimcilerin, diğer gruplara göre yüksek yenilikçilik özelliğine sahip olduklarını desteklemektedir. Örneğin, Sexton ve Bowman (1986) çalışmasında, girişimcilik eğitimi almış öğrencilerin, diğer ekonomi öğrencilerine göre daha yüksek yenilikçilik özellikleri taşıdıklarını ortaya koymuştur (Mueller ve Thomas,2001,8). Literatürde, Mc Danial (2000) ve Shane'in (1993) çalışmalarında, girişimcilik ve yenilikçilik özelliğinin ilişkilendirildiği gözlenmektedir. Söz konusu çalışmalarda girişimci grubun, yüksek yenilikçilik potansiyeline sahip olduğu tespit edilmiştir.

2.1.6.Belirsizliğe Tolerans

Belirsizliğe tolerans, rahatsızlık ve tehdit oluşturan koşullara tahammül etmeyi, kabullenebilmeyi içeren, bir özelliktir (Brice,2002,38). Girişimcilerin çevresel belirsizlik altında çalıştığı bilinen bir durumdur. Bu çevresel akımlar işletmeleri ve kurucuları olan girişimcileri olumlu yada olumsuz yönde etkileyebilecektir. Buna göre, girişimcilerin bu belirsiz koşullara belirli düzeylerde tahammül edebilmesi gerekir. Çünkü, ekonomik koşullar, talepler, tüketici zevk ve tercihleri zamanla değişebilmektedir. Bu değişimler ekonomide, bazen oldukça derin belirsizliklere neden olabilmektedir. Girişimcilerin, bu belirsiz durumların üstesinden gelebilmeleri için, yüksek düzeyde belirsizliğe karşı tolerans yeteneğine sahip olmaları gerekir. Ayrıca girişimciler, belirsiz ortamlara kolay adapte olabilmelidirler. Bunun yanı sıra, girişimciler, belirsizlikleri aşmak için güçlü bağlantılar kurmalı ve geniş bilgi ağına sahip olmalıdırlar. Belirsizlik, olaylar hakkında gerekli bilgilere sahibi olunmadığından da kaynaklanıyor olabilir. Bu açıdan girişimcinin yapacağı şey, belirsizlikleri tahammül ile karşılamak ve çözmeye yönelik projeler geliştirmektir. Çünkü, ekonomide gelecek, bu belirsiz durumlar tarafından şekillendirilmektedir. Bu olguları iyi anlamak, girişimlerin gelecekteki başarısı için önem

kazanmaktadır (Biel ve diğerleri,1998). Araştırmalar, girişimcilerin diğer kesimlerden daha yüksek belirsizliğe tolerans düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. Örneğin Shere (1982) , büyük ekonomik kuruluşların yöneticileri ile girişimciler arasında yaptığı bir karşılaştırmada girişimcilerin daha yüksek tolerans düzeyine sahip olduğunu bulmuştur. Sexton ve Bowman (1985), ise yöneticilerle girişimcileri karşılaştırmış ve girişimcilerin daha yüksek tolerans düzeyine sahip olduklarını bulmuştur (Brice,2002,39).

2.1.7.Bağımsızlık İhtiyacı

Literatürde karşılaşılan bir diğer girişimcilik özelliği de, bağımsızlık ihtiyacıdır. Bağımsızlık ihtiyacı, girişimcinin, kişisel karakterinin bireysellik içerdiğinin bir göstergesidir. Girişimci, elbette çevre ile etkileşim içerisindedir. Ancak, faaliyetlerine başlarken bir gayesi de, ekonomik olarak bağımsız olma arzusudur. Hamilton'un (1987), Yeni Zellanda bağımsızlık raporunda, insanlardaki bağımsızlık isteğinin daha çok refah ve zenginlik isteği ile birlikte telaffuz edildiği görülmektedir. Demek ki, insanlarda daha büyük ekonomik kazanç elde etme arzusu bağımsız hareket etmeye teşvik etmektedir (Cromie ve Donaghue 1992). Cromie ve arkadaşlarının (1992) çalışmasında, yöneticilerin girişimcilik özelliğinin araştırılması sonucunda, bağımsızlık ihtiyacı özelliğinin belirgin şekilde farklılığı tespit edilmiştir (Özer ve Topaloğlu, 2007). Lumpkin ve Dess' in (1996) çalışmasında, girişimci kişilik özelliği olarak serbestlik ve otonomi isteğine yer verilmektedir. Sexton ve Bowman'ın (1990), çalışmasında, girişimci özellikler arasında bağımsızlık ihtiyacına yer verildiği görülmektedir. Brice (2002) çalışmasında, girişimcilerin kariyer tercihi ile bağımsız olma arzusu arasında pozitif bir ilişki tespit etmiştir (Brice,2002,356). Gerçekten, girişimcilerde bağımsız olma ve kendi hayatına yön verme isteği, çok ağırlığı olan bir etkendir.

2.1.8.İnsanlarla İlişki

Girişimciler işleri gereği insanlarla sürekli etkileşim halinde bulunurlar. Bu durum, girişimcilerin insanlarla iyi ilişkiler kurabilme yeteneğinin yüksek olmasını gerektirir. İnsanlarla iyi ilişkiler kurabilme yeteneği, işletme dışı ilişkiler için olduğu kadar işletme içi ilişkiler için de gereklidir. İşletmede çalışanlarla ilişkiler açısından, onların yönlendirilmesi, motivasyonu ve hatta işletmenin sürekliliği için belki de en gerekli özelliktir. Çünkü, bugün iş hayatında kazanan olmak oldukça zorlaşmıştır. Girişimcilerin bugünün iş hayatında kazanan olabilmeleri için, daha

çok aktif ve müşteri odaklı olmaları ve dolayısıyla insanlarla iyi ilişkiler kurabilme yeteneğine daha çok sahip olmaları gerekmektedir. Hatta, yetenekli elemanların tespit edilmesi, daha yüksek gelirli müşterilerin işletmeye çekilmesi, girişimcilerde insan ilişkileri yeteneğinin varlığını, olmazsa olmaz bir koşul haline gelmiştir (Kaya,2001,549). Literatürdeki girişimcilik modellerinde (Ajzen, Shapero vb.), girişimcinin yöneliminde sosyal destek faktörü ve girişimcinin daha önce yaşadığı deneyimlerin oldukça etkili olduğu üzerinde durulmuştur. Bu açıdan, dış çevreyle sürekli etkileşim içerisinde olan girişimcinin, iyi düzeyde insanlarla iyi ilişkiler kurabilme yeteneğine sahip olması gerekir. Bu açıdan, bu araştırmada, girişimcilik eğilimini ölçerken insanlarla iyi ilişkiler kurabilme yeteneğinin belirlenmesine ayrıca önem verilmektedir. Literatürde girişimcilik eğiliminin ölçümünde kullanılan, ESE ölçeğinin (Entrepreneurial Self - Efficacy) yapısal tasarımında, alt ölçekler kapsamında, diğer iş çevresi ile ilişkiler, uygun insan kaynaklarının tespiti vb. insanlarla ilişkiler boyutunun önemle üzerinde durulan faktörlerden olduğu görülmektedir. Aynı şekilde Summers'ın (1998) çalışmasında, deneklere sorulan girişimcilik niyetinin ölçülmesine yönelik anket sorularında, insanlarla müzakere yeteneğinin de incelendiği görülmektedir. Yine, JPI (Jackson Personality Inventory) ölçeğinde kişiler arası ilişkilerle girişimcilik davranışı arasındaki ilişkilerinde incelendiği gözlenmektedir (Trimpop ve diğerleri,1998). Öte yandan Lachman (1980), girişimci ve yöneticileri insanlarla yakın ilişkiler kurabilme gereksinimi açısından karşılaştırmış ve her iki grubun da yakın ilişki gereksinim düzeyi düşük çıkmıştır (Özer ve Topaloğlu, 2007).

2.2.Girişimciliğin Alt Yapısı

Girişimciliğin arka planında birçok faktörle etkileşim içinde olduğu görülmektedir. Bunlar, girişimcinin, çocukluğundaki aile yapısı, aldığı eğitimi, kazandığı kişisel değerleri, yaşı ve iş hayatı olarak sayılabilir. Çocukluğundaki aile çevresi, eğitimi, kişiyi girişimci sorumluluklar almaya teşvik eder. Örneğin, girişimci bir babaya sahip olmak kişinin babasını örnek almasına neden olabilir. Eğitim açısından bakıldığında ise, kişi aldığı eğitim sayesinde yaptığı girişimle ilgili problemleri tanımlar ve çözme becerisi kazanır. Formal bir eğitim, kişinin yeni bir işe başlamasında çok önemli olmayabilir. Ancak, kişinin iyi bir girişimci altyapısını oluşturması konusunda ciddi bir eğitime (Finansal yönetim, stratejik planlama, pazarlama yönetimi vb) ihtiyacı olduğu da bir gerçektir. Yine, yazılı ve sözlü iletişim de girişimcilik faaliyetlerinde

gerekli olan özelliklerdir. Bu şekilde oluşabilecek kişisel değerler, girişimciyi, yöneticiler ve toplumun diğer bireylerinden ayıran temel değerler haline gelebilecektir. Diğer taraftan, kişinin cinsiyeti gibi kişisel özellikleri, gerekli girişimci alt yapının oluşumunda etken olabilmektedir. Örneğin, erkekler girişimcilik konusunda, bayanlardan daha çok risk alma eğilimine sahip olabilmektedirler (Davidsson, 2000). Girişimcilik altyapısının oluşmasında, sosyal çevrenin müsaade etmesi de önemli bir diğer etkendir. Çünkü, sosyal müsaade, girişimciyi, başarma konusunda efor sarf etmeye teşvik etmekte, kişinin kendini bu konuda yetiştirmesini ve bu konuya motive olmasını sağlamaktadır. Başarılı girişimci örnekleri incelendiğinde, sosyal müsaadenin, girişimcinin başarısında çok önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Bu açıdan, girişimcinin sosyal kabul düzeyi, toplumda girişimciye verilen önem ve girişimciliğin sağladığı prestij, saygınlık vb. etkenler arttıkça, girişimcinin adaptasyonunun pozitif yönde etkilendiği söylenebilir (Brice,2002,77). Aynı zamanda, kişide girişimcilik karakterinin şekillenmesinde geçmiş deneyimlerinin de büyük etkisi olabilmektedir. Kişinin başarılı bir iş geçmişi varsa kişi bu konuda cesaretlenerek, girişimde bulunabilmektedir. Ayrıca, kişinin girişimcilik cesaretinin artmasında etkisi olan bir diğer faktör, arkadaş çevresidir (Summers,1998,10).

Yukarıda belirtilen özellikler açısından, kişide gerekli altyapı ve finansal rezervler olsa bile, çok az kişi kendi işini kurmaya karar verebilmektedir. Çünkü girişimcilik eğiliminin oluşmasında başka bazı alt yapı unsurları da etkili olabilmektedir. Örnek olarak, girişimci, bir iş kuracak psikolojik düzeye sahip değilse ve sabırsız, risk almaktan korkan, aşırı endişeli bir kişi ise giriştiği işlerde başarı oranı azalabilecektir. Bu açıdan, kişinin psikolojik algılaması, girişimlerinin başarıya ulaşmasında oldukça etkilidir. Bundan dolayı, girişimcide iyi bir psikolojik altyapının olması, girişimcilik faaliyetlerinin, sürdürülebilmesi açısından önemlidir (Brice, 2002, 80).

Bu araştırmada, girişimciliğin altyapısı konusuna yer verilmesinin nedeni, kişilerin girişimciliği algılaması açısından doğrudan yada dolaylı etkisi olmasından kaynaklanmaktadır. Örneğin, kişinin aldığı eğitim şeklinin girişimci özellik arz etmesi veya girişimciliğe zemin hazırlayacak eğitim alması, kişisel girişimcilik algısını değiştirerek, girişim yapmaya yönlendirmekte ve kariyer tercihini değiştirmektedir. Bu açıdan girişimcilik eğilimlerinin açıklanmasında, kişinin girişimci bir alt yapıya sahip olup olmadığının önemle incelenmesi

gerekir (Summers,1998,11). Bu bakımdan, çalışmanın demografik değişkenlere ilişkin bölümünde bu özelliklere yönelik analizler de yapılacaktır.

2.3.Girişimcilik Özelliklerine Kültürün Etkisi

Girişimcilik konusunda yapılan çalışmalarda en önemli eksiklik, çalışmanın belli bölgeleri kapsamasıydı. Bu sebepten, belli kültürleri yansıtmakta ve kültürler arası karşılaştırma olanağı sağlamamaktaydı (Mueller ve Thomas, 2001). Hofstede (1980) kültürü tanımlayarak değişik kültürleri belli başlı esaslar üzerine gruplandırmıştır. Bu kavramlar güç mesafesi, belirsizlikten kaçınma, bireyselcilik ve erkek-dişi yönelimliliktir. Hofstede'in kültürel analizinin gerçekten batı tipi bir girişimci modeline uygun olduğu söylenebilir. Bu analizle kültürel değerler girişimcilikle ilişkilendirilmiştir. Hofstede'e göre kültürel değerler bir mental program oluşturur. Bu programa bakarak girişimcilik açısından sosyal eğilimleri açıklayabilmek mümkündür. Bazı ülkelerde bu mental program girişimciliği desteklerken (İngiltere vb.), bazılarında bu program girişimciliği caydırır (Türkiye gibi) ve toplu hareket etme güdüsü uyandırır. İnsanlar bireysel hedefleri gerçekleştirmekten vazgeçerek, topluma uymaya çalışırlar. Ancak, Hofstede çalışmasında kültürlerle girişimcilik arasında belirgin bir ilişki üzerinde çalışmamış, sadece girişimci davranışını etkileyen potansiyel olarak görmüştür. Bu çalışmada, Hofstede'in kültürel bölümlendirmesini ve bu durumun kişisel girişimciliğe etkisinin bu açıdan açıklanması gerekmektedir. Çünkü, içsel kontrol eğiliminin bireyci kültürlerde, kolektivist kültürlere nazaran daha yüksek olduğu yada, yenilikçilik davranışının belirsizlikten kaçınmanın yüksek olduğu toplumlarda daha düşük olması gibi nedenler göz önüne alındığında girişimcilik eğilimine kültürel etkinin boyutunun büyüklüğü daha iyi anlaşılabilir (Stewart ve diğerleri, 2000). Girişimcilik eğiliminin oluşmasında ulusal kültürün etkisi bu çalışmanın kapsamını aştığından dolayı ayrıca araştırılmayacaktır. Ancak, girişimcilik eğiliminin oluşmasında ulusal kültürün etkisi kısaca açıklanılmaya çalışılacaktır.

Hofstede (1991), toplumdaki bireylerin belirsiz ve bilinmeyen durumlardan kaçınmasını, kültürün bir parçası olarak saymıştır. Belirsizlikten kaçınmanın düşük olduğu toplumlarda, hayatın belirsizlikleri çok rahat kabul edilmektedir. Böyle toplumlarda, rekabet ve piyasa mücadelesi yapısal kabul edilir. Yani, bireyler bu durumu bir tehdit olarak algılamaz. Yaratıcılık ve benzeri durumlara, büyük tolerans sağlanır. Aynı toplumlarda risk alma seviyesi yüksek,

başarmak saygınlık açısından önemli bir gayrettir. Tersine, belirsizlikten kaçınmanın yüksek olduğu toplumlarda rekabet ve çatışma, bir tehlike ve tehdit işaretidir. Onun için çekinilmeli ve uzak durulmalıdır. Böyle toplumlarda belirsizlikten çok kendini güvene alma ihtiyacı vardır. Hofstede, böyle toplumlarda başarısızlıktan çekinildiğini ve risk alma eğilimin düşük olduğunu tespit etmiştir (Stewart ve diğerleri, 2000). Bu açıdan, belirsizlikten kaçınma girişimcilik üzerinde etkili diğer bir faktördür. Yine, Schumpeterian (1934) modeline göre ekonomide yenilikçi anlayışın varlığı değişimin oluşması açısından önemlidir. Yani, statik ekonomiden yenilikçi yapılanmanın oluşması açısından ve demode ürün, süreçlerin piyasadan çekilerek, yerine yeni yaklaşımların gelmesi açısından etkendir (Russel,1998). Bu yönden, girişimcilerin, organizasyonel yenilik ihtiyaçlarının gelişimi aşamasında da yüksek toleransa ihtiyaçları vardır. Hofstede'e göre, bir organizasyonda belirsizlikten kaçınma derecesi yüksekse, bireyler daha formal ve değişime karşı daha dirençli olurlar. Söz konusu organizasyonlar ayrıca yeniliklere karşı da daha kapalı olurlar ve daha az bireysel girişimci yetiştirirler (Russel,1998).

Hofstede'in davranışları kültürel açıdan sınıflandırmasında diğer bir ayrım bireyci davranıştır. Batı tipi girişim modelinde girişimcilik faaliyeti genel olarak bireyseldir. Girişimci disipline uymayan, genel kabulleri reddeden, bütün sabit anlayışları yıkan ve kendi vizyonunu geliştiren bir anlayışa sahiptir (Russel,1998). Hofstede'in çalışmalarında girişimcinin bireysel hareket ederek ve toplumsal kültürün desteği ile yüksek hedeflere ulaştığı söylenebilir. Gerçektende bireyci kültürler, bireysel öncelikleri, davranış özgürlüklerini ödüllendirmekte ve bu açıdan bakıldığında organizasyona olan bağlılığın bu tür toplumlarda daha az olduğu görülmektedir (Tiessen,1997,375). Keza, bireyci kültürler bireysel tasarımları daha çok destekleme eğilimde olduklarından, içsel kontrol eğilimi de bu tür kültürlerde daha hakim olacaktır. Kültürler arası çalışmalar incelendiğinde, bireyci özellik arzeden kültürden gelen Amerikalı öğrencilerin, Japon öğrencilerden daha yüksek içsel kontrol özelliğine sahip oldukları görülmüştür (Mueller ve Thomas,2001). Bir diğer açıdan düşünüldüğünde, bireyci kültürler, bireyci yarar üzerine kurulu olup, temel sosyal değerler bireysel özelliklere ve başarıya önem vermektedir. Sonuçta bireyci toplumlarda daha fazla kişisel serbestlik ve otonomi vardır. Kollektivist toplumlarda ise, kişi çok bağlı olduğu aile yada klan içerisinde doğar. O bu grubun bir üyesi olup, gruba bağlılık önemli bir özelliktir. Grup düşüncesi kişisel fikir ve düşüncelerin üzerindedir (Mueller ve Thomas,2001). Bireyci ve kolektivist kültürel bakış açısı farklı

girişimcilik yapılanmalarının oluşumunda etkendir (Tiessen,1997,371). Bireyci kültürel anlayışın egemen olduğu toplumlarda girişimler, küçük yapılı, az bürokratik engelli ve küçük organizasyonel yapılıdır. Tersine kolektivist toplumlarda girişimler, bireysel öncelikler göz ardı edilerek toplumsal öncelikler ve grupsal açılımlar dikkate alınarak gerçekleştirilmektedir. Bu açıdan büyük ölçekli işletmelerde ve organizasyona bağlı olarak çalışma anlayışı hakimdir. Organizasyona bağlılık, tüm çalışan ve yöneticilerde hakim olmaktadır (Tiessen,1997,373). Sonuçta kolektivist toplumlarda bireysel girişimler daha az ödüllendirilir ve bu sebepten bireysel girişim faaliyeti daha az görülür (Russel,1998).

Hofstede'in kültürel parça olarak gördüğü bir diğer etken toplumsal güç mesafesidir. Toplumdaki güç mesafesi nedeniyle bireyler arasında konum bakımından bir eşitsizlik oluşmaktadır. Bu eşitsizlik nedeniyle, ekonomik olanaklar eşit olarak dağılmamaktadır (Turan,1999,51). Sosyal eşitsizlik ortamında, ekonomik olanaklar, belli kişilere fırsat verirken, diğer grupları sınırlayacaktır. Böylece, alt tabaka toplumda girişimcilik rolünü üstlenemeyecek, üstlenseler bile faaliyetleri toplumda illegal olarak görülecektir. Bu durum Sovyet hegomanyası altında Doğu Avrupa'da yaşanmıştır (Russel,1998). Sonuçta, güç mesafesinin düşük olduğu toplumlar toplumsal mobiliteyi bir değer saydıklarından, girişimci olmaya toplum müsaade etmekte ve girişimcilik için gerekli kaynaklara ulaşmak daha kolay olmaktadır. Böylece, eşitsizlikler minimize edilirken, alt ve üst tabaka arasında mesafe azalarak, merkezi olmayan bir anlayış hakim olmaktadır (Turan,1999,36). Bunun yanında güç mesafesinin yüksek olduğu toplumlarda kişiler sahip oldukları kültürel değerlerden dolayı, daha itaatkar olup, toplumda katı hiyerarşi içerisinde konumlarını korumayı yeğlemektedirler. Kimse risk almayı düşünmemekte, dolayısıyla girişimcilik eğilimi azalmaktadır (Russel,1998). Bütün bu açıklamalar ışığında, yüksek güç mesafeli toplumlarda girişimcilik fırsatlarının sınırlı kaldığı söylenebilir. Çünkü bu tür toplumlarda yeni fikirlere pek iyi gözle bakılmamakta ve bireyler bunları kendileri için bir tehdit olarak algılamaktadırlar. Bu nedenle bu tür toplumlarda girişimcilerin yetişmesi için devlet desteği kaçınılmaz bir şart olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylece girişimcilere hükümet programları ile kaynak aktarılmakta ve karşılaşılan dirençler kırılmaktadır (Russel,1998).

Hofstede'in bölümlendirmesinde son ayırım, maskuliniti- femininiti (erkek yönelimli ve dişi yönelimli kültür) şeklindedir. Maskulin kültürlerde daha maddeci ve başarma ihtiyacı yüksek bir karakter yapısı mevcuttur. Gerçektende, Mc Clelland (1961) çalışmasında toplumda

girişimcilik aktivitesi ile başarma ihtiyacı arasında pozitif bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Maskulin toplumlarda, projelerde başarı göstermek çok önemli olup, kişinin saygınlığını ve tanınırlığını arttırmaktadır. Tersine feminin toplumlarda başarı motivasyonu daha düşüktür (Russel,1998).

Özet olarak, girişimcilik açısından kültür, bitkiler için gerekli olan toprak yapısına benzetilebilir. Her toprak yapısı nasıl ki, her bitkinin yetişmesine uygun olmazsa; her kültürel yapıda girişimcinin yetişmesine uygun koşulları sağlamayabilir ve engel oluşturabilir. Girişimcilerin belli özellikler taşıdığı ve bazı kültürlerin bu özelliklerin yeşermesine fırsat verdiği belirtilmesine rağmen, gerçekte kesin bir kural oluşturmak mümkün olamamaktadır. Örneğin, bazı büyük girişimler toplu halde harekete geçmeyi gerektirmektedir. Bu açıdan kollektivist kültürler bu tür girişimlere daha kolay zemin hazırlayabilmektedir. Örnek olarak, Doğu Asya ülkelerinde girişimci kişiler yerine, girişimci aile yapısı görülmektedir. Bu aileler girişimci olarak ekonomik hayatta önemli rol oynamaktadırlar. Yine, kollektivist kültür mensupları arasında bu bağ yüzünden, şirket içi iletişim daha rahat yapılabilmektedir. Keza, kolektivist kültürlerde işletme yönetimi daha kolay olmakta ve başarı oranının da yüksek olduğu gözlenebilmektedir. Böylece büyük organizasyonlar daha rahat yönetilebilmekte, grupsal karar alma ve uygulama daha rahat olabilmektedir (Russel,1998). Bu açıdan kültürel etki boyutu değişik etken ve bakış açılarıyla çok yönlü bir yapı arz etmektedir.

2.4.Girişimcilik Eğilimi ve Kişisel Motivasyon

Girişimciliği bazı kalıplara sokmaya çalışmak ya da belli sınırlamalara tabi tutmak, bazı yönlerden hatalı olabilir. Girişimciliği bizim fark edemediğimiz başka faktörlerde etkiliyor, olabilir. Ayrıca, etkili olan bir faktörün, girişimciliğin her aşamasında etkili olacağı da söylenemez. Bu durumda, girişimcilik sürecinin de incelenmesi gerekir. Bu paralelde yapılan bir çalışmada Lumpkin ve Dess (2001), girişimci oryantasyonu ile ilişkili olarak endüstri hayat eğrisi, ve çevrenin rolünü incelenmiş ve firma üzerinde bu faktörlerin etkilerini araştırmıştır. Bu araştırmada, firmaların değişik endüstri hayat döngüsü aşamasında, farklı stratejiler izlemesi gerektiği bulunmuştur. Yani, girişimin kuruluş aşamasında proaktif faktörler daha etkili olurken, daha ileriki aşamalarda reaktif faktörler etkili olmaktadır. Örneğin, işletmenin kuruluş aşamasında, dinamik çevre ve belirsizlikler daha çok karşılaşıldığından, girişimin başarısında

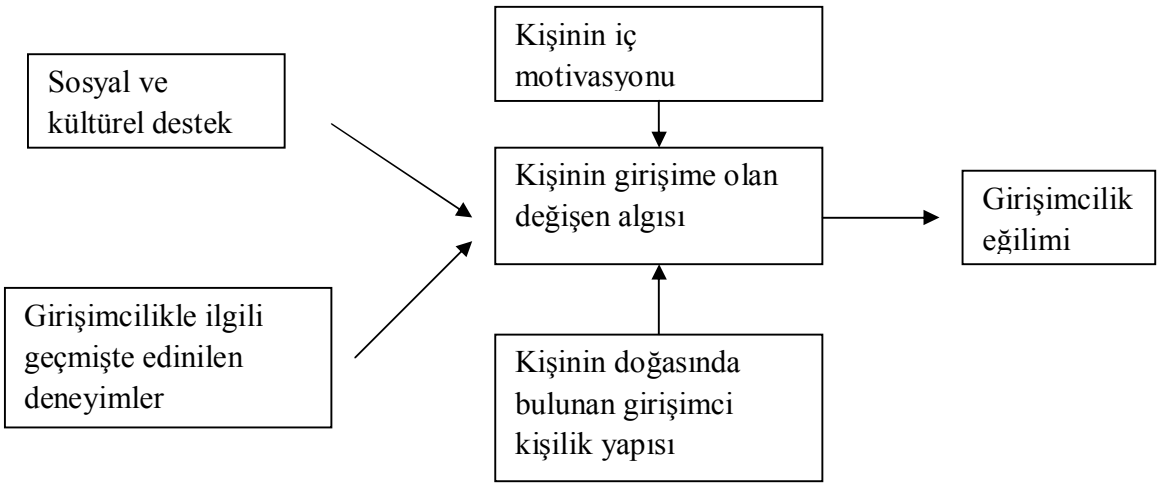
daha önemli olabiliyor. Girişimin daha ileriki safhasında, işletme içi etkenler etkili oluyor. Bütün bu durumlar, girişimciliğin, değişik kaynaklara bağımlı bir faaliyet olduğunun görülmesini sağlıyor. Bu açıdan, girişimcilik başarısının sadece kişisel özelliklere bağlanamayacağı açıktır. Diğer bazı yazarlarda, girişimciliği kişisel özelliklerle sınırlamamıştır. Örneğin, Ray (1993), risk alma olayını bir stratejik özellik olarak görmüştür. Ona göre risk algısı, strateji ve kavramsal içerik ile ilişkilidir, sadece kişisel özellik olarak görülemez (Stewart ve diğerleri, 2000). Ancak, kişisel özelliklerden kaynaklanan duygusal hassasiyetin önemli bir tetikleyici olduğunu kabul etmemiz gerekiyor. Bu konuda Wagner'in (2001) çalışmasında madde bağımlılığı, risk alma davranışı incelenmiş ve üniversite öğrencilerinin böyle tehlikeli olaya girişmelerinin nedeninin, kişilerdeki mevcut duygusal hassasiyetten kaynaklandığı bulunmuştur (Hansemark,2003). Bu açıdan, girişimcilik eğilimi, sınırlamalardan uzak ve karmaşık bir yapı arz etmektedir.

Girişimcilik eğilimi, bir açıdan kişisel motivasyon ile ilişkilidir. Bu açıdan, girişimci başarısının gelişmesi ve pratikte etkili sonuçların alınmasında, kişinin kendi güdülenmesi (Motivasyonu) önemli bir yer tutar. Bazen girişimci rolünü iyi tanımlamamış olabiliyor ve ortaya çıkan belirsizlikler kişiyi zorlayabiliyor. Çünkü, ortaya çıkan belirsizliğin oluşturduğu telaş, kişiyi strese sokarak, pozitif neticeler alınmasını zorlaştırabiliyor. Bu anlamda girişimciyi motive eden faktörleri özetleyecek olursak; başarı isteği, istenilen çıktıları elde etmek, faaliyet üzerinde kontrol sahibi olmak, yüksek performans, yenilik yapmak, gelecekte bir şeyler yapabilme arzusu vb. etkenleri sıralayabiliriz (De Noble ve diğerleri, 1999). Bandura'ya göre (1986) kişisel özelliklerin gelişmesinde öncelikle bilişsel, sosyal ve psikolojik deneyimler önem arz eder. Örneğin, bir kişinin başarı tanımı yaşadığı deneyime göre değişir. Bu değişiklik, gelecek yaşantısında da etkili olur. Bu nedenle, Bandura (1990) kişinin girişim faaliyetine motive olmasında, başarılı olmasını önemli etken saymıştır. Özellikle yüksek güdülenme içindeki birinin, eğer gösterdiği performans iyiyse, kendisine daha yüksek hedefler belirleyebileceğini savunmuştur (De Noble ve diğerleri, 1999). Bu noktada kişisel hedeflerin de, girişimcilik eğilimine yönlendirici etkisi olduğunu belirtmek gerekir. Çünkü, kişisel hedefler kişilerin iç güdülenmesini sağlamakta ve onları girişimci davranışlara yönlendirmektedir (Brice,2002,1). Bu nedenle, girişimciyi beklenen değerler olan; bir işi yapıp yapamayacağını görmek, kendi kendinin patronu olmak, kendi zamanını kendi kontrol etmek istemek gibi kişisel hedefler yada değerler de harekete geçirir. Bunlara girişimcinin sahip olduğu inançlar ve iç algılaması da eklenince, kişisel

eğilimler ortaya çıkar (Krueger ve Carsrud,1993,411-431). Özetlemek gerekirse, bireyin hedeflerinin, sahip olduğu inanç ve değerlerin, algısının vb. diğer etkenlerin hep birlikte bir iç güdülenme oluşturarak, bireyde girişimcilik eğilimine sebep olduğu söylenebilir.

2.5.Kişide Girişimcilik Eğilimi Nasıl Oluşur?

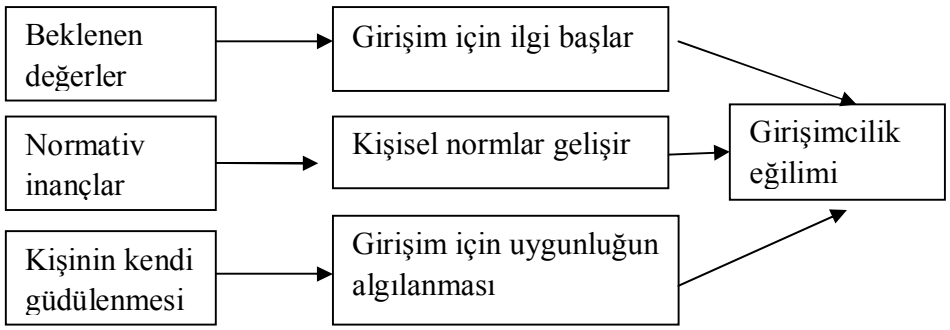
Yukarıda açıklamaya çalıştığımız tüm etkenler, kişilerde girişimcilik eğilimini uyandıran faaliyetin bir parçası gibidir. Öyle ki, kişide girişimci özelliklerinin bulunması yetmemekte, ayrıca yeterli derecede desteklenmesi de gerekmektedir. Bunun yanı sıra, kişinin geçmiş deneyimleri de, girişimde bulunma sürecinde, önemli bir etken olmaktadır. Bu bütünsel bakış açısı aşağıdaki şekil üzerinde daha iyi görülebilir (Summers,1998,148).

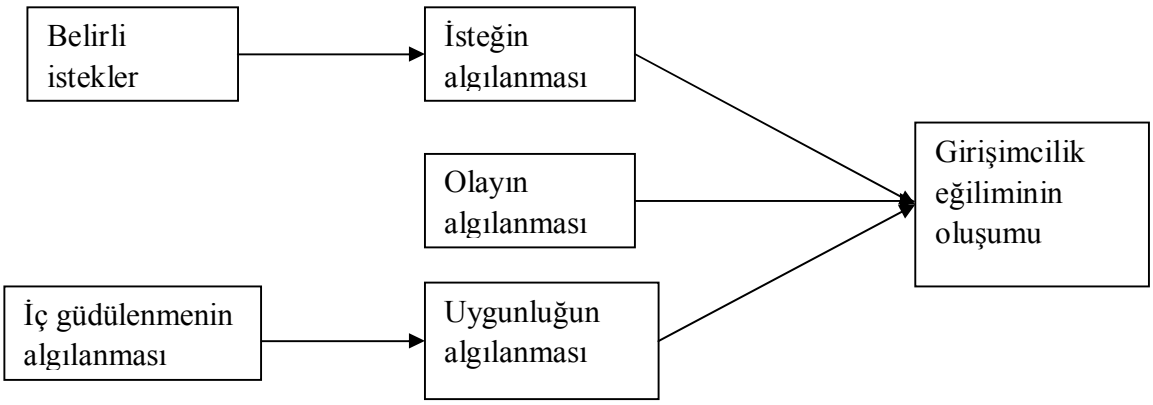
Şekil 2.1. Kişide Girişimcilik Eğilimi Nasıl Oluşur?(Kaynak: Summers,1998,148 uyarlanmıştır)

Girişimcilik eğiliminin oluşması üzerinde literatürde değişik modeller vardır. Bunlardan Learned'ün girişimcilik eğilimi modelini, Birds'ün girişimcilik niyeti modelini, Ajzen'in planlı davranış teorisi (Theory of planned behaviors) temelli girişimcilik eğilimi modelini ve Shapero'nun girişimcilik faaliyeti modelini (Shapero's Model of the Entrepreneurial Even) burada açıklamak yerinde olacaktır (Krueger ve diğerleri, 2000,416). Ajzen modelinde (Şekil 2.2 Bknz.) üç temel olgunun kişide davranışsal açıdan bir niyetlilik oluşturduğu görülmektedir. Bunlardan ikisi, beklenen değerler ve normativ inançlardır. Yani, kişisel beklentiler, bireyleri girişimcilik eğilimine yönlendirirken, toplumdaki sosyal normlar da bireyde girişimcilik eğilimini

yönlendirici olmaktadır. Genel eğilim bu faktörlerin girişimci üzerinde, çok büyük etkiye sahip olmadığı yönündedir. Çünkü girişimci çok fazla içsel kontrol yönelimli olduğundan, kendi kararlarına önem vermekte ve dış etkenlerden daha az etkilenmektedir. Diğer oluşum ise, kişinin kendi güdülenmesi ile oluşan davranış eğilimidir. Bu etki ile kendi davranışını kontrol eden girişimci, uygun koşullar altında girişimcilik için niyetlenmektedir. Bu modelde ilk iki etki çevresel iken, son etki kişinin kendi kontrolü altındadır (Krueger ve diğerleri, 2000, 416). Shapero-Krueger modelinde (Şekil 2.3 Bknz.) ise, kişisel eğilimler dış etkenlerden çok, kişinin algılamasına bağlanmaktadır. Bu algılama, ihtiyaç ve isteklerin algılanması olabildiği gibi, belli bir uygunluğun algılanması, ya da olayın algılanması şeklinde olmaktadır (Krueger ve diğerleri, 2000,418). Learned (1992) ise, çalışmasında, eğilimin oluşumunda rol oynayan temel kritik faktörleri incelemiştir. Bu model, değişikliğin farkedilmesi ile başlar, kişide niyetin oluşması ile devam eder, faaliyetin gerçekleştirilmesi ile sonlanır. Değişikliğin belirlenmesinde, girişimci kişilik özellikleri ve kişinin daha önceki deneyimleri etkilidir. Eğilimin oluşumu aşamasında, bireysel özellikler ile geri plandaki faktörler etkileşim içindedir. Bu kapsamda, girişimcilik faaliyetinin gerçekleştirilmesi safhasında, kişisel özellikler yanında; kaynakların, çevresel ve ekonomik analizlerin, ve gerekli bilgi ağının kurulması önemlidir (Squera,2004,20). Bird(1988) modelinde ise, girişimcilik eğilimini oluşturan faktörler, kavramsal, kişisel, düşünsel ve sezgiseldir. Kişisel faktörler kapsamında, kişinin sahip olduğu deneyimler, özellikler, ve yetenekler sayılabilir. Kavramsal faktörler ise, hükümetin yaptığı düzenlemeler ve pazar şartları olarak görülebilir. Düşünsel faktörler olarak da kişinin zihninde oluşan hedefler, fikirler ve analizlerden bahsedilebilir. Sezgisel faktörler olarak ise, girişimcinin edindiği vizyonel bakış açısı ve edindiği misyon gösterilebilir (Sequeira,2004, 24).

Şekil.2.2. Ajzen ‘in Planlanmış Davranışlar Teorisi (Kaynak: Krueger ve diğerleri,2000, 416)

Şekil 2.3.Shapero ve Krueger Modeli (Kaynak: Krueger ve diğerleri,2000, 416)

2.6. Girişimcilik Eğitimi

Gelişen dünyada üniversiteler toplumda yeni bir yer edinmiştir. Artık üniversitelerin günümüz ekonomik hayatına aktif veya dolaylı yollardan bir aktör olarak katılması gerekmektedir. Nasıl mı? Bu soruya, girişimci adaylarının yetiştirilmesi, yeni girişimcilik projelerinin hazırlanması, ekonomik hayatın gereği sorumlulukların alınması, şeklinde sayabileceğimiz, cevaplar verilebilir. Hatta üniversiteler, ekonomik projeler üretip bunları pazarlayarak gelir bile sağlayabilirler. Peki, bu faaliyetleri nasıl yapabilirler? Öncelikle yapılacak faaliyetler belirlenmelidir. Sonra planlama gelir. Bütün çalışmaların temelinde öğrencilere girişimcilik kültürünü aşılamak amaçlanmalıdır. Bu faaliyetler, açılacak kurslar, proje araştırmaları vb şekillerde olabilir. Özellikle bireysel araştırma programları bu konuda önemlidir. Çünkü, kişinin kendi isteği ile girişimci olması bu yoldan sağlanabilir. Bu konuda tespit edilebilecek faaliyetler bir program halinde bir arada yapılabilirse, olumlu sonuçlar elde edilebilecektir (Rasmussen ve Sorheim,2005).

Girişimcilik eğitiminde amaç, girişimci kişiliği ortaya çıkarmaktır. Girişimcilik kültürünü bir kişinin benimsemesi kolay değildir. Çünkü, girişimcilikte kapsamlı bir içerik vardır ve kişiye zor görevler, sorumluluklar yüklemektedir. Girişimcilik eğitimi; kısmi bir tekdüzeliğin yanında, önemli ölçüde amaçlar konusunda çeşitlilik, felsefi bakış, içerik, pedogojik formasyon ve çıktılar içerir. Öğrencinin, girişimciliği öğrenmeden girişimci olamayacağı anlayışından, hareket edilir. Aynı zamanda, bu eğitimin uygulanması için sağlanacak iş ortamı da oldukça önemlidir. Çünkü,

gerçek girişimcinin gelişmesi için, gerçek iş ortamına uygun yerlerin seçilmesi, önemlidir. En azından örnek olaylar gerçek iş ortamına oldukça yakın hazırlanmalıdır. Bu noktada, değişik iş fırsatlarını görebilecek projelerin hazırlanması ve öğrencilerin teşvik edilmesi oldukça önem kazanmaktadır. Girişimcilik aktivitesi olarak, gerçek anlamda şirket kurmalı ve şirket yönetimi çalışmalarına önem verilmelidir. Tüm faaliyetler bir girişimcilik merkezi tarafından yönlendirilmelidir. Bu merkezler gerekli girişimcilik faaliyetlerinin oluşturulması için yeterli altyapıya, dolayısıyla girişimcilik enformasyon ağına ve öğrencilerin bu ağa kolay erişimine gerek duyar. Bu gereklilikler ise, finansal destek ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır (Rasmussen ve Sorheim,2005).

Girişimcilik konusunda çalışan eğitimciler, kişide girişimcilik eğilimi oluşturma sürecinde nasıl bir yol izlenmesi gerektiği üzerinde çalışmaktadırlar. Bu konuda başarıya ulaşabilmek için belirli bir programın izlenmesi gerekliliği açıktır (Summers,1998,18). Öğrencilerin girişimcilik faaliyetine hazırlanması sürecinde, öncelikle öğrencilerin girişimcilik faaliyetine ne kadar hazır olduğu tespit edilmelidir. Bu ihtiyaçlar doğrultusunda verilecek girişimcilik eğitimi tasarlanmalıdır. Verilecek girişimcilik eğitimi, kişiye birtakım bilgiler ve özellikler kazandırır. Bu eğitim sonrasında kişilerde bilgi, algı değişir ve gelişir. Girişimcilikle ilgili verilen eğitim ayrıca kişilerde davranış, deneyim, iletişim gibi özelliklerin değişimini sağlamaya da yöneliktir. Kısaca, verilen eğitim onlara ışık tutar. Bu bakımdan, kişiye girişimcilik eğitimi verilmeden önce kişinin hangi özelliklere ihtiyacı olduğunun tespit edilmesi gerekir. Bunun için kişiler öncelikle ön testten geçirilmelidir. Bu testlerin sonucuna göre verilecek girişimcilik eğitimi tasarlanmalıdır. Çünkü, Sharma ve Thandi (2004) yaptığı araştırmada, öğrencilerin söz konusu özellikler yönünden aynı seviyede olmadığı sonucunu ortaya çıkarmıştır. Aynı çalışmada, öğrencilerin girişimcilik faaliyetine hazırlıkları bakımından bilgi, davranış, özellik, deneyim, fırsat ve iletişim açısından bir karşılaştırması yapılmıştır. Mezuniyet sonrasında öğrencilerde girişimcilik eğilimi oluşturmak için uygulanan hazırlığın ölçüsü, 6 etken faktörle (bilgi, davranış, deneyim, iletişim, uzmanlık vb.) ve değişik demografik etkenler (cinsiyet, seçtiği MBA programı, öğrencinin daimi yeri, kullandığı kaynak, çalışma statüsü, evli olup olmadığı, kaç yıllık deneyimli olduğu gibi faktörler) açısından değerlendirilmiştir. Çoklu regresyon analizi uygulamak suretiyle bu değişkenlerin öğrencilerin girişimcilik çabasına hazırlık derecesine etkisi değerlendirilmiştir. Bu çalışmada esas üzerinde durulan, girişimcilik çabasına etkisi olan

faktörlerin iki temel esas üzerine kurulmasıdır. Çekici faktörler, girişimciyi çalışmaya teşvik eder. Bu faktörler, çevresel faktörler ya da değişiklikler olarak algılanabilir. İtici faktörler, girişimciyi çalışmaya iter. Örnek olarak, işsiz olanlarda görülen iş arayışı verilebilir. Bu durumda girişimciyi etkileyen faktörlerin optimal bir itici- çekici karışımı içereceği söylenebilir (Sharma ve Thandi;2004,209-226). Dolayısıyla, bu sonuçlar, yapılacak eğitimin, tespit edilen eksiklikler üzerine kurulu olmasını gerektirmektedir. Bu açıdan, girişimcilik eğitimi verilmeden önce, öğrenciler üzerinde yapılacak ön testler, girişimcilik güdülenmesinde bireysel ihtiyaçların belirlenmesini sağlayacak, girişimcilik eğitimine rehberlik edecek eğitim karmasının oluşumuna imkan sağlayacaktır.

2.7.Girişimcilik Eğilimi Ölçeğinin Geliştirilmesi

Bu çalışmada bir ölçek geliştirilerek uygulanmış, bulunan sonuçlar üzerine açıklayıcı ve yorumlayıcı analizler yapılmıştır. Bu ölçek bazı alt ölçeklerden oluşmaktadır. Bu alt ölçekler girişimcilik özelliklerinin ölçülmesine yönelik diğer özelliklerle ile ilişkilendirilmiştir. Öğrenciler üzerinde uygulanan bu ölçek; yenilikçilik, yaratıcı düşünme, risk alma ve beklenmeyen durumlara uyum gösterme vb. girişimcilik etkenleri ölçmeye yöneliktir. Bu ölçek girişimci olanı olmayandan ayıran bir anlayış üzerine kuruludur (De Noble ve diğerleri, 1999). Öğrenciler üzerine yapılan bir kısım çalışmalarda; bir denek grubu, bir kontrol grubu ile karşılaştırılmıştır. Kontrol grubu, benzer eğitimli, yaş ve çalışma ortamından seçilmiştir. Deney grubu ise, herhangi bir girişimcilik eğitimi almamış öğrencilerden oluşmaktadır (Hansemark, 2003). Bu çalışmada, bir kontrol grubuyla karşılaştırma olanağı olmadığından, çeşitli fakültelerdeki öğrencilerin birbirleriyle karşılaştırılması yoluna gidilmiştir. Ölçme mekanizmasının kurulması sürecinde literatürde kullanılan yöntem ve tekniklerden faydalanılmıştır. Mesela, örnek çalışmalardan, Kim ve Hunter'in (1993) çalışmasında, olduğu gibi, öncelikle, analizlerde kullanılan girişimci kişilik özellikleri belirlenmiş ve Krueger'in (2000) çalışmasında olduğu gibi, araştırmalarda hangi davranışlar üzerine odaklanılacağı planlamıştır (De Noble ve diğerleri, 1999). Ayrıca, benzer çalışmalarda kullanılan ölçekler incelenmiş ve araştırma ihtiyacına uygun bir ölçek geliştirilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışma için oluşturulan ölçek, bireyin girişimcilik yeteneğinin (değişik performans ölçüsünde) ve girişimcilikte istenen çıktıların belirlenmesinde yol göstericidir. Bu ölçeğin

geliştirilmesi sürecinde, girişimci olmak için gerekli temel faktörler tartışılmış ve daha önceki araştırmalarda katılımcılara sorulan sorular da kullanılarak mevcut ölçek oluşturulmuştur. Ölçekte yer alan soruların kavramsal benzerliklerine göre kendi aralarında gruplandırılması da ihmal edilmemiştir. Oluşturulan girişimcilik eğilimi ölçeği ile 8 temel girişimci kişilik özelliği ölçülmeye çalışılmıştır. Bu özellikler; belirsizliğe tolerans, bağımsızlık ihtiyacı, risk alma, yaratıcılık, yenilikçilik, insanlarla ilişki, içsel kontrol ve başarma ihtiyacıdır. Bu özellikleri ölçmeye yönelik her biri 5 adet sorudan oluşan 8 özellik için toplam 40 soru sorulmuştur. Deneklere bu ifadelere ne ölçüde katılıp, katılmadıkları sorulmuştur. Deneklerin ifadelere katılma düzeyleri 5 düzeyden oluşan likert ölçeği ile ölçülmüştür. Ayrıca, deneklerin demografik özellikleri de sorgulanmıştır. Girişimcilik özellikleri demografik özellikler ile de ilişkilendirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. Sonuçlar, temel analiz ve yorumların yapılması için sonraki bölümlerde tablolaştırılmıştır.

BÖLÜM 3

LİTERATÜRDE GİRİŞİMCİLİK ÇALIŞMALARI

3.1.Genel Girişimcilik Literatürü

Girişimcilik araştırmalarında, üç temel yaklaşım görülmektedir. Bunlar: girişimci özelliklerini, girişimcilik sürecini ve girişimcilik davranışını esas alan yaklaşımlar olarak, özetlenebilir. Girişimcilik özelliğini dikkate alan yaklaşımlarda, araştırılan temel konunun, girişimcinin niteliksel özellikleri olduğu söylenebilir. Bu konuda çalışma yapan araştırmacılardan biri Gartner' dir (1988). Özellikle risk alma, yenilikçilik vb. girişimcilik özelliklerinin, girişimcinin kişilik yapısındaki boyutu araştırılmıştır. Girişimcilikte bilişsel öğrenme boyutu temelli diğer yaklaşımda, girişimciliğe bilişsel olarak yapılan etkilerin kişide oluşturduğu değişimden yola çıkılarak, kişide sağladığı girişimcilik davranışı araştırılmıştır. Baron (1998) gibi araştırmacıların uğraş alanı bu doğrultudadır. Bu yaklaşımda girişimciliğin algılanması, kişinin bu algı doğrultusunda harekete geçmesi, ve kişinin yaşadığı ikilem vb. konuların araştırıldığı görülüyor. Bilişsel süreç yaklaşımında, kişiler fırsatları nasıl fark eder? Nasıl karar verir? Kişi girişimcilik konusunda nasıl motive olur? şeklindeki soruların cevaplanmaya çalışıldığı görülmektedir. Üçüncü yaklaşım olan, girişimcilikte davranışsal yaklaşımda, girişimcilik statik yapıdan çıkarılarak, fonksiyonel yapıda incelenir. Girişimcilik davranışı artık bir fonksiyondur. Bu yaklaşım Schumpeterian (1934) yaklaşımından temel alan, bir düşünce olarak düşünülebilir. Çünkü, Schumpeterian, girişimciliği statik yapıdan çıkararak, dinamik bir görüntü kazandırmıştır. Tüm bu yaklaşımların, girişimciliğin değişik boyutlarının görülmesinde ve gelişiminde önemli katkıları olmuştur (Brice, 2002,11-30).

Literatürde, girişimcilik kavramı ve girişimcilik konusunda etkili faktörler hakkında, değişik görüşler bulunmaktadır. Shapero (1975) girişimciliği, öncelikle deneyim ve bazı fırsatların görülmesi olarak yorumlar. Yine Shapero' ya göre kişideki bu yetenek kişi uygun fırsatları yakaladığı zaman girişimciliğe dönüşür. Gartner (1985) ise, girişimcilik faaliyetini 4 farklı faktör grubunun etkileşimi olarak görür. Bu faktörler bireysel girişimci özellikleri, çevresel çekici ve itici faktörler, uygun iş süreçleri ve rekabetçi girişim stratejisidir. Çekici ve itici faktörler rekabetçi girişimci stratejisinde etkendir. Çünkü bu faktörler, kişi hayat döngüsü,

çocukluk, aile çevresi, eğitim, yaş, iş hayatı rol modeli vb. etkenlerle etkileşim içerisindedir. Örneğin, iş kaybetme endişesi ve kariyer tereddüdü gibi faktörler girişimciyi negatif yönde etkilerken, yeni iş fırsatları yakalamak kişiyi pozitif yönde etkiler (Stewart ve diğerleri, 2000). Girişimcilik tanımında alternatif bir bakış açısı, sosyolojik ve davranışsal bakış açısıdır. Sosyal öğrenme teorisi, davranışsal özellikten çok, çevresel faktörleri önemli görür. Bandura (1977), girişimcilikte, başkasının davranışını gözlemleyerek bir öğrenme yolu geliştirilebildiğini, araştırmasında savunmuştur. Scherer (1989), girişimci rol modeliyle, kişinin aile bireyleri, çalışmaları ve eğitimi sırasında gözlem yoluyla girişimcilik davranışı kazandığını belirtmiştir. Chell (1985), girişimcilikte, beklentilerin gelişimini ve sosyal deneyimin değerini, araştırmasında incelemiştir. Baumol (1990) 'de, yaptığı gözlemle, sosyal ve ekonomik rollerin kültürle bağlantısını kurarak, bu durumun girişimcilik aktivitesinin şekillenmesinde etkili olduğunu vurgulamıştır (Russel, 1998). Atkinson ve arkadaşlarına göre (1983) ise, bazı davranışlar direk gözlemle edinilir. Bu yazarlar açısından, sosyal düzen, girişimci rolünün kişisel olarak algılanmasında ve bir değer haline gelmesinde oldukça etkilidir. Bundan dolayı, sosyal öğrenme teorisinde kişisel özellikler direk çevre etkileşimi ile kazanılır ve bu özelliklerin şekillenmesi zamanla o sosyal ve ekonomik çevrede olur. Aynı şekilde, özellikler teorisine baktığımızda, özelliklerin kişide oluşumu kadar, çevresel etkininde özelliklerin oluşumunda önemli bir etken olduğu belirtilmektedir (Stewart ve diğerleri, 2000).

Girişimcilik özellikleri ile ilgili araştırmalar, kişilerin temel niteliklerinin tespitinde ve girişimcilik olayının aydınlatılmasında belirleyici olmuştur. Mc Clelland (1961), girişimcilerde başarma ihtiyacı özelliğini tespit etmiştir. Rotter'in (1966) çalışmasında ise iç kontrol,"kişinin iç algılamasının ötesinde bir şeydir, içsellik, kişinin yeteneği, dış etkenler ve deneyimi ile ilişkilidir," şeklindeki bulgusu, dış etkenlere bağlanmış bir içsel kontrol anlayışını ifade etmektedir. Ayrıca Rotter, içsel kontrol ve girişimci davranışını ilişkilendirerek, içsel kontrolü bir yetenek olarak görmüştür. Dermer(1977), girişimci kişilik yapısından risk alma özelliğinin ilk yapıtaşlarını belirlemiştir. Schere'da (1982) belirsizliğe tolerans özelliğini literatüre kazandırmıştır. Hornaday ve Aboud (1971) çalışmalarında, girişimcilerin diğer gruplara göre daha yüksek bağımsızlık ihtiyacına gereksinim duyduklarını tespit etmişlerdir (Özer ve Topaloğlu,2007). Bunun yanında, Gartner (1988), girişimci kişilik özelliklerini, girişimcinin davranışlarıyla bütünleştirerek, araştırmalara davranış yönlü yeni bir boyut kazandırmıştır.

Shapero (1982)'nun ise, bu yönü daha çok geliştirerek, girişimcilik aktivitelerine odaklı bir girişimcilik araştırması içinde olduğu görülmektedir (Summers,1998,2). Diğer bir araştırmada ise, Hebert ve Link (1988) girişimcilik konusunda 12 ayrı tanımlama derlemiştir. Bu tanımlamalarda girişimciler; risk alan ve belirsizlik altında bulunan, sermaye sunan, kendi kararlarını veren, lider, yönetici, organizatör, koordinatör vb. özelliklerle ekonomik kaynakları yönlendiren kişiler olarak görülmektedirler (Summers,1998). Yine, Bygrave ve Hofer (1991) girişimcilik teorisinin temel kavramlarını tanımlayarak, üzerinde analiz yapılmasını sağlamışlardır (Russel,1998).

Girişimcilik araştırmalarında, girişimci kişilik özelliklerinin belirlenmesinin ardından, girişimci kişilik özelliklerinin kişilerdeki seviyesinin ölçülmeye çalışıldığı görülmektedir. Belirsizliğe karşı tolerans hakkında bilinen ölçeği, Budner (1962) geliştirmiştir. Rotter (1966) ise, içsel kontrol ve sonrası davranışları ölçecek bir ölçek olan, İ,E ölçeği(İnternal and External Scale) geliştirmiştir (Stewart ve diğerleri, 2000). Body ve Vozikis (1994), Mc Clelland'ın (1961) başarma ihtiyacını, Brockhaus (1980) 'un içsel kontrol ve risk alma, Schere (1982) 'ın belirsizliğe tolerans vb. kişilik özelliklerine ait bulgularını bir araya getirerek, girişimci kişiyle ilişkilendirdiği ve girişimcilerdeki boyutunun tespitine çalıştığı, görülmektedir (Summers,1998,2). Shapero (1975) çalışmasında, Rotter'in ölçeğini kullanarak girişimcilerde daha yüksek iç kontrol odağı tesbit etmiştir (Özer ve Topaloğlu,2007,445)

Girişimcilikte kültür konusunda yapılan çalışmalarda, girişimciliğe kültürün etkisi araştırılmıştır. Mueller ve Thomas (2001)'in çalışmasında girişicilik potansiyeli ile kültür ilişkilendirilerek, 9 farklı ülkede içsel kontrol ve yenilikçilik araştırılmıştır. Aycan ve Pasa (2003) çalışmalarında, kültürel etki ile girişimcilerin kariyer tercihlerini ilişkilendirmişlerdir. Russel (1991) ise çalışmasında, ulusal kültürün girişimcilik üzerine etkisini araştırmıştır.

Girişimcilikte kişisel güdülenme konusunda birinci araştırma konusu, kişisel güdülenmeye etkisi olan, kişisel motivasyon ve performans üzerine olmuştur. Stankoviç ve Luthans (1998) kişisel güdülenme ve iş performansı arasında, pozitif korelasyon bulmayı amaçlayan bir çalışma yapmıştır. Miner 1990'da, girişimci ve yöneticiyi farklı motivasyonda konumlandırmıştır. Miner çalışmasında farklı gruplar arasındaki çalışmaları istatistiksel olarak incelemiştir. ESE ölçü tekniği, girişimci ile yönetici arasındaki farkı görmesini sağlamıştır (De

Noble ve diğerleri, 1999). De Noble (1999) çalışmasında, Krueger'ın (1999) geliştirdiği ölçeği kullanarak, girişimcinin işe başlarkenki düşüncesini ölçmüştür. Mesela, girişimciyi motive eden özellikler arasındaki pozitif korelasyonu tespit etmiştir. Ek olarak, beklenmedik duruma uyum ile girişimcilik eğilimi ve girişimcinin kendi güdülenme eğilimi ile işine harcadığı zaman arasında pozitif korelasyonu bulmaya çalışmıştır (De Noble ve diğerleri, 1999).

Literatür taraması yapıldığı zaman, genel olarak girişimcilik özelliklerinin değişik konu ve boyutlarda incelendiği görülmektedir. Pek çok çalışmalara da kaynaklık yapan temel çalışmalar aşağıdaki tabloda daha ayrıntılı görülebilir (Tablo3.1). Özellikle risk alma(Risk-taking) (Stewart vd., Mc Carthy , 2000; McGrath, R.G. Macmillan, I.C. and Scheinberg, S, 1992), içsel kontrol(Locus of Control)(Mahler, I,1974; Mamlin, N.,Harris, K. R., Case, L. P.,2001; Mueller, Stephan, 2001; Pandey, J. and Tewary, N.B., 1979; Parsons , O.A. and Schneider, J.M., 1974; Reitz,H.J. and Groff, G.K.,1974; Keskin, H.Alpkan, L., Zehir,2002), yenilikçilik(innovation) ve yaratıcılık (Whiting,B.G.,1988; Shane, S.A.,1993; Mueller ve Thomas, 2001) alanlarında çalışmaların yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 3.1. Girişimcilik Literatüründe Çokça Karşılaşılan Çalışmalar

Kaynak	Konu
Sexton ve Bowman(1990)	Risk Alma
De Noble (1999)	Girişimci Güdülenmesi
Erdem(2001)	Risk Alma
Steward ve diğerleri (2000)	Risk Alma
Kilby (1971)	Girişimci Kişilik Özellikleri
Hansemark (2003)	Başarma İhtiyacı ve İçsel Kontrol
Ward (2003)	Yaratıcılık
Mueller ve Thomas(2001)	Girişimcilikte Kültürel Etki
Russel (1998)	Girişimcilikte Kültürel Etki
Parson (1974)	İçsel Kontrol
Levenson (1974)	İçsel Kontrol
Krueger ve Carsrud(1993)	Girişimci Motivasyonu
Bandura (1986)	Girişimci Kişilik Özellikleri

Tablo 3.1'in devamı

Kaynak	Konu
Baron(1998)	Girişimcilikte Bilişsel Yön
Biel(1998)	Çevresel Belirsizlik
Bird(1988)	Girişimcilik Davranışı
Bygrave ve Hofer(1991)	Girişimcilik Teorisi
Caırd (1993)	Girişimcilik Davranışı
Gartner(1988)	Girişimcilik Kavramı
Hebert ve Link (1988)	Girişimcilik Kavramı
Hisrich ve Peter(2002),	Girişimcilik Davranışı
Hofstede (1980)	Girişimcilik ve Kültür

3.2.Literatürde Girişimcilik Eğilimi Çalışmaları

Girişimcilik eğilimi, daha önce açıkladığımız tetikleyici girişimcilik faktörlerin kişileri bu davranışa yönlendirebilme derecesini göstermektedir. Kim ve Hunter (1993) çalışmasında, girişimcilik eğilimlerinin % 67 olasılıkla davranışa dönüştüğünü ve girişimin başladığını tespit etmiştir (Brice, 2002, 228). Literatürde son yıllarda, girişimcilik eğilimleri adı altında önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda, değişik kitlelerin girişimciler ile karşılaştırılması yapılarak, aralarındaki farklılıklar tespit edilmeye çalışılmıştır. Örneğin, Cromie ve Donaghue (1992), GET (General Enterprising Tendency) ölçeğini kullanarak, girişimcilerle öğrencileri ve yöneticileri, girişimcilik eğilimleri bakımından karşılaştırmıştır. De Noble ve Erlich (1999), ESE (Entrepreneurial Self Efficacy) ölçeğini kullanarak, girişimciler ile öğrencileri karşılaştırmıştır. Yine, Davidson (2000)'un çalışmasında, girişimcilik eğilimlerinin, tespit edilmeye çalışıldığı görülmektedir. Bunların dışında, Tandi ve Sharma'nın (2004) çalışmasında, MBA öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin ölçüldüğü gözlenmektedir. Yerli çalışmalardan, Erdem (2002), öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini ölçmeye yönelik çalışmasında, girişimcilik yönünden yeterli olan öğrencilerin, diğer öğrenci grubuna göre, değişik girişimcilik özellikleri açısından, daha yüksek girişimcilik özelliği taşıdığını tespit etmiştir. Öğrencilerin girişimcilik seviyeleri bakımından literatürde yapılan diğer çalışmalarda; girişimcilik özelliklerinden risk alma, içsel kontrol (locus of control) ve yenilikçilik (innovation) gibi özelliklerin üzerinde önemle

durulduğu görülmektedir Literatürdeki girişimcilik eğilimi ile ilgili çalışmalar aşağıda tablo halinde gösterilmektedir (Tablo3.2.).

Tablo.3.2. Girişimcilik Eğilimleri Konusunda Yapılan Çalışmalar

Araştırmacılar	Konu	Araştırma Yılı
Kim ve Hunter	Girişimcilik Eğilimleri	1993
Summers	Girişimcilik Eğilimleri	1998
Cromıe ve Donaghue	Girişimcilik Eğilimleri	1992
De Noble, Erlich	Girişimcilik Eğilimleri	1999
Davidsson	Girişimcilik Eğilimleri	2000
Tandi ve Sharma	Girişimcilik Eğilimleri	2004
Sexton ve Bowman	Risk Alma Eğilimi	1990
Mueller ve Thomas	İçsel Kontrol ve Yenilikçilik	2001
Erdem	Girişimcilik Eğilimleri	2002
Shapero	Girişimcilik Eğilimleri	1982
Brice	Girişimcilik Eğilimleri	2002
Miner	Girişimcilik Eğilimleri	2000
Body ve Vozikis	Girişimcilik Eğilimleri	1994
Sexton ve Bowman	Yenilikçilik Eğilimi	1986

Girişimcilik özelliklerinin bireysel düzeyde ölçülmeye başlanması, girişimcilik özelliklerinin boyutunu saptamaya yönelik ölçeklerin geliştirilmesini sağlamıştır. Literatürde çok sayıda ölçek geliştirilmiş olup, bunlar değişik plan ve dizaynlar içermektedir. Bu ölçeklerden bazıları, tüm girişimcilik eğilimi davranışını ölçmeye yönelik iken; bazıları sadece bir yada birkaç girişimcilik davranışını belirlemeye yöneliktir. Bu ölçeklerden bir kısmı aşağıda açıklanmaktadır:

İlk olarak, genel girişimcilik eğilimi (GET) ölçeği açıklanabilir. Caird (1988) tarafından geliştirilen GET ölçeği (General Enterprising Tendency), girişimcilik eğilimini ölçmek için geliştirildi. Bu ölçekte kişisel girişimcilik özelliklerine odaklanmanın yanında, kültürel uyumun da esas alındığı söylenebilir. Caird' e göre bireysel girişimcilik düşüncesi, çevreden etkilenmesi

yanında; fırsatlar ve ihtiyaçlara göre etkinliği kontrol edilebilir. Bu ölçeğin bütününde 54 soru olup; katılımcılara sorulardaki ifadelere ne ölçüde katılıp katılmadıkları sorulur. Bu ölçek, özelliklerin kendi iç tutarlığı yönünden sağlam ve güvenilirdir. Kriterlerin sağlamlığı girişimcinin elde ettiği sonuçlar üzerine kuruludur. Ölçekteki her bir bölüm birbiri ile pozitif ilişkilidir. Bu açıdan Caird, gelecekte girişimcilik eğilimleri üzerine çalışacaklar için, sağlam bir ölçek altyapısı oluşturmayı başarmıştır (Cromie ve Donaghue, 1992). Bir diğer ölçek, SSS (Sensation Seeking Scale)' dir. Bu ölçek 4 faktörlü bir yapı içerir. Risk alma konusunda kullanılan ölçek değişik durumlardaki insan gruplarının üzerinde denenmiştir. Örneğin, SSS ölçeği ile tehlike karşısında insan davranışı üzerinde çalışılmıştır. Bu çalışmalarda, kişilerin yüksek risk düzeyi ile karşılaştığında ölçekteki rakamların yükseldiği tespit edilmiştir. Benzer sonuçlar, otomobil yarışçıları ve dağ tırmanıcıları örneklemlerinde de görülmüştür (Trimpop ve diğerleri,1998). Araştırmalarda çokça karşılaşılan diğer ölçek, ESE (Entrepreneurial Self Efficacy)' dir. Bandura tarafından (1986) girişimci öğrencileri incelemek için, ESE ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek, girişimci olanı olmayandan ayırt etmek için tasarlanmıştır. ESE ölçeği, bir kişinin teknik, yönetimsel ve operasyonel boyuttaki yeteneğinin girişimcilik eğilimine sebep olduğu inancı üzerine odaklanır (De Noble ve diğerleri, 1999). Düzenlenen ankette 6 grup soru vardır. Bu gruplar; risk ve belirsizliği yönetmek, kişiler arası ilişkiler, fırsatları fark etmek, yenilik ve yeni ürün geliştirme, kaynak dağıtma yeteneği, yenilikçi, çevrenin imarı ve geliştirilmesi başlıkları ile ifade edilebilir. Bu başlıklarla ifade edilen özellikler arasında pozitif korelasyon tespit edilmiştir. Bir diğer ölçek olan, JPI (Jackson Personality İnventory) ölçeği ise, 320 sorudan oluşmaktadır. 320 soru, 15 faktör ve 1 adet doğrulayıcı faktörden oluşmaktadır.. Yine her faktör 10 tane doğru 10 tane yanlış ifadeden oluşmaktadır. JPI ölçeği; risk alma, sorumluluk, güvenlik, sosyal katılım, tolerans, ilgi alanı, karmaşıklık, yenilik, organizasyon ve kişiler arası ilişkiler konularını içermektedir. Son olarak, CDQ (Choice Dilemmas Questionaires) ölçeği, Kogan ve Wallach tarafından (1964) geliştirilmiş olup, 120 sorudan oluşmaktadır. Kişinin iki altenatif arasında tercih yapması esasına dayanmaktadır. Tercihlerden biri normal, diğeri çok risklidir. Kişinin çok riskli olanı tercih etmesi, ilişkisine dayalı bir değerlendirme sistemi üzerinde durur (Trimpop ve diğerleri,1998). Belirtilen bu ölçeklerin, girişimcilik aktivitesinin ölçme sürecinde ileriye doğru atılan adımlar olduğu söylenebilir. Bu ölçekler, kişilerdeki soyut olan girişimcilik potansiyelini, somut olan ölçülere indirgeme çabası olarak görülebilir.

BÖLÜM 4

GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİ ÖLÇMEYE YÖNELİK ÇALIŞMANIN YAPISAL TASARIM PLANI VE UYGULAMA ÇALIŞMASI

4.1.Araştırmanın Yapısal Planı

4.1.1.Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı,

·Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemek,

·Farklı fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin, farklı düzeylerde girişimcilik eğilimlerine sahip olup olmadıklarını ortaya çıkarmak, varsa bu farklılıkların girişimcilik eğilimini belirleyen faktörlerden hangilerinde daha anlamlı bir farklılık yarattığını incelemek,

·Demografik değişkenlerin (cinsiyet, fakülte farkı, anne babanın girişimci olup olmaması vb), öğrencilerin girişimcilik eğilimini ne ölçüde etkilediğini ortaya koymaktır

Yapılan analizler sonunda elde edilecek bulgulara göre,

·Yüksek öğretimdeki öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini geliştirmeye yönelik önerilerin geliştirilmesi ve ayrıca literatürde girişimcilik eğilimi konusunda yapılan çalışmalara, sonuç ve yorumlarla katkıda bulunulması amaçlanmaktadır.

4.1.2.Örneklem

Araştırmanın örneklemi, Çukurova Üniversitesinin değişik fakültelerinden seçilmiş öğrencilerden oluşmaktadır. Örneklemde yer alan öğrenciler, fakülte ayırımından başka herhangi bir ayırıma tabi tutulmamıştır. Seçilen öğrenciler genellikle bölümlerinin son sınıf öğrencileridir. Çukurova üniversitesinin 4 farklı fakültesinden seçilen 265 kişilik bir gruba hazırlanan girişimcilik anketi uygulanmıştır.

4.1.3. Çalışmanın Kapsamı

Araştırmada, üniversitenin öğrenci yapısı, fakülte farklılıkları, girişimcilik boyutu vb. ana büyüklüklerinin yanı sıra öğrencilerin, demografik yapısı, sosyoekonomik özellikleri, üzerinde durulmuştur. Katılımcılara bir kısım anket soruları sorularak, girişimci olmaya yatkınlık ve

becerilerinin analizi yapılmış ve üniversitede uygulanabilecek girişimcilik faaliyetleri konusunda, öneriler geliştirilmiştir. Araştırma sonuçlarının, üniversitelerdeki çeşitli fakülteler açısından, yol gösterici ve yararlı olacağı ümit edilmektedir.

4.1.4. Çalışmanın Kısıtları ve Varsayımları

Hazırlanacak bu tez çalışmasının tüm Türk üniversitelerinde uygulanması, tezin hazırlanması için gereken zaman ve maliyet göz önüne alındığında, imkan dahilinde görünmemektedir. Bu nedenle uygulama çalışması, yalnızca Çukurova Üniversitesinde okuyan öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Ancak hazırlanacak olan tez çalışması, literatür taraması ve güncel verilerle desteklenecek olduğundan, bu durumun, hazırlanacak tez çalışmasından beklenen faydanın elde edilmesi açısından bir sorun yaratmayacağı ümit edilmektedir.

Anket sorularının farklı fakültelerde okuyan öğrenciler tarafından farklı şekillerde anlaşılabilme ve algılanabilme ihtimali, çalışmanın önemli bir diğer kısıtıdır. Çünkü, soruların ilgili fakülte öğrencileri tarafından, ne düzeyde anlaşıldığı ve dolayısıyla ne derece doğru cevaplandırıldığı tartışılabilir. Ankete verilen cevaplar incelendiğinde bu sorun daha rahat görülebilmektedir. Cevaplandırılan bazı anket formlarında, değişik fakülte öğrencilerinin soruları farklı şekillerde anladığı gözlenmiştir. Ancak, soruları farklı biçimlerde anlamanın, genel eğilimi yansıtmada çok fazla bir sorun yaratmadığı genel anket sonuçlarından açıkça gözlemlenebilmektedir.

4.1.5. Çalışmanın Metodolojisi

Mevcut çalışma, çalışmanın içeriğine, zaman ve maliyet planlarına da sadık kalınarak yapılmış olup, teorik kısım ve uygulama kısmı olmak üzere iki bölümden oluşmuştur. Buna göre teorik bölüm, ikincil veri kaynaklarından yararlanılarak, oluşturulmuştur. Bu bağlamda, kitaplar, dergiler, gazeteler, tezler, araştırma sonuçları, kongre kitapçıkları, makaleler, internet siteleri, web sayfaları, olmak üzere konuyla ilgili her türlü bilimsel çalışma ve yayınlardan yararlanılmıştır.

Çalışmanın uygulama bölümünde ise, Çukurova Üniversitesinin değişik fakültelerine mensup öğrenciler arasından seçilen bir örneklem üzerinde bir anket çalışılması yapılarak birincil kaynaklardan veri elde edilmeye çalışılmıştır. Anketler, fakültelerdeki bazı öğretim görevlileri ile

temas kurularak ve onların yardımlarıyla uygulanmıştır. 265 kişilik örneklem grubundan 48 sorudan oluşan bir anketi cevaplandırmaları istenmiştir. Değerlendirmeler 5'li likert ölçeğine göre yapılmıştır. Anketten elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu analizlerle, değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı araştırılmış ve sonuçlar teorik kısımda belirtilenlerinde yardımıyla yorumlanmıştır.

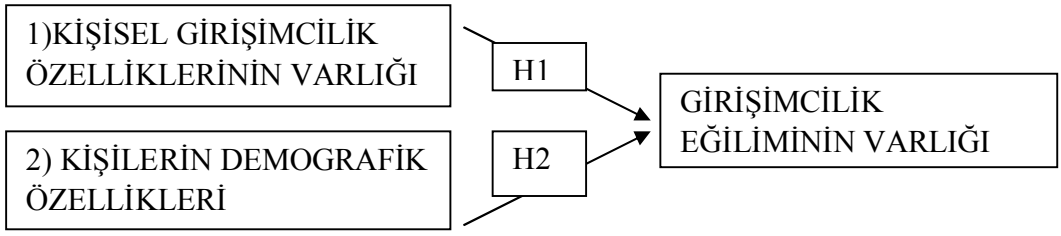
Araştırmada bağımlı ve bağımsız değişkenler kullanılmıştır. Bağımlı değişken girişimcilik eğilimi ölçüsü; bağımsız değişken olarak, girişimci kişilik özellikleri ve demografik değişkenler kullanılmıştır. Girişimci kişilik özellikleri adı altında, belirsizliğe tolerans, bağımsızlık ihtiyacı, yenilikçilik, içsel kontrol, yaratıcılık, insanlarla ilişki, başarma ihtiyacı, risk alma özellikleri incelenmiştir. Demografik değişkenler adı altında, da fakülte farklılıkları, cinsiyet, yaş, ebeveynlerin meslekleri, aile gelir durumu, ailede çocuk sıralaması gibi etkenler incelenmiştir. Veriler, tanımlayıcı (Descriptive) analizlere tabi tutulmuş ve varyans analizi ile istatistiksel olarak sonuçların kabul edilebilirliği test edilmiştir.

4.2.Araştırma Modeli ve Hipotezler

Bu kısımda, araştırma modeli kurularak, temel dayanak oluşturan hipotezler açıklanmaya çalışılacaktır. Böylece, temel hipotezler bir model üzerinde daha iyi görülebilecektir.

4.2.1.Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri yönünden farklarını ortaya koymayı amaçlayan bir model tasarlanmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda, kişi karakteristik özellikleri yanında, demografik değişkenlere de yer verilmiştir. Olayı bütünsel olarak gören bu model tasarımda, gerekli ayrıntıları dikkate alacak bir tasarım üzerinde çalışılmıştır. Araştırma modeli aşağıda gösterilmektedir (Şekil 4.1).

Şekil4.1: Araştırmanın Model Tasarımı

4.2.2.Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın hedefine varması açısından temel hipotezler oluşturulmuş ve test edilmiştir. Söz konusu hipotezler aşağıda sıralanmıştır:

H1: İibf, Mühendislik, Tıp, ve Eğitim fakültelerindeki öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında fark vardır.

Girişimcilikle ilgili daha önce yapılan pek çok araştırmada girişimcilerin bireysel davranışları üzerinde durulduğu görülmektedir. Örneğin, Shapero (1982) girişimci özellikleri ölçerken öncelikle girişimci davranışları belirlemiştir. Çünkü kişi girişimcilik olayını gerçekleştirecek kişilik yapısında olmayabilir. İnsanın içinden gelen bu isteğin farkına varılması girişimci davranışların çözümünde önemli kolaylıklar sağlayan bir anahtardır. Aynı paralelde, Kim ve Hunter (1993) 'in çalışmasında kişisel özellikler ile girişimcilik eğilimi arasında önemli ilişkiler olduğu yönünde sonuçlar alınmıştır. Gerçektende kişisel tavır ve davranışlar, kişideki huy ve karakter yapısına bağlıdır (Summers,1998,59). Bu bağlamda, güçlü bir girişimci kişilik yapısının varlığı, kişinin kendine olan güvenini arttırıp, risk algısını azaltacak ve dolayısıyla kişide kendi işini kurma eğilimi artacaktır (Sequeira,2004,33). H1 hipotezini, alt hipotezler geliştirmek suretiyle daha ayrıntılı bir biçimde incelemek mümkündür:

H1a: İibf, Mühendislik, Tıp ve Eğitim fakültelerindeki öğrencilerin belirsizliğe tolerans düzeyleri arasında, farklılık vardır.

H1b: İibf, Mühendislik, Tıp ve Eğitim fakültelerindeki öğrencilerin bağımsızlık ihtiyacı seviyeleri arasında, farklılık vardır

H1c: İibf, Mühendislik, Tıp ve Eğitim fakültelerindeki öğrencilerin risk alma eğilimleri arasında, farklılık vardır.

H1d: İibf, Mühendislik, Tıp ve Eğitim fakültelerindeki öğrencilerin yenilikçilik eğilimleri arasında, farklılık vardır.

H1e: İibf, Mühendislik, Tıp ve Eğitim fakültelerindeki öğrencilerin başarma ihtiyacı düzeyleri arasında, farklılık vardır.

H1f: İibf, Mühendislik, Tıp ve Eğitim fakültelerindeki öğrencilerin insanlarla ilişkiler seviyesi bakımından aralarında, farklılık vardır.

H1g: İibf, Mühendislik, Tıp ve Eğitim fakültelerindeki öğrencilerin içsel kontrol düzeyleri

arasında, farklılık vardır.

H1h: İibf, Mühendislik, Tıp ve Eğitim fakültelerindeki öğrencilerin yaratıcılık eğilimleri arasında, farklılık vardır

Shapero (1982) çalışmasında, kişinin geçmişteki deneyimlerinin onda girişimcilik eğiliminin oluşması bakımından önemli etkileri olduğunu ve kişinin geçmişten aldığı dersle geleceği şekillendirdiğini düşünerek, kişinin günlük faaliyetlerine önem vermektedir. Gerçektende, kişinin günlük hayatında edindiği deneyimler, kişisel bilgi ve algıyı değiştirerek, kişinin girişimcilik eğilimini etkilemektedir (Summers,1998,59). Bunun yanında kişinin aile çevresi, maruz kaldığı sosyal baskı ve sahip olduğu subjektif normlar kişinin kendi işini kurmada, etkileyici temel etkenler arasındadır (Sequeira,2004,33). Bu konuda yapılan çalışmalarda, Sexton ve Bowman (1983) , girişimci ve risk alma düzeyi arasındaki ilişkiyi ölçerken; cinsiyet, kültürel altyapı, vb. etkenleri incelediği görülmektedir (McCarthy,2000,2). Diğer çalışmalarda, Chell (1985), girişimcilikte öğrenme sürecinde sosyal deneyimi; Bandura (1977), girişimcilikte başkalarını gözlemleyerek öğrenmeyi, Schere (1989), aile bireylerinin davranışlarından benimseme yoluyla girişimcilik davranışı kazanılması faktörünü, araştırmalarında belirtmektedirler. Bu sonuçlar, etkin bir girişimcilik eğilimi araştırmasında, demografik faktörlerinde araştırılması gereğini ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle örneklemde yer alan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile sahip oldukları demografik özellikleri ilişkilendiren ve sorgulayan ikinci bir hipotez geliştirilmiş olup söz konusu ana hipotez ve ana hipoteze bağlı alt hipotezler aşağıda gösterilmiştir.

H2: Kişilerin demografik alt yapısı ile girişimcilik eğilimleri arasında bir ilişki vardır.

Demografik değişkenler çok çeşitli olduğundan, H2 hipotezini daha iyi incelemek için aşağıdaki alt hipotezler geliştirilmiştir:

H2a: Baba mesleği girişimci olan öğrencilerin girişimcilik eğilimi, baba mesleği girişimci olmayanlara göre daha yüksektir.

H2b: Erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimleri, kız öğrencilere göre daha yüksektir.

H2c: Ailesinin gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri, ailesinin gelir düzeyi düşük olan öğrencilere göre daha yüksektir.

H2d: Ailesinin ilk çocuğu olan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri, ailesinin ilk çocuğu olmayan öğrencilere göre, daha yüksektir.

4.3. Anket Çalışması

Bu tez çalışmasının hipotezlerini test etmek amacıyla yürütülen anket çalışmasında temel olarak iki bölüm vardır. İlk bölümde girişimci kişilik özelliklerini ölçmeye yönelik araştırma soruları yer almaktadır. Anket metninin ikinci bölümünde ise demografik değişkenleri ölçmeye yönelik sorulara yer verilmiştir. Anket oluşturma aşamasında, önceki araştırmalarda kullanılan soru, örnek olay ve önermelerden faydalanılmıştır. Bu kapsamda, girişimcilik eğilimini ölçmeye yarayan ölçekler incelenmiştir. Bu ölçeklerin içerikleri ve kullanılan sorular araştırmanın ihtiyacına göre kaynak olarak kullanılmıştır.

Anketin ilk bölümünde girişimci kişilik özelliklerinin kişide bulunan boyutu araştırılmaktadır. Bu bölümün oluşturulmasında, ESE ölçü tekniğinde kullanılan ifadeler araştırma ihtiyacına göre düzenlenmiş ayrıca bu bölümün dizaynında SSS ölçeği gibi bir dizayn kullanılmıştır. Bu kapsamda, elde edilen veriler belli özelliklerin ölçülerini verebilmesi için gruplandırılmıştır. Daha sonra, demografik sorular sorularak, girişimcilik özelliklerinin bu değişkenlerle ilgisi görülmeye çalışılmıştır. Ayrıca, anket ifadelerinin oluşturulmasında, Summers (1998) ve Brice (2002) 'in girişimcilik eğilimleri konusunda yaptıkları araştırmalarda kullanılan sorulardan da yararlanılmıştır.

Bu araştırmada, birincil kaynaktan veri toplama amacı ile anket yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle, doğru örneklem üzerinde bilgilere daha ucuz, sıhhatli, zaman tasarrufu ile ulaşmak amaçlanmaktadır. Anketler 01.06.2007-30.08.2007 tarihleri arasında Çukurova Üniversitesinde 4 farklı fakülte üzerinde yapılmıştır.

Anket çalışmasının ilk bölümünde 40 adet soru bulunmaktadır. Anketin ikinci bölümünde demografik özellikleri ölçmeye yönelik 8 adet soru sorulmuştur. Böylece örneklemde yer alan 265 öğrenciye toplam 48 soru sormak suretiyle veriler toplanmaya çalışılmıştır. Anketin ilk bölümündeki sorular kişilerin katılıp- katılmadığını ölçen önermelerden oluşmaktadır. İkinci bölümde çoktan seçmeli sorular sorulmuştur. Anket, fakültelerdeki son sınıf öğrencilerine bizzat ulaşılarak yapılmıştır. Önemli ölçüde veri eksiği bulunan birkaç anket değerlendirmeye

alınmayıp, iptal edilmiştir. Anketlerin uygulanması 30 günlük bir süre içinde gerçekleştirilmiştir. Anketler uygulanırken fakülte yönetimlerinden destek alınmıştır. Sonuçlar, SPSS analizleri ile değerlendirilmiştir

4.4.Sonuçların Analizi

Bu araştırmada, girişimcilik eğiliminin ölçüsünün, kişide bulunan girişimci kişilik özellikleri boyutu, kültürel ve ekonomik çevre değişkeni, demografik etkenler ile etkileşim içerisinde olduğu düşünülmektedir. Bu düşünceden yola çıkarak, kişide girişimcilik eğiliminin varlığı, tüm bu değişkenlerin toplamı olarak görülmektedir. Çünkü, gerçekte girişimcilik eğiliminin bu değişkenlere ne oranda bağlı olduğu bilinmemektedir. Yani, girişimcilik eğilimi, girişimci kişilik özelliklerine daha çok bağlı iken, kültürel etkiye daha az bağlı olabilmektedir. Bu yaklaşımdaki, girişimcilik eğiliminin ölçüsünde etkili olan, kişilik özellikleri boyutu ve demografik faktörlerin etkisi olarak düşünülen faktörler, bu çalışmada araştırılacaktır. Girişimcilik eğilimini belirlemede, kültürel etki boyutunun, kapsamlı bir şekilde araştırması gerektiğinden dolayı bu araştırmaya dahil edilmemiştir. Girişimcilik eğilimini belirlemede, kişisel ve demografik özelliklerin araştırılmasının yeterli olacağı düşünülmüştür.

Araştırmada önce bireylerin temel girişimcilik özellikleri, daha sonra da demografik özellikleri analiz edilip değerlendirilecektir. Bu değerlendirmelerde elde edilen sonuçlar tablolaştırılacaktır. Araştırma sonuçlarının değerlendirilmesi genelden özele doğru ilerleyen bir yöntemle gerçekleştirilecektir. Bu açıdan ilk önce örneklem bütün olarak alınacak, herhangi bir ayırım yapılmadan bütünsel değerlendirilmesi yapılacaktır. Daha sonra fakülte bazında karşılaştırma yapılarak, farklar yorumlanacaktır. Elde edilen sonuçlar değerlendirilerek, öneriler geliştirilecektir.

4.4.1.Güvenilirlik Analizi

Bu çalışmada güvenilirlik analizi, iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada tüm girişimcilik özellikleri topluca güvenilirlik analizine tabi tutulmuştur. Tüm özellikler için, araştırmanın güvenilirliği Alpha %80 üzeri sonuç vermektedir. Araştırmanın güvenilirlik sonuçlarının % 60 ‘ın üzerinde olması kabul görmektedir (Nakip,2006). Girişimcilik özelliklerini ölçmeye yönelik 8 temel karakterin ayrı ayrı güvenilirlik analizi sonuçları ayrıca tabloda

belirtilmiştir (Tablo4.1). Girişimcilik özelliklerinden, belirsizliğe tolerans ve bağımsızlık ihtiyacı yönünden, Alpha'nın % 60 'altında olduğu, diğer özellikler yönünden % 60'ın üzerinde olduğu tablodan görülmektedir.

Tablo.4.1. Girişimci Özellikleri Açısından Güvenilirlik Analizi

Girişimci Kişisel Özellikler	Cronbach's Alpha	N = soru sayısı
Tüm Girişimcilik Özellikleri	0,8142	8
Belirsizliğe Tolerans	0,4535	5
Bağımsızlık İhtiyacı	0,5212	5
Risk Alma	0,6596	5
Yenilikçilik	0,8149	5
Başarma İhtiyacı	0,8041	5
İnsanlar ile İlişki	0,7181	5
İçsel Kontrol	0,6519	5
Yaratılık	0,7529	5

4.4.2.Örneklemin Demografik Yapısı

Araştırma için belirlenen örneklem araştırmanın ihtiyacına uygun olarak 4 ayrı fakülteden seçilen öğrencilerden oluşmuştur. Bu fakülteler, iktisadi idari bilimler, eğitim, tıp, mühendislik fakülteleridir. Örneklem seçiminde grupların birbirinden farklı eğitim almış öğrenciler olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca seçilen öğrencilerin, mezuniyet aşamasında olmalarına özen gösterilmiştir. Ancak bu düzeyde, öğrencilerin kendi işlerini kurmaya ilişkin olarak ileriye dönük öngörülerde bulunmaya başlayacağı varsayılmıştır. Seçilen örneklemin yapısı grupların girişimcilik eğilimleri arasındaki farklılığı gösterebilecek değişiklikler içermektedir. Ayrıca, katılımcıların demografik özellikleri, demografik yapının daha iyi görülebilmesi açısından tablolaştırılmıştır (Tablo 4.2). Tablo(4.2)'de görüldüğü gibi, örneklemi oluşturan öğrencilerin %64,6' sı erkek, %34,2 'si bayan, %98,1'i bekar, %1,9'u ise evlidir. Üniversite çapında elde ettiğimiz bu örneklemdeki öğrenciler büyük oranda ailenin ilk üç çocuğundan biri olup, yaşları 20-25 arasında değişmektedir. Ayrıca söz konusu katılımcıların babalarının çoğu emekli olup, anneleri ev hanımıdır. Ailelerin gelir düzeyine bakıldığında, katılımcıların ailelerinin % 26,2

'sinin 500-1000 YTL , %25,1'inin 1000-1500 YTL, %22,1'inin 1500-2000 YTL arasında ve %22,4 'ününde 2000 YTL 'den fazla gelire sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuçlardan kesin yargılara ulaşmak mümkün olamamaktadır. Bu nedenle, demografik değişkenler üzerinde ileriki bölümlerde istatistiksel analizler yapılmıştır.

Tablo 4.2. Örneklemin Demografik Yapısı

Kişi Sayısı : 265	Medeni Hal: % 1,9 Evli, %98,1 Bekar
Cinsiyet: %64,6 Erkek, %34,2 Bayan	Gelir Seviyesi
Kardeş Sayısı	% 4,2 500 Ytl
% 4,9 Tek Çocuk	,% 26,2 500-1000 Ytl
%38 İki Çocuk	% 25,1 1000-1500 Ytl
%32,3 Üç Çocuk	% 22,1 1500-2000 Ytl
%9,1 Dört Çocuk	%22,4 2000 Fazla
%5,7 Beş Çocuk	Baba Mesleği
% 9,9 Beş Fazla Çocuk	%39,5 Emekli
Çocuk Sıralaması	%8,7 Öğretmen
% 39,9 İlk Çocuk	%7,6 Serbest Meslek
%31,9 İkinci Çocuk	%6,5 Mühendis
%14,4 Üçüncü Çocuk	% 4,9 Esnaf
%4,2 Dördüncü Çocuk	% 3,4 Memur
%6,5 Beşinci Çocuk	% 2,7 İşçi
%2,7 Beşten Fazla	%26,7 Diğer
Yaş	Anne Mesleği
% 1,9 17-20 Yaş	% 66,2 Ev Hanımı
% 90,5 20-25 Yaş	% 16,7 Emekli
% 7,2 26-30 Yaş	% 2,7 Memur
% 0.4 30-35 Yaş	% 5,3 Öğretmen
	% 9,1 Diğer

4.4.3. Girişimci Özellikleri Yönünden Tüm Örneklemin Değerlendirilmesi

Tüm örnekleme ilişkin girişimcilik özellikleri düzeyinin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.3) verilmiştir. Bu tabloda, başarma ihtiyacı, risk alma, yenilikçilik, yaratıcılık yönünden tüm örneklemin ortalamasının yüksek olduğu; beklenmedik olaylara tolerans özelliği yönünden ise, ortalamanın düşük olduğu görülmektedir. Üniversite çapındaki örnekleminin, girişimcilik özellikleri yönünden ortalamasının 3,70 ve ortalamaların standart sapması 0,46 (standart sapma aritmetik ortalaması=0,69) olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, üniversitenin genelini yansıtması açısından önemlidir. Sonraki bölümlerde, bu sonuçlar fakülte bazındaki sonuçlarla karşılaştırılacaktır.

Tablo 4.3.Üniversite Örnekleminin Girişimci Kişilik Özellikleri Bakımından Değerlendirilmesi (n= 265) (En az 1, en çok 5 olacak şekilde değerlendirilmiştir)

Girişimci Kişilik Özellikleri	Ortalama(M)	Standart Sapma(SD)
Belirsizliğe Tolerans	2,75	0,66
Bağımsızlık İhtiyacı	3,94	0,60
Risk Alma	3,38	0,78
Yenilikçilik	4,04	0,68
Başarma İhtiyacı	3,62	0,82
İnsan ile İlişki	3,93	0,65
İçsel Kontrol	3,91	0,65
Yaratıcılık	4,08	0,73
Ortalamalar	3,70	0,69

4.4.4. Fakültelerin Değerlendirilmesi

4.4.4.1.Fakültelerin Demografik Yapısı

Bu bölümde, Çukurova Üniversitesindeki değişik fakültelerden alınan örneklemlerin demografik tablosu oluşturularak, karşılaştırmalar yapılmıştır. Böylece, fakülteler arasındaki girişimcilik eğilimleri konusunda yapılacak karşılaştırmalara, daha sağlam zemin hazırlamak amaçlanmaktadır. Demografik yapıya ilişkin olarak ankette yer alan sorulara verilen cevapların

yüzdesini içeren tablo aşağıda verilmiştir (Tablo 4.4). Tabloda sonuçlar çok küçük oranlar dışında, aynen yansıtılmıştır. Demografik özellikler konusunda karşılaştırma yapıldığında, küçük çaplı benzerlik ve farklılıkları fakülteler bazında görebilmek mümkündür. Örneğin, örneklemdeki öğrencilerin büyük çoğunluğunun 2-3 kardeşli ailelerden geldiği, ailelerin 1.-2. çocukları oldukları, çoğunluğun bekar ve 20-25 yaş arası öğrencilerden oluştuğu görebiliyor. Ailelerin ekonomik durumlarına bakıldığında, idari bilimler öğrencilerinin daha yüksek gelir grubundan gelen öğrencilerden oluştuğu, buna karşın diğer fakülte gruplarının daha düşük gelirli ailelerin çocukları oldukları, anket sorularına verilen cevaplardan anlaşılmaktadır. Yine, ebeveynlerin mesleklerine bakıldığında, babalar içinde emekli oranının çok yüksek düzeyde olduğu, annelerin ise çoğunun ev hanımı olduğu görülmektedir. Fakülteler arasında demografik özellikler açısından karşılaştırma yapıldığında idari bilimler öğrencilerinin daha yüksek gelirli ailelerin çocukları oldukları, ebeveyn meslekleri açısından, emekli oranının daha az ve serbest meslekle uğraşan aile çocukları oldukları, görülmektedir. Yine örneğin, Mühendislik fakültesinden alınan örneklemin çoğunun erkek bireylerden oluştuğu kolayca görülmektedir. Daha kapsamlı analizler, H2 hipotezi içerisinde, ileriki bölümlerde girişimcilik eğilimleri ile ilişkilendirilecektir. Böylece, istatistiksel testler kullanılarak, demografik değişkenler ve girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişki daha net bir biçimde ortaya konulabilecektir.

Tablo4.4. Fakültelerin Demografik Yapılarının Karşılaştırılması

Demografik ifadeler	Tıp	Eğitim	İdari Bilimler	Mühendislik
Kişi Sayısı	49	40	110	66
Cinsiyet	%75 Erkek, %25 Bayan	%48,7 Erkek %51,3 Bayan	%47,3 Erkek %51,8 Bayan	%95,5 Erkek, %4,5 Bayan
Yaş	%85,7 21-25 yaş %14,3 26-30 yaş	%2,6 21-25 yaş %97,4 26-30 yaş	%3,6 17-20 Yaş %91,8 20-25 Yaş %3,6 25-30 Yaş %0,9 30 üzeri	%87,7 20-25Yaş %12,3 25-30Yaş

Tablo4.4.'ün devamı

Demografik ifadeler	Tıp	Eğitim	İdari Bilimler	Mühendislik
Kişi Sayısı	49	40	110	66
Kardeş Sayısı	%24,5 iki kardeş %30,6 üç kardeş %16,3 dört kardeş %2 beş kardeş %26,5 beşten fazla	%2,6 tek kardeş %28,2 iki kardeş %38,5 üç kardeş %10,3dört kardeş %7,7 beş kardeş %12,8 beşten faz.	%5,5 tek kardeş %45,5 iki kardeş %34,5 üç kardeş %3,6 dört kardeş %5,5 beş kardeş %5,5 beşten fazla	%9,2 tek kardeş %41,5 iki kardeş %26,2 üç kardeş %12,3 dört kardeş %7,7 beş kardeş %3,1 beşten fazla
Çocuk Sırası	%30,6 ilk çocuk %32,7 ikinci %12,2 üçüncü %8,2 dördüncü %10,2 beşinci %6,1 beşten sonra	%35,9 ilk çocuk %28,2 ikinci %15,4 üçüncü %2,6 dördüncü %12,8 beşinci %5,1 beşten son.	%42,7 ilk çocuk %34,5 ikinci %15,5 üçüncü %1,8 dördüncü %3,6 beşinci %1,8 beşten son.	%44,6 ilk çocuk %29,2 ikinci %13,2 üçüncü %6,2 dördüncü %4,6 beşinci
Gelir Seviyesi (YTL Olarak)	%8.2 500 %36.7 500-1000 %24.5 1000-1500 %14.3 1500-2000 %16.3 2000- ileri	%7.7 500 %48.7 500-1000 %28.2 1000-1500 %12.8 1500-2000 %2.6 2000-ileri	%1,8 500 %13.6 500-1000 %22.7 1000-1500 %27,3 1500-2000 %34.5 2000- ileri	%3,1, 500 %26,2 500-1000 %27,7 1000-1500 %24,6 1500-2000 %18,5 2000- ileri
Anne Meslek	%10.2 Belirtmemiş %4.1 Emekli %77.6 Ev Hanımı % 2 Hemşire % 2 Memur %4.1 Öğretmen	%5,1 Belirmemiş %23,1 Emekli %64,1 Ev Hanımı %2,6 İşçi %5,1 Öğretmen	%21,8 Emekli %61,8 Ev Hanımı %1,8 Memur %7,3 Öğretmen %0,9 Mühendis %0,9 Serbest Meslek	%66,2 Ev Hanımı %13,8 Emekli %6,2 Memur %3,1 Öğretmen %1,5 Doktor %1,5 Hemşire

Tablo4.4.'ün devamı

Demografik ifadeler	Tıp	Eğitim	İdari Bilimler	Mühendislik
Kişi Sayısı	49	40	110	66
Baba Meslek	%4,1 Çiftçi %4,1 Doktor %38,8 Emekli %2 Esnaf %2 İşçi %4,1 Memur %6,1 Mühendis %10,2 Öğretmen %6,1 Serb. Mes. %2 Şoför	%5,1 Belirsiz %2,6 Çiftçi %53,8 Emekli %2,6 Esnaf %7,7 İşçi %2,6 İşsiz %2,6 Memur %2,6 Müdür %2,6 Muhasebe %5,1 Mühendis % 7,7 Öğretmen %5,1 Serb. Mes.	%31,8 Emekli %10,9 Serb. Meslek %6,4 Öğretmen %7,3 Esnaf %1,8 Müdür %2,9 Tüccar %1,8 Uzman %5,5 Mühendis %2,7 Memur %2,7 Çiftçi	%44,6 Emekli %4,6 Esnaf %4,6 Memur %1,5 İşadamı %1,5 İşçi %6,2 Müdür %9,2 Mühendis %12,3 Öğretmen %3,1 Subay %1,5 Şoför %1,5 Tamirci

4.4.4.2.Fakültelerin Girişimcilik Özellikleri Yönünden Karşılaştırılması

Bu çalışmanın amaçlarından birisi de, farklı fakültelerdeki öğrencilerin girişimcilik eğilimleri yönünden aralarında bir fark olup olmadığını, araştırmaktır. Bu karşılaştırmayı yapmak için fakülte örneklemlerinin girişimci kişilik özelliklerine yönelik sorulara verilen cevapların ortalama ve standart sapmaları, aşağıda tablo (Tablo 4.5) halinde verilmiştir. Bu tablo ile bir kısım sonuçlara ulaşmak mümkün olmuştur. Örneğin, tabloda görüldüğü üzere tıp, iibf, ve mühendislik gruplarının girişimcilik özellikleri açısından ortalamaları üniversite ortalaması olan 3,70'den yüksek ortalama göstermektedir. İibf grubunda ise, diğer gruplara göre daha yüksek ortalama (3,78) ve diğer gruplardan daha düşük standart sapma (0,61) ile karşılaşılmaktadır. Fakülte düzeyindeki katılımcıların beklenmedik olaylara karşı tolerans düzeylerinin ölçüm sonuçları, düşük ortalamalı bir benzerlik içermektedir. Bu duruma karşın, yenilikçilik, bağımsızlık ihtiyacı, yaratıcılık daha yüksek ortalamalı bir tablo sergilemektedir(Tablo4.5).

Tablo 4.5 Fakülte Örneklemlerinin Girişimcilik Özellikleri Yönünden Karşılaştırılması (En az 1, en çok 5 olacak şekilde değerlendirilmiştir)

Fakülteler	Tıp		Eğitim		İibf		Mühendislik	
Girişimcik Özellikleri	Ort.	Sd.	Ort.	Sd.	Ort.	Sd.	Ort.	Sd.
Belirsizliğe Tolerans	2,88	0,69	2,61	0,61	2,71	0,59	2,80	0,76
Bağımsızlık İhtiyacı	4,11	0,62	3,80	0,57	3,90	0,54	3,95	0,68
Risk Alma	3,44	0,85	3,06	0,85	3,39	0,74	3,48	0,74
Yenilikçilik	4,06	0,70	3,76	0,85	4,10	0,57	4,10	0,68
Başarma İhtiyacı	3,60	0,86	3,23	0,80	3,81	0,75	3,55	0,83
İnsan ile İlişki	3,96	0,60	3,58	0,79	4,03	0,59	3,93	0,65
İçsel Kontrol	3,82	0,68	3,63	0.70	4,09	0,55	3,82	0,69
Yaratıcılık	3,99	0,74	3,80	0,77	4,23	0,57	4,08	0,89
Ortalamalar	3,73	0,63	3,43	0,74	3,78	0,61	3,71	0,74

Fakülteler arasında bir karşılaştırmaya gidildiğinde bağımsızlık ihtiyacı ve beklenmeyen durumlara tolerans düzeyi tıp fakültesi örnekleminde yüksekken; yaratıcılık, içsel kontrol, insan ile ilişki, başarma ihtiyacı, yönünde iibf grubu yüksek bir ortalama sergilemektedir. Mühendislik fakültesi örnekleminin ise, sadece risk alma yönünden yüksek ortalama gösterdiği görülmektedir. Eğitim fakültesi örnekleminin ise, herhangi bir özellik yönünden üstünlüğü görülmemektedir. H1 hipotezindeki iddiamızı doğrularcasına fakültelerin girişimcilik eğilimleri arasında belirli bir farklılık görülmektedir. Tabloda (Tablo4.5) İibf grubunda girişimci özellikler yönünden yüksek ortalamalı cevaplar, toplam girişimcilik eğilimi ortalamasını da yükseltmiştir. Girişimcilik özellikleri bakımından fakülte bazındaki farklılıkları daha detaylı incelemek için girişimcilik özelliklerinin her biri, ayrı olarak fakülteler bazında bundan sonraki bölümlerde tablolaştırılmıştır.

4.4.4.3.Girişimcilik Özellikleri Açısından Ayrı Ayrı Değerlendirmeler

Fakültelerin girişimcilik eğilimleri arasında fark olup olmadığını araştırmak için, ayrı ayrı girişimcilik özelliklerine ait sorulara verilen cevapları incelemek gereklidir. Bu özellikler açısından, sorular ve cevaplar aşağıda ayrıca tablolaştırılmıştır.

4.4.4.3.1.Beklenmedik Olaylara Tolerans Açısından Değerlendirme

Beklenmedik olaylara tolerans konusunda, sorulan dolaylı ifadelere grupların katılma ölçüsü aşağıda belirtilmiştir. Fakülte gruplarının beklenmedik olaylara ilişkin ifadelere verdikleri cevapların ortalamaları değişiklik göstermektedir. Bu durum, farklı fakültelerden katılımcıların beklenmedik olaylara tolerans ölçüleri arasında farklılıklar olduğunu göstermektedir. Bu farklılıklar, daha iyi görülebilmesi bakımından aşağıda tablolaştırılmıştır (Tablo.4.6). Tabloda, Tıp fakültesi grubunun verdiği cevapların diğer grupların cevaplarından daha yüksek bir ortalama gösterdiği görülmektedir (Ort=2,88; Sd=0,69).

Tablo.4.6.Beklenmedik Olaylara Tolerans Açısından Değerlendirme (En az 1, en çok 5)

Fakülteler	Tıp		Eğitim		İibf		Mühendislik	
Belirsizliğe Tolerans Düzeyi	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd
1)Kurallara Karşı Çıkmaktan ve Kendimden Beklenmeyen İş Yapmaktan Hoşlanırım	2,75	1,43	1,97	1,14	2,12	1,18	2,20	1,30
2)Beklenmedik Olaylar Karşısında Oldukça Toleranslıyımdır	3,24	1,07	2,87	1,04	3,01	1,06	3,09	1,01
3)Kolayca Ümitsizliğe Kapılmam	3,30	1,35	3,43	1,18	3,59	1,16	3,55	1,18
4)İşimi Bölenlere Karşı Tahammül Ederim	2,75	1,21	2,23	1,03	2,46	1,06	2,43	1,20
Belirsizliğe Tolerans Düzeyi	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd
5)Sokakta Geçen Greyder Sesine Hiç Aldırış Etmeden Çalışabilirim	2,38	1,33	2,55	1,17	2,38	1,17	2,78	1,40
Ortalama	2,88	0,69	2,61	0,61	2,71	0,59	2.80	0,76

4.4.4.3.2.Bağımsızlık İhtiyacı Açısından Değerlendirme

Bağımsızlık ihtiyacı özelliğini ölçme konusunda, fakülte gruplarının bağımsızlık ihtiyacı sorularına verdikleri cevapların ortalamaları değişiklik göstermektedir. Bu durum, fakültelerin bağımsızlık ihtiyacı ölçüleri arasında, farklılığı göstermektedir. Bu farklılık aşağıda daha iyi görülebilmesi için tablolaştırılmıştır (Tablo.4.7). Tabloda, Tıp fakültesi grubunun diğer gruplardan daha yüksek ortalama gösterdiği görülmektedir (Ort=4,11; Sd=0,62).

Tablo.4.7 Bağımsızlık İhtiyacı Açısından Değerlendirme (En az 1, en çok 5)

Fakülteler	Tıp		Eğitim		İibf		Mühendislik	
Bağımsızlık İhtiyacı	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd
1)Elbise Almak İçin Mağazaya Tek Başıma Giderim	3,16	1,41	2,57	1,12	2,92	1,23	3,03	1,24
2)Ekonomik Olarak Bağımsız Olmak İstiyorum	4,75	0,56	4,52	0,93	4,66	0,69	4,63	0,74
3)Farklı Olmaktan Korkmam	4,28	1,00	3,85	1,00	4,08	0,91	4,07	1,00
4)Başkalarından Emir Almayı Sevmem	4,22	1,01	4,17	1,15	3,80	1,13	3,89	1,20
5)Bir Şeye İnanıyorsam, Başkalarının Onayına Gerek Duymadan O İşi Yaparım	4,16	0,98	3,92	0,97	4,04	0,99	4,07	1,00
Ortalama	4,11	0,62	3,80	0,57	3,90	0,54	3,95	0,68

4.4.4.3.3.Risk Alma Açısından Değerlendirme

Risk alma özelliğini ölçme konusunda, verilen dolaylı ifadelere grupların katılma ölçüsü aşağıda belirtilmiştir. Farklı fakültelerden katılımcıların risk alma eğilimi sorularına verdikleri cevapların ortalamaları değişiklik göstermektedir. Bu farklılık aşağıda daha iyi görülebilmesi için tablolaştırılmıştır(Tablo.4.8). Tabloda, Mühendislik grubunun diğer gruplardan daha yüksek ortalama gösterdiği görülmektedir (Ort=3,48; Sd=0,74).

Tablo.4.8. Risk Alma Açısından Değerlendirme (En az 1, en çok 5)

Fakülteler	Tıp		Eğitim		İibf		Mühendislik	
Risk Alma	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd
1)Hiç Bilmediğim Bir Yere Doğru Seyahat Edebilirim	3,83	1,12	3,23	1,40	3,55	1,23	3,53	1,35
2) Daha Çok Para Kazanmak İçin, Borsada Riske Etmekten çekinmem	2,91	1,57	2,52	1,24	2,90	1,14	2,78	1,25
3)Yeni Yiyecekleri ve Elbiseleri Denemekten Çekinmem	3,40	1,32	3,52	1,17	3,80	0,99	3,69	1,07
4)Gece Karanlığında Bir yerlere Gidebilirim	4,00	1,17	3,29	1,43	3,68	1,22	4,18	0,98
5) Kararsız ve Belirsiz Durumlara Karşı, Oldukça Toleranslıyımdır	3,08	1,25	2,77	1,12	3,01	1,10	3,20	1,12
Ortalama	3,44	0,85	3,06	0,85	3,39	0,74	3,48	0,74

4.4.4.3.4.Yenilikçilik Açısından Değerlendirme

Yenilikçilik özelliğini ölçme konusunda, verilen dolaylı ifadelere grupların katılma ölçüsü aşağıda belirtilmiştir. Fakülte gruplarının yenilikçilik eğilimi sorularına verdikleri cevapların ortalamaları değişiklik göstermektedir. Bu durum, fakültelerin yenilikçilik ölçüleri arasındaki farklılığı göstermektedir. Bu farklılık aşağıda daha iyi görülebilmesi için tablolaştırılmıştır (Tablo.4.9). Tabloda, İibf ve Mühendislik gruplarının diğer gruplardan daha yüksek ortalama gösterdiği görülmektedir (Ort=4,9). Ancak iibf grubunun standart sapması daha düşüktür (İibf Sd=0,57).

Tablo.4.9. Yenilikçilik Açısından Değerlendirme (En az 1, en çok 5)

Fakülteler	Tıp		Eği.		İibf		Mühendislik	
Yenilikçilik	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd
1)Mevcut Problemleri Çözebilecek, Orijinal Fikir ve Düşünceler Üretebilirim	4,30	0,76	3,63	1,05	3,89	0,87	4,00	0,95

Tablo.4.9' ün devamı

Fakülteler	Tıp		Eği.		İibf		Mühendislik	
Yenilikçilik	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd
2)Patron Olsam Yeni Fikirleri Olan ve Bunu Bana Anlatmaya Çalışan, Çalışanımı Dinlerim	4,18	1,09	4,31	1,04	4,51	0,68	4,33	0,88
3)Gelecekteki Fırsatları Yakalayacak Yeteneğe Sahibim	4,18	0,83	3,64	0,88	4,15	0,74	4,12	0,85
4)Beklenmedik Müşteri İhtiyaçları Karşısında, Geleneklere Bağlı Kalmayarak, Yeni Ürün Dizayn Edebilirim	3,79	0,93	3,52	1,10	4,02	0,80	4,06	0,89
5)İnsanların Yeni Ürün Üretecekleri Bir Çalışma Ortamı Kurarak, Birbirinin Zıddı Olan Düşüncelerin Çıkmasını Sağlayabilirim	3,83	1,06	3,73	1,03	3,94	0,88	3,95	0,94
Ortalama	4,06	0,70	3,76	0,85	4,10	0,57	4,10	0,68

4.4.4.3.5.Başarma İhtiyacı Açısından Değerlendirme

Başarma ihtiyacı özelliğini ölçme konusunda, verilen dolaylı ifadelere grupların katılma ölçüsü aşağıda belirtilmiştir. Fakültelerin başarma ihtiyacı eğilimi sorularına verdikleri cevapların ortalamaları değişiklik göstermektedir. Bu durum, fakültelerin başarma ihtiyacı eğilimi ölçüleri arasındaki farklılığı göstermektedir. Tabloda (Tablo.4.10), İibf grubunun diğer gruplardan daha yüksek ortalama gösterdiği görülmektedir (Ort=3,81; Sd=0,75).

Tablo.4.10 Başarma İhtiyacı Açısından Değerlendirme (En az 1, en çok 5)

Fakülteler	Tıp		Eğitim		İibf		Mühendislik	
Başarma İhtiyacı	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd
1)Başkaları İle Yarışmak Benim Yaşam Tarzımdır	2,85	1,25	2,47	1,00	3,06	1,19	2,69	1,19
2)İşimi O Kadar Etkin Yaparım ki Başarma Hazzını İçimde Hissederim	3,63	1,11	3,21	0,99	4,00	0,85	3,69	0,96

Tablo.4.10 ‘un devamı

Fakülteler	Tıp		Eğitim		İibf		Mühendislik	
Başarma İhtiyacı	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd
3)Yapacağım İşte Herkes den İyi Olmayı İsterim	4,06	1,00	3,59	1,14	4,11	1,02	3,89	1,20
4)Yenilmekten Hoşlanmam, Asla Pes Etmem	3,83	1,24	3,50	1,08	3,99	0,99	3,69	1,08
5)Yarışırken Önce Kazanmayı Düşünürüm	3,61	1,28	3,42	1,15	3,90	1,02	3,72	1,09
Ortalama	3,60	0,86	3,23	0,80	3,81	0,75	3,55	0,83

4.4.4.3.6.İnsanlar ile İlişki Açısından Değerlendirme

İnsanlarla ilişki özelliğini ölçme konusunda verilen dolaylı ifadelere, fakülte gruplarının verdikleri cevapların ortalamaları değişiklik göstermektedir. Bu durum, fakülte gruplarının insanlar ile ilişki eğilimi ölçüleri arasındaki farklılığı göstermektedir. Bu farklılıklar daha iyi görülebilmesi açısından aşağıda tablolaştırılmıştır (Tablo. 4.11). Tabloda, İibf grubunun diğer gruplardan daha yüksek ortalama gösterdiği görülmektedir (Ort=4,03; Sd=0,59).

Tablo.4.11.İnsanlar ile İlişki Açısından Değerlendirme (En az 1, en çok 5)

Fakülteler	Tıp		Eğitim		İibf		Mühendislik	
İnsanlar İle İlişki	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd
1)İnsanlarla Görüşmekten ve Onlarla Kaynaşmaktan Hoşlanırım	3,89	1,02	3,82	1,17	4,26	0,85	4,03	1,07
2) İnsanlara Yardımcı Olmayı Severim	4,12	0,94	3,82	1,19	4,51	0,73	4,33	0,87
3)Kişisel Zekadan Çok, Kolektif Zekayı Tercih Ederim. Bundan Dolayı Değişik Fikir Gruplarına Üyeyim	3,67	0,96	3,32	0,97	3,21	1,09	3,2	1,09

Tablo.4.11' in devamı

Fakülteler	Tıp		Eğitim		İibf		Mühendislik	
İnsanlar İle İlişki	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd
4)Ben Patron Olsam Kolayca Müşteri Kazanabilirim	3,85	0,93	3,33	0,98	4,04	0,75	3,8	0,98
5)Ben Patron Olsam Kilit Elemanımı Kolayca Tespit Ederim	4,25	0,78	3,64	1,15	4,15	0,73	4,26	0,85
Ortalamalar	3,96	0,60	3,58	0,79	4,03	0,59	3,93	0,65

4.4.4.3.7.İçsel Kontrol Açısından Değerlendirme

İçsel Kontrol özelliğini ölçme konusunda, verilen dolaylı ifadelere grupların katılma ölçüsü aşağıda belirtilmiştir. Fakültelerin İçsel Kontrol eğilimi sorularına verdikleri cevapların ortalamaları değişiklik göstermektedir. Bu durum, fakültelerin İçsel Kontrol eğilimi ölçüleri arasında, farklılığı göstermektedir. Tabloda (Tablo.4.12), İibf grubunun diğer gruplardan daha yüksek ortalama gösterdiği görülmektedir (Ort=4,09; Sd=0,55).

Tablo.4.12 İçsel Kontrol Açısından Değerlendirme (En az 1, en çok 5)

Fakülteler	Tıp		Eğit.		İibf		Mühendislik	
İçsel Kontrol	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd
1)Başladığım İşte Bitinceye Kadar Israrla Takip Ederim	3,77	1,10	3,74	1,25	4,22	0,78	3,87	1,08
2).Eğer Benin Akrabam Bana Aptalca Bir İş Peşinde Koşuyorsun Derse, Onu Dinlemem	3,18	1,21	3,10	1,00	3,88	0,99	3,40	1,11
3)Eğer Bir Şey Yapmaya Karar Verirsem, Beni Durduracak Bir Şey Yoksa, Onu Hemen	4,04	0,97	3,55	1,08	4,22	0,83	3,87	1,02
4)Bir Kişinin Hayatımda Beni Yönlendirici Rol Oynamasını İstemem	3,83	1,12	3,77	1,12	3,67	1,06	3,49	1,17
5)Bir Şeyi Yaparım Diye Söz Verirsem, Mutlaka Yaparım	4,26	0,93	4,00	1,03	4,48	0,75	4,43	0,82
Ortalamalar	3,82	0,68	3,63	0,70	4,09	0,55	3,82	0,69

4.4.4.3.8.Yaratıcılık Açısından Değerlendirme

Yaratıcılık özelliğini ölçme konusunda, verilen dolaylı ifadelere grupların katılma ölçüsü aşağıda belirtilmiştir. Fakültelerin yaratıcılık eğilimi sorularına verdikleri cevapların ortalamaları değişiklik göstermektedir. Bu durum, fakültelerin yaratıcılık eğilimi ölçüleri arasında, farklılığı göstermektedir. Bu farklılıklar daha iyi görülebilmesi açısından aşağıda tablolaştırılmıştır (Tablo.4.13). Tabloda, İibf grubunun diğer gruplardan daha yüksek ortalama gösterdiği görülmektedir (Ort=4,23; Sd=0,57).

Tablo.4.13 Yaratıcılık Açısından Değerlendirme (En az 1, en çok 5)

Fakülteler	Tıp		Eğitim		İibf		Mühendislik	
Yaratıcılık	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd	Ort	Sd
1)Yeni Fikirlerin Doğması İçin Katılımcılık Mutlaka Sağlanmalıdır	4,10	0,96	3,70	1,09	4,52	0,63	4,07	3,81
2)İnsan Her fikri Öğrenmeli ve Kendisi İçin Bir Sentez Oluşturmalıdır	4,20	0,81	3,85	1,05	4,56	0,64	4,21	0,83
3)Yaşamdan Deneyimler Kazanmalı ve Yeni Objeler Tasarlamalıyım	4,14	0,97	4,02	0,99	4,43	0,76	4,04	0,89
4)Yaratıcı Fikir, Dizayn, Ürün Yarışmalarına Katılmak İstiyorum	3,59	1,18	3,62	1,03	3,64	1,16	3,67	1,27
5)Hayatımda Karşılaştığım Birçok Problemlere Karşı Birçok Yaratıcı Çözümlerim Oldu. Hayatımı Daha Etkili Hale Getirmek İçin Arayış İçindeyim	3,91	0,97	3,82	0,87	4,00	0,97	3,72	1,05
Ortalamalar	3,99	0,74	3,80	0,77	4,23	0,57	4,08	0,89

4.4.4.4 Farklı Fakültelerin Girişimcilik Eğilimlerinin Karşılaştırılması

Araştırma hipotezlerinden H1'de belirtildiği üzere, farklı fakültelerin girişimcilik eğilimi seviyelerini karşılaştırmak için farklı fakülte katılımcılarının girişimcilik eğilimleri arasında anova (Varyans) testi yapılmıştır. Bu test sonucunda elde edilen F değerleri, başarma ihtiyacı

(F=5,257; p≤0,002), insanlarla ilişki (F=4,543; p≤0,004), içsel kontrol (F=6,249; p≤0,00), yaratıcılık (F=3,587; p≤0,014) açısından fakülte grupları arasında bir farklılığı gösterdiği halde, diğer özellikler açısından anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermektedir (Tablo 4.14). Bu bulgular, alt hipotezleri değerlendirme açısından önemlidir. Aşağıda sırayla alt hipotezler değerlendirilmiştir:

H1a: İibf, Mühendislik, Tıp, Eğitim fakültelerindeki öğrencilerin belirsizliğe tolerans düzeyleri arasında, farklılık vardır.

Tablo(4.14) değerleri H1a hipotezini doğrulamamaktadır. Çünkü, F tablo değerleri (F=1,590, p≤0,192), aradaki farklılığın istatistiksel anlamda kabul edilebilir bir farklılık olmadığını, göstermektedir. Bu test sonucuna göre H1a hipotezi reddedilmektedir.

H1b: İibf, Mühendislik, Tıp, Eğitim fakültelerindeki öğrencilerin bağımsızlık ihtiyacı eğilimleri arasında, farklılık vardır

Tablo(4.14) değerleri H1b hipotezini doğrulamamaktadır. Çünkü, F tablo değerleri (F=2,616, p≤0,052), aradaki farklılığın istatistiksel anlamda kabul edilebilir bir farklılık olmadığını, göstermektedir. Bu test sonucuna göre, H1b hipotezi reddedilmektedir.

H1c: İibf, Mühendislik, Tıp, Eğitim fakültelerindeki öğrencilerin risk alma eğilimleri arasında, farklılık vardır.

Tablo(4.14) değerleri H1c hipotezini doğrulamamaktadır. Çünkü, F tablo değerleri (F=2,450, p≤0,064), aradaki farklılığın istatistiksel anlamda kabul edilebilir bir farklılık olmadığını, göstermektedir. Bu test sonucuna göre, H1c hipotezi reddedilmektedir.

H1d: İibf, Mühendislik, Tıp, Eğitim fakültelerindeki öğrencilerin yenilikçilik eğilimleri arasında, farklılık vardır.

Tablo(4.14) değerleri H1d hipotezini doğrulamamaktadır. Çünkü, F tablo değerleri (F=2,496, p≤0,06), aradaki farklılığın istatistiksel anlamda kabul edilebilir bir farklılık olmadığını, göstermektedir. Bu test sonucuna göre, H1d hipotezi reddedilmektedir.

H1e: İibf, Mühendislik, Tıp, Eğitim fakültelerindeki öğrencilerin başarma ihtiyacı düzeyleri

arasında, farklılık vardır.

Tablo(4.14) değerleri H1e hipotezini doğrulamaktadır. Çünkü, F tablo değerleri (F=5,257, p≤0,002) aradaki farklılığın istatistiksel anlamda kabul edilebilir bir farklılık olduğunu, göstermektedir. Bu test sonucuna göre, H1e hipotezi kabul edilmektedir.

H1f: İibf, Mühendislik, Tıp, Eğitim fakültelerindeki öğrencilerin insanlarla ilişki eğilimleri arasında, farklılık vardır.

Tablo(4.14) değerleri H1f hipotezini doğrulamaktadır. Çünkü, F tablo değerleri (F=4,543, p≤0,004) aradaki farklılığın istatistiksel anlamda kabul edilebilir bir farklılık olduğunu, göstermektedir. Bu test sonucuna göre, H1f hipotezi kabul edilmektedir.

H1g:İİBF, Mühendislik, Tıp, Eğitim fakültelerindeki öğrencilerin içsel kontrol düzeyleri arasında, farklılık vardır.

Tablo(4.14) değerleri H1g hipotezini doğrulamaktadır. Çünkü, F tablo değerleri (F=6,249, p≤0,0) aradaki farklılığın istatistiksel anlamda kabul edilebilir bir farklılık olduğunu, göstermektedir. Bu test sonucuna göre, H1g hipotezi kabul edilmektedir

H1ı:İİBF, Mühendislik, Tıp, Eğitim fakültelerindeki öğrencilerin yaratıcılık eğilimleri arasında, farklılık vardır

Tablo(4.14) değerleri H1ı hipotezini doğrulamaktadır. Çünkü, F tablo değerleri (F=3,587, p≤0,014) aradaki farklılığın istatistiksel anlamda kabul edilebilir bir farklılık olduğunu, göstermektedir. Bu test sonucuna göre, H1ı hipotezi kabul edilmektedir.

Sonuç olarak, H1e,H1f,H1g,H1ı alt hipotezlerinde H2 hipotezini destekler sonuçlar çıkarken, diğer alt hipotezlerde olumlu netice alınamamaktadır. Dolayısıyla H2 hipotezi için kısmi olarak evet sonucu çıktığı söylenebilir.

Tablo.4.14. Fakülteler İle Girişimcilik Eğilimleri Arasında İlişki (P=%5 için) (En az 1, en çok 5)

Girişimcilik Özellikleri	Fakülteler	N	M(Ort)	S.D	F	P
Belirsizliğe Tolerans	Tıp	49	2,88	0,69	1,590	,192
	İibf	110	2,71	0,59		
	Müh.	66	2,80	0,76		
	Eğitim	40	2,61	0,61		
Bağımsızlık İhtiyacı	Tıp	49	4,11	0,62	2,616	,052
	İibf	110	3,90	0,54		
	Müh.	66	3,95	0,68		
	Eğitim	40	3,80	0,57		
Risk Alma	Tıp	49	3,44	0,85	2,450	,064
	İibf	110	3,39	0,73		
	Müh.	66	3,48	0,74		
	Eğitim	40	3,06	0,85		
Yenilikçilik	Tıp	49	4,06	0,70	2,496	,060
	İibf	110	4,10	0,57		
	Müh.	66	4,10	0,68		
	Eğitim	40	3,76	0,85		
Başarma İhtiyacı	Tıp	49	3,60	0,86	5,257	,002*
	İibf	110	3,81	0,75		
	Müh.	66	3,55	0,83		
	Eğitim	40	3,23	0,80		
İnsan ile İlişki	Tıp	49	3,96	0,60	4,543	,004*
	İibf	110	4,03	0,59		
	Müh.	66	3,93	0,65		
	Eğitim	40	3,58	0,79		
İçsel Kontrol	Tıp	49	3,82	0,68	6,249	,000*
	İibf	110	4,09	0,55		
	Müh.	66	3,82	0,69		
	Eğitim	40	3,63	0,70		

Tablo 4.14' ün devamı

Girişimcilik Özellikleri	Fakülteler	N	M(Ort)	S.D	F	P
Yaratıcılık	Tıp	49	3,99	0,74	3,587	,014*
	İibf	110	4,23	0,57		
	Müh.	66	4,08	0,89		
	Eğitim	40	3,80	0,77		

4.4.5.Demografik Değişkenler Üzerine Analizler

Araştırmada, incelediğimiz demografik değişkenler, yaş, cinsiyet, ebeveyn mesleği, aile geliri, aile çocuk yapısı vb. olarak sayılabilir. Bu demografik değişkenler, daha önceki girişimcilik araştırmalarında da, araştırmaya etkisi açısından incelenmiştir. Örneğin, Sharma ve Thandi (2004) 'nin çalışmasında, öğrencilerin girişimcilik faaliyetine hazır olup-olmadığı incelenirken öncelikle öğrencilerin, bilgi, davranış, özellik, deneyim, fırsat ve iletişim açısından bir karşılaştırması yapılmıştır. Mezuniyet sonrası öğrencilerin girişimcilik eğilimine hazırlık derecesinin ölçüsü, 6 etken faktörle (bilgi, davranış, deneyim, iletişim, uzmanlık vb.) ve değişik demografik etkenler (cinsiyet, seçtiği MBA programı, öğrencinin daimi yeri, kullandığı kaynak, çalışma statüsü, evli olup olmadığı, kaç yıllık deneyimli olduğu gibi faktörler) çerçevesinde değerlendirilmiştir. Örneğin, erkek öğrencilerin kız öğrencilerine kıyasla bilgi, özellik ve deneyim gibi faktörler açısından girişimciliğe daha hazır oldukları görülmüştür (Sharma ve Thandi; 2004, 209-226). Benzer birçok çalışmada da demografik değişkenlerin girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Bu çalışmalardan hareketle, demografik değişkenlerin, girişimcilik eğilimine etkisi olduğu söylenebilir. Bu sebepten, H2 hipotezinde aşağıdaki ifadeye yer verilmiştir:

H2: Kişilerin demografik alt yapısı girişimcilik eğiliminin ölçüsünü etkiler.

H2 hipotezi, demografik değişkenlerle girişimcilik eğilimleri arasında ilişkiyi araştırmaya yönelik olarak kurulmuştur. Demografik değişkenler çok çeşitli olduğundan, bunları alt hipotezler halinde incelemek, daha yararlı olacaktır. Böylece, ayrı ayrı demografik değişkenlerin girişimcilik eğilimleri üzerine etkisi daha iyi görülebilecektir. Aşağıdaki bölümlerde, H2 hipotezinin alt hipotezleri ayrı olarak değerlendirilmiştir.

4.4.5.1.Ebeveyn Mesleğinin Girişimcilik Eğilimi ile İlişkisi

Kişilerin gelişim çağında iken, girişimci ebeveynlerinin olması, onların örnek alınması yoluyla, bireylerin girişimcilik algılarını değiştirmekte ve bu nedenle kişisel girişimcilik eğilimlerini etkilemektedir (Sequeira,2004). Ebeveyn mesleği, girişimcileri deneyimsel açıdan etkilemektedir. Çünkü, girişimci bir babanın varlığı, kişinin girişimsel bir deneyim elde etmesini sağlayabilmekte ve girişimcilik altyapısını kuvvetlendirmektedir (Davidsson, 2000). Bu açıdan H2 hipotezinin alt hipotezi olarak oluşturulan H2a hipotezi aşağıdaki gibi şekillenmiştir:

H2a: Baba mesleği girişimci olan öğrencilerin girişimcilik eğilimi, baba mesleği girişimci olmayanlara göre daha yüksektir.

H2a hipotezini, araştırmanın bu aşamasında test ederek, deneklerin baba meslekleri ile kendi girişimcilik eğilimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Sonuçlar tablo 4.15 te gösterilmektedir. Bağımsızlık ihtiyacı ($F=4,9710$; $p\leq0,027$) ve insanlarla ilişki ($F=3,690$; $p\leq0,056$) açısından, diğer özellikler göre öne çıkan bir ilişki tablodan rahatça görülebilmektedir. H2a hipotezinde, baba mesleği girişimci olan öğrencilerin girişimcilik düzeyi, baba mesleği girişimci olmayanlara göre daha yüksektir, ifadesi istatistiksel olarak, belirtilen tüm girişimcilik özellikleri açısından, tespit edilebildiği söylenememektedir. Çünkü baba mesleği girişimci olanlarda, özelliklerden, bağımsızlık ihtiyacı ve insanlarla ilişki özelliği açısından farklılık, istatistiksel olarak tespit edilmiştir.

Tablo.4.15. Baba Mesleği ile Girişimcilik Eğilimleri Arasında İlişki (En az 1, en çok 5) (P=%5)

Girişimci özellikleri	Baba Meslek	N	M (Ort)	SD	F	P
Belirsizliğe Tolerans	Girişimci Olmayan	212	2,75	0,66	0,059	0,808
	Girişimci Meslekli	53	2,73	0,68		
Bağımsızlık İhtiyacı	Girişimci Olmayan	212	3,98	0,59	4,971	0,027*
	Girişimci Meslekli	53	3,77	0,60		
Risk Alma	Girişimci Olmayan	212	3,41	0,79	1,824	0,178
	Girişimci Meslekli	53	3,25	0,74		
Yenilikçilik	Girişimci Olmayan	212	4,04	0,70	0,037	0,847
	Girişimci Meslekli	53	4,06	0,60		

Tablo.4.15' in devamı

Girişimci özellikleri	Baba Meslek	N	M (Ort)	SD	F	P
Başarma İhtiyacı	Girişimci Olmayan	212	3,62	0,83	0,003	0,959
	Girişimci Meslekli	53	3,63	0,76		
İnsan İle İlişki	Girişimci Olmayan	212	3,89	0,68	3,690	0,056*
	Girişimci Meslekli	53	4,08	0,51		
İçsel Kontrol	Girişimci Olmayan	212	3,89	0,68	0,684	0,409
	Girişimci Meslekli	53	3,97	0,52		
Yaratıcılık	Girişimci Olmayan	212	4,06	0,78	1,363	0,244
	Girişimci Meslekli	53	4,19	0,49		

4.4.5.2.Cinsiyet ile Girişimcilik Eğilimleri Arasında İlişki

Bireylerin, cinsiyet farklılığı girişimcilik eğilimlerini etkilemektedir (Steward ve diğerleri, 2000). Bu etki değişik boyutlarda düşünülebilir. Örneğin, cinsiyet farklılığı, bireylerin taşıdığı özellikler açısından farklılık oluşturarak, kişisel algıyı değiştirir ve girişimcilik eğilimini bilişsel açıdan etkiler (Erdem,2001). Bir başka açıdan, cinsiyet farklılığının, bireylerde algısal değişiklik oluşturması yanında, girişimcilik yükünün göğüslenmesi ve sosyal çevreye uyum açısından önemli etkisi vardır. Bu açıdan, erkek bireyler daha pozitif bir yapı sergilemektedir (Davidsson,2000). Bu açıdan, H2 hipotezinin bir alt hipotezi olarak H2b hipotezini aşağıdaki gibi oluşturulmuştur:

H2b: Erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre, girişimcilik eğilimi düzeyi daha yüksektir.

H2b hipotezini test etmek ve cinsiyet ile girişimcilik özellikleri arasındaki ilişkinin ortaya çıkması için, varyans analizi kullanılmıştır. Risk alma özelliği ($F=7,743$; $p\leq0,006$) açısından, belirgin bir farklılık görülmektedir. Diğer girişimcilik özellikleri açısından aynı şey söylenemez (Tablo.4.16). H2b hipotezindeki ifadelerden, erkek bireylerin girişimcilik eğilimi yüksektir, şeklindeki ifadesi bir girişimcilik özelliği açısından söylenebilir. Ancak her girişimcilik özelliği açısından söylenememektedir. Örneğin, belirsizliğe tolerans ve bağımsızlık ihtiyacı açısından kız öğrenciler daha yüksek ortalama göstermektedir. Bu açıdan, H2b hipotezi reddedilebilir.

Tablo.4.16. Cinsiyet ile Girişimcilik Eğilimleri Arasında İlişki(En az 1, en çok 5) (P=%5 için)

Girişimcilik Özellikleri	Cinsiyet	N	M(Ort)	SD	F	P
Belirsizliğe Tolerans	Erkek Kız	170 91	2,81 2,62	0,66 0,63	4,883	0,28
Bağımsızlık İhtiyacı	Erkek Kız	170 91	3,92 3,94	0,63 0,54	0,036	0,851
Risk Alma	Erkek Kız	170 91	3,47 3,19	076 0,79	7,743	0,006*
Yenilikçilik	Erkek Kız	170 91	4,03 4,03	0,72 0,60	,001	,978
Başarma İhtiyacı	Erkek Kız	170 91	3,58 3,68	0,84 0,77	1,319	,252
İnsan İle İlişki	Erkek Kız	170 91	3,90 3,96	0,67 0,62	,345	,557
İçsel Kontrol	Erkek Kız	170 91	3,85 3,98	0,69 0,56	2,333	,128
Yaratıcılık	Erkek Kız	170 91	4,00 4,15	0,72 0,58	2,470	,117

4.4.5.3.Gelir Farkı ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki

Kişilerin, girişimcilik algısı, sadece girişimci kişilik yapısından kaynaklanmaz. Ayrıca, kişilerin toplumdaki sosyoekonomik durumu, bireylerin girişimcilik algısını değiştirir (Erdem,2001). Bireylerin, aile gelirlerinin yükselmesi ve arkasından gelen ekonomik refah, risk algını değiştirerek, girişimcilik eğilimini arttırır. Çünkü, girişimciler, bireysel girişim için kolayca sermaye bulacaklarından daha rahat, korkusuzca yeni girişimlere karar verebilirler. Bu açıdan, girişimcilerdeki risk algılama düzeyi yatırım büyüklüğüne bağlıdır (Forlani ve Mullins, 2000). Ailelerin gelirlerinin farklı düzeyde olması, kişilerin girişimcilik algısını değiştirecek ve farklı girişimcilik eğilimi oluşturacak bir etkiye neden olabileceği ihtimalinden yola çıkılarak, H2c hipotezi oluşturulmuştur. H2c hipotezi:"Ailesel olarak gelir düzeyi yüksek öğrenciler, düşük gelirli öğrencilere göre daha yüksek girişimcilik eğilimi taşırlar", şeklinde ifade edilebilir.

H2c hipotezini test etmek amacıyla, öğrencileri aile gelir düzeyi 1000 YTL den az olan ve 1000 YTL den çok olan olarak iki grup halinde düşünülmüştür. Gelir farklılığının, girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisinin ilişkilendirildiği bu bölümde, değişik girişimcilik özellikleri açısından, bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştırr. Tablo(4.17) incelendiğinde, gelir düzeyi 1000'YTL den yüksek öğrencilerde, yaratıcılık eğilimi (F=3,088; p≤0,047) daha fazla olduğu, doğrulanmaktadır. Diğer girişimcilik özellikleri açısından istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gözlenmemektedir. H2c hipotezinde, gelir düzeyi yüksek öğrencilerde, gelir düzeyi düşük öğrencilere göre girişimcilik eğilimi yüksektir, ifadesi reddedilebilir.

Tablo.4.17.Aile Gelir Seviyesi ile Girişimcilik Eğilimi Arasında İlişki(En az 1, en çok 5)(P=%5)

Girişimci Kişilik Özellikleri	Aylık Gelir	N	M(Ort)	SD	F	P
Belirsizliğe Tolerans	1000 Ytl 'den Az	79	2,85	0,68	1,289	0,277
	1000 Ytl'den Fazla	184	2,71	0,66		
Bağımsızlık İhtiyacı	1000 Ytl 'den Az	79	3,98	0,61	0,379	0,673
	1000 Ytl'den Fazla	184	3,91	0,59		
Risk Alma	1000 Ytl 'den Az	79	3,42	0,80	0,225	0,799
	1000 Ytl'den Fazla	184	3,35	0,77		
Yenilikçilik	1000 Ytl 'den Az	79	4,07	0,77	0,108	0,898
	1000 Ytl'den Fazla	184	4,03	0,64		
Başarma İhtiyacı	1000 Ytl 'den Az	79	3,5	0,93	1,245	0,290
	1000 Ytl'den Fazla	184	3,67	0,76		
İnsan ile İlişki	1000 Ytl 'den Az	79	3,93	0,78	0,613	0,542
	1000 Ytl'den Fazla	184	3,92	0,59		
İçsel Kontrol	1000 Ytl 'den Az	79	3,97	0,72	2,597	0,076
	1000 Ytl'den Fazla	184	3,88	0,62		
Yaratıcılık	1000 Ytl 'den Az	79	4,04	0,74	3,088	0,047*
	1000 Ytl'den Fazla	184	4,07	0,64		

4.4.5.4.Ailede Çocuk Sıralaması ile Girişimcilik Eğiliminin İlişkilendirilmesi

Girişimcilikte, sosyal öğrenme teorisine göre, kişi girişimciliği çevresinden gözlemle öğrenir. Bu gözlem dolaylı yada doğrudan yollarla olabilmekte ve davranışları şekillendirmektedir. Ayrıca gözlem yolu ile edindiği bilgi, deneyim ve davranış sonraki dönemlerde tercihlerini etkilemektedir (Godsey, 2006,42). Bu nedenle birer sosyal deneyim olan, bireyin ailede aldığı roller, kişilerde girişimcilik algısını değiştirerek, girişimcilik eğilimine sebep olabilir. Çünkü, kişinin içinde bulunduğu rol gereği, edindiği bilgi, deneyim ve davranış, yaşam şeklini değiştirecek kararlar almasına katkıda bulunacak bir pozitif algılamaya, sebep olabilir (Godsey,2006,42). Bu düşünceden hareketle, ailede ilk çocuk olanlar, ailede edindiği statü ve aldığı roller gereği, değişik davranışlar kazanmakta ve değişik yaşamsal kararlar alabilmektedir. Bu açıdan, ailede ilk çocuk olanlar, diğer çocuklara göre bir eğilim farklılığı taşıyabilirler. Ailelerin, çocuk sıralaması açısından, ilk çocuk olan öğrencilerin farklı girişimcilik eğilimi oluşturacak bir tablo sergileyeceği ihtimalinden yola çıkılarak, H2d hipotezi oluşturulmuştur. H2d hipotezi aşağıda belirtilmiştir:

H2d: Ailede il çocuk olan öğrenciler, ailede ilk çocuk olmayan öğrencilere göre, daha yüksek girişimcilik eğilimi taşırlar.

Bu hipotezde, ailede ilk çocuklar ile sonraki çocukların girişimcilik eğilimi arasındaki farklılık araştırılmıştır. Sonuçlar aşağıda tablolaştırılmıştır (Tablo 4.18). Özellikle, ailenin ilk çocuğu olan öğrencilerin risk eğilimleri ($F=4,488$; $p\leq0,035$) ve beklenmedik olaylara tolerans düzeyi ($F=6,548$; $p \leq0,011$), ilk çocuk olmayanlardan, daha düşüktür ve bu durum istatistiksel olarak da destek bulmaktadır. Buna karşın, diğer özellikler hipotezi destekler nitelikte değildir. H2d, hipotezi bu nedenle reddedilebilir. Çünkü, girişimcilik eğilimi yönünden istenilen bütün sonuçlar araştırmadan elde edilememektedir.

Tablo 4.18.Ailede Çocuk Sıralamasının Girişimciliğe Etkisi(En az 1, en çok 5) (P=%5 için)

Girişimci Kişilik Özellikleri	Ailede Çoçuk Sıralaması	N	Ort	Sd	F	P
Beklenmedik Olaylara Tolerans	İlk Çocuk İlk Çocuk Değil	105 157	2,62 2,83	0,66 0,65	6,548	0,011*

Tablo 4.18' in devamı

Girişimci Kişilik Özellikleri	Ailede Çoçuk Sıralaması	N	Ort	Sd	F	P
Bağımsızlık İhtiyacı	İlk Çocuk	105	3,90	0,56	0,501	0,48
	İlk Çocuk Değil	157	3,95	0,63		
Risk Alma	İlk Çocuk	105	3,24	0,75	4,488	0,035*
	İlk Çocuk Değil	157	3,45	0,78		
Yenilikçilik	İlk Çocuk	105	3,96	0,64	2,269	0,133
	İlk Çocuk Değil	157	4,09	0,71		
Başarma İhtiyacı	İlk Çocuk	105	3,68	0,80	0,943	0,332
	İlk Çocuk Değil	157	3,58	0,83		
İnsan ile İlişki	İlk Çocuk	105	3,90	0,64	0,259	0,611
	İlk Çocuk Değil	157	3,94	0,66		
İçsel Kontrol	İlk Çocuk	105	3,92	0,63	0,039	0,845
	İlk Çocuk Değil	157	3,90	0,66		
Yaratıcılık	İlk Çocuk	105	4,00	0,68	1,629	0,203
	İlk Çocuk Değil	157	4,06	0,66		

BÖLÜM 5

SONUÇLAR VE ÜNİVERSİTELERE ÖNERİLER

5.1.Sonuçlar

Bu tez çalışması ile üniversite öğrencilerinin aldıkları mevcut eğitim düzeyi ile ne ölçüde bir girişimcilik eğilimi oluşturabildikleri ölçülmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda Çukurova Üniversitesinde öğrencilerin girişimcilik potansiyelinin portresi görülebilmiştir. Bu tez çalışması sonunda elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir:

1. Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik seviyesi orta düzeyde bir seyir göstermektedir. Bu seviye, İibf fakültesi için üniversite ortalamasından yüksek, tıp ve mühendislik fakültesinde üniversite ortalamasına yakın, eğitim fakültesinde ise üniversite ortalamasından daha düşük bir düzeydedir. Bu tablo beklenmeyen bir tablo değildir. Çünkü, İibf öğrencilerinin girişimcilik eğitimi almış kişiler olması, girişimcilik seviyelerini arttırmıştır. Diğer grupların böyle bir eğitimden geçmemesi, girişimcilik seviyelerinin az olmasının sebebi olabilir. Ayrıca, girişimcilik seviyesi ayrı ayrı girişimcilik özellikleri yönünden test edilmiştir. Bu sonuçlara göre; belirsizliğe tolerans yönünden tıp fakültesi, risk alma yönünden mühendislik fakültesi, yenilikçilik ve içsel kontrol yönünden idari bilimler fakültesi öne çıkmaktadır. Bahsi geçen tüm girişimcilik özellikleri yönünden üstünlük sağlamış tek bir grup bulunamamıştır. Çalışmanın amaçlarından biri olan, öğrencilerin kendi girişimcilik düzeylerini görmeleri amacına ulaşılmıştır. Bu göstergeler, öğrenciler için bireysel boyutta kendilerini geliştirmeleri açısından, girişimcilik faaliyetlerine yönelmelerine sebep olabilecektir.

2. Demografik değişkenlerin, girişimcilik eğilimini etkilediği görülmektedir. Örneğin; Ebeveynlerinin mesleği girişimci olan öğrencilerde bağımsızlık ihtiyacı ve insanlarla ilişki özelliği, ebeveyn mesleği girişimci olmayanlara göre, daha yüksek ortalamada seyretmektedir. Bu sonuç, girişimci ebeveyni olan öğrencilerin, gözlem ve deneyimlerle, büyüklerinden bir takım davranışlar edindiği sonucunu kuvvetlendirmektedir. Cinsiyet açısından incelendiğinde, erkeklerin bayanlara göre daha yüksek oranda risk alma eğilimine sahip oldukları görülmektedir. Bu sonuçlar, erkeklerin doğal yapısında bulunan cesaret özelliğinden kaynaklanıyor, olabilir. Bu

nedenden dolayı daha cesur olabiliyorlar. Gelir seviyesi açısından yapılan incelemede ise, yüksek gelirli ailelerden gelen öğrencilerde, yaratıcılık özelliğinin daha yüksek çıktığı görülmektedir. Ancak, demografik değişkenlerin, diğer bir kısım girişimcilik özellikleri için, anlamlı sonuç vermediği de araştırmanın diğer bulguları arasındadır. Örneğin; öğrenciler ailedeki sıralamaları açısından incelendiğinde, ailede ilk çocukların girişimcilik eğilimleri ile, diğer çocukların girişimcilik eğilimleri arasında önemli farklılık olmadığı sonucu çıkmaktadır. Hatta, ailede ilk çocuk olan öğrencilerin, beklenmedik olaylara tolerans düzeyi ve risk alma eğilimlerinin daha az olduğu görülmektedir. Bu durum bize, demografik değişkenlerin, kişilerdeki, her girişimcilik özelliğini etkilemediğini ve sadece birkaç özellik açısından etkili olduğu sonucunu vermektedir. Yani, cinsiyet faktörü girişimciyi risk alma açısından etkilerken; aile gelir düzeyi, yaratıcılık açısından ve baba mesleği ise bağımsızlık ihtiyacı ve insanlarla ilişki özelliği açısından etkileyebilmektedir.

Bu sonuçlar, girişimcilik eğilimini açıklamada, ne kadar çok faktörün etkisinin incelenmesi gerektiğini göstermektedir. Girişimciliği etkileyen faktörlerin çok çeşitli olmalarına karşın, her faktörün girişimin her evresinde etkisi olduğu da söylenememektedir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, belirli bir faktörün girişimcilik eğilimine etkisini açıklar, düzeydedir. Ancak, bir faktörün, girişimcilik eğilimi açısından, etkileşimdeki payının ne kadar olduğu ve aynı faktörün etkisinin hangi periyotlar içerisinde gerçekleştiği, belki de ileriki araştırmalarda gün yüzüne çıkarılabilecektir.

5.2.Öneriler

Günümüzde değişimin ve gelişimin öncüsü olan üniversiteler, dünya gelişim trendine uygun olarak, eğitimlerinde girişimciliğe her zamankinden daha çok önem vermek durumundadır. Çünkü, günümüz iş dünyası artık daha çok girişimci niteliklere sahip insan profiline ihtiyaç duymaktadır. Üniversitelerde, girişimcilik kültürü ve düşüncesinin öğrencilerde oluşturulabilmesi için, eğitim ve öğretim süresince onların girişimci olmalarını sağlayacak her türlü tedbirin alınması, gerekmektedir. Bu amaca yönelik olarak, üniversitelerde girişimcilikle ilgili gerekli dersler, çalıştaylar, sertifika ve diploma programları çeşitlenerek yaygınlaştırılmalıdır (Odabaşı, 2005).

Bu çalışma sonucunda ortaya çıkan tabloda, tüm üniversite geneli için, girişimcilik

seviyesini arttırmaya yönelik tedbirlerin alınması gerekliliği görülüyor. Özellikle girişimcilikle hiç tanışmamış fakültelerin, müfredatlarına girişimcilik derslerinin konulması gerekliliği ortadadır. Girişimcilik eğitimi verilirken öncelikle, girişimcilik konusunda temel eksiklikler belirlenmeli, bu eksikliklerin giderilmesi yönünde kararlar alınmalıdır. Örneğin, içsel kontrol, yenilikçilik ve yaratıcılık yönünden bütün bölüm öğrencileri yeterlilik gösterirken; belirsizliğe tolerans düzeyi, bağımsızlık ihtiyacı gibi özellikler yönünden öğrencilerde eksiklik hissedilmektedir. Bu nedenle, tasarlanacak girişimcilik eğitimiyle bireylerdeki belirsizliğe tolerans düzeyini arttırıcı ve bağımsız çalışma ihtiyacı geliştirici eğitimlere ve yönlendirmelere ağırlık verilmelidir. Bağımsız çalışma isteğine paralel olarak öğrencilere mezuniyet sonrasında kendi işlerini kurma ve yönetme becerileri ve özgüveni kazandırılmalıdır. Böylece, verilecek girişimcilik eğitimi hedefine varacak, etkin sonuçlar alınabilecektir. Değişik fakülte öğrencilerinde, yenilikçilik ve yaratıcılık özelliğinin yüksek düzeylerde çıkması, belki de fakültelerde verilen eğitimin, bireylerde yenilikçilik ve yaratıcılığı geliştirici unsurlar taşımasından kaynaklanıyor olabilir.

Üniversitelerin, verecekleri girişimcilik eğitimini tasarlarken, çevresel dinamikleri de dikkate almaları gerekmektedir. Yani, üniversitelerin yapılacak dış çevre analizleri ile girişimcilik eğitimine verimlilik ve etkinlik kazandıracakları, tasarlanacak girişimcilik faaliyetlerine rehber olacak sonuçlar elde edebilecekleri, söylenebilir. Dış çevrenin değişen dinamizmi, yakından takip edilmeden verilecek bir girişimcilik eğitimi etkin sonuçlar vermeyebilecektir.

Sonuç olarak, kişinin parasının olması girişimci olması için yeterli değildir. Ayrıca kişinin birtakım girişimci kişilik özelliklerine de sahip olması gerekir. Çağımızda hızlı bir değişim ve dönüşüm yaşanmaktadır. Bu döngü içerisinde işletmeler için hayatta kalmak, kuvvetli girişimcilerin varlığı ile mümkündür. Bu açıdan, hızla değişen rekabetçi arenada değişim kaçınılmaz, gözükmektedir. Bu değişim çok boyutlu olduğundan geniş etüt çalışması yapılması gerekmektedir. Bu değişim çağında, gelişmelerin etkin olarak kullanılması bu çalışmaları gerekli kılmaktadır. Bu çalışmalar sonucu olarak, "öğrencilerin girişimcilik eğilimleri" kavramı, stratejik bir olgu olarak dikkatle incelenmesi gerekmektedir. Bu araştırmalarla, gerçekleşmesi düşünülen değişim ile yaratıcı ve yenilikçi üniversite iklimi kurulacak, ekonomik ve sosyal gelişmeye büyük artılar sağlanabilecektir. Böylece, geleneksel üniversite anlayışının da ötesine geçilerek, dinamik,

verimli, dışa dönük, iç ve dış rekabete açık bir yapılanma sağlanacak ve etkileşime açık, sinerji yaratan bir üniversite eğitim altyapısı kurulabilecektir. Bu paralelde, gelişmeyi değişik açılardan ele alarak kalite, rekabet, kendine yeterlilik ve ölçülebilirlik gibi evrensel ölçütlere uyumda başarılar sağlanabilecek ve üretken, sürekli değişime açık, esnek vb. yapıları içeren, girişimcilik kültürünün yayılması sonucunda, stratejik, katılımcı anlayışı benimsemiş etkin bireyler oluşturulabilecektir.

Bugün Türkiye'de girişimci nitelikteki insanların sayısı az olmakla birlikte, üniversite öğrencilerinin gerekli girişimci niteliklerine sahip olmadıkları gözlenmektedir. Potansiyel girişimcileri tespit etmek ve onları yönlendirmek açısından, üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini tespit etmek ve gerekli eğitimleri vermek zorunluluk arzetmektedir.

KAYNAKÇA

AYCAN, Zeynep; Pasa, Selda. F.(2003), "Career Chocies, Job Selections, and Leadership Preferences in a Transional Nation: The Case of Turkey", Department of Psychology, Koç Universty, İstanbul, *Human Sience Press*.Inc, p.129-144

ATKINSON, R., Atkinson K., Hilgard E. (1983), "*Introduction of Psychology*", 8th Edition, New York, Harcourt Brace Jovanovich

BANDURA, A.(1977), "Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change", *Psychological Review*, 84: 91-215

BANDURA (1986), "Social Foundation of Thought and Actions: A Social Cognitive Theory", *Englewood Cliffs,* NJ: Prentice-Hall

BANDURA, A.(1990), " Percieved Self-efficacay in the Exercise of Personal Agency", *Applied Sport Psychology*, 2, 128-163

BARON, R.A.(1998), "Cognitive Mechanism in Entrepreneurship: Why and When entrepreneurs Think Differently than Other People", *Journal of Business Venturing,* 13: 275-294

BAUMOL, W.(1990), "Entrepreneurship: Productive, Unproductive and Destructive", *Journal of Political Economy*, 98: 5, p.893-921

BIEL, Ander; Garling, Tommy; Gustafsson, Mathias(1998), "Different Kinds and Roles of Enviromental Uncertainty", *Journal of Enviromental Psychology*, p.75-83

BRICE, Jeff(2002); ”The Role of Personal Dimension and Occupational Preferences on The Formation of Entrepreneur Intention”, *Unpublished Doctorate Dissertation*, Department of Management and Information Systems, Mississippi State University, p.1-469

BIRD, B(1988), “Implementing Entrepreneurial Ideas: The Case For Intentions”, *Academy of Management Review,* 13:442-454

BEGLEY, T; Body, D.(1987a), "Psychological Characteristics Associated with Performance in Entrepreneurial Firms and Small Business", *Journal of Business Venturing*, 2: 79-93

BEGLEY, T; Body, D.(1987b), "A Comparison of Entrepreneurs and Managers of Small Business Firms", *Journal of Management*, 13(1): 99-109

BODY, N; Vozikis, G.(1994), "The Influence of Self-Efficacy on the Development of Entrepreneurial Intentions and Actions", *Entrepreneurship Theory and Practice*, Summer: 63-77

BORLAND, C.M(1974), "Locus of Control, Need for Achievement and Entrepreneurship", *Unpublished Dissertataion*, Universty of Texas

BOZKURT, Dr.Rüştü(2000), "Girişimci ve Rol Bilinci", *İş Fikirleri Dergisi,* Aralık, Sayı: 2000/12

BOZGEYİK, Abdullah(2005), "*Girişimcinin Yol Haritası"*, İstanbul, Dharma Yayınları

BROCKHAUS, R.H.(1975), "I-E Locus of Control Scores as Predictors of Entrepreneurial Intentions", *Proceeding of the Academy of Management*, p.433-435

BROCKHAUS, R.H; Nord, W.R.(1979), "An Exploration of the Factors Affecting the entrepreneurial Decision: Personal Characteristics versus Environmental Conditions", *Academy of Management Proceedings*, 364-368

BROCKHAUS, R (1982), " The Psychology of the Entrepreneur", In c. Kent, D. Sexton and K. Vesper (Eds.), *Encyclopedia of Entrepreneurship*, Englewood Cliffs: Prentice-Hall: 39-57

BYGRAVE, W.D; Hofer, C.W.(1991), "Theorizing about Entrepreneurship", *Entrepreneurship Theory &Practice.* Winter: 13-22

CAIRD, Sally(1993), "What Do Pyshological Test Suggest about Entrepreneur?", *Journal of anagerial Psychology, 8,* no.6, p.11-20

CAIRD, Sally(1988), "*A Review of Methods of Measuring Entreprising Attributes*", Durham

University Business School, Durham

CARLAND, J.W.(1984), "Differentiating Entrepereneurs from Business Owners", *Academy of Management Review, p*.354-359

CHELL, E.(1985), " The Entrepreneurial Personality: A few Ghost Laid to Rest?", *International Small Business Journal*, Vol 3, 3, p. 43-54

CROMIE, Stanley; Donaghue, John(1992), "Reserarch Note: Assessing Entrepreneurial Inclinations", *Journal of Occupational Behavior*, p.317-324

CROMIE, S.; Callaghan, I.; Jansen, M.(1992), "Entrepreneurial Tendency of Managers: A Research Note", *British Journal of Management*, 3(1); 1-5

DAVIDSSON, Per(2000*), "*Determinants of Entrepreneurial Intentions*",* jönköping International Business School*, Swedish Foundation of Small Business Research,* p.1-20

DE NOBLE, Alex; Jung, Dong; Erlich, Sanford B.(1999), " Entrepreneurial Self-Efficicacy: The Development of A Measure and Its Relationship to Entrepreneurial Actions", *Paper Presented at Babson Research Conference*, Boston, MA.

DİKİCİ, Ayhan,(2003), "Yaratıcı Düşünceyi Geliştirme ve Oluşturmacı Öğretim Tasarımı", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:1, s.251-260

DRUCKER, Peter(1985), "Innovation and Entrepreneurship", *Harper Collins Publishing*, New York

ERDEM, Ferda(2001), "Girişimcilikte Risk Alma Eğilimi ve Belirsizliğe Tolerans İlişkisine Kültürel Bakış", Akdeniz Üniversitesi Yayınları, *Sosyal Bilimler dergisi*, Sayı:2, s.43-61

ERDEM, Ferda(2002),"Girişimcilik Eğilimine Sahip Üniversite Öğrencilerinin Başarma İhtiyacı ve Kontrol Odağı Özelliklerine Yönelik Bir Araştırma", *10.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongre Bildiri Kitabı,* s.913-920

FRANK, Herman; Korunka, Christian; Lueger, Manfred(2002), "The Significance of Personality

in Business Startup Intentions, Startup Realizations and Business Succes", *Vienna Universty of Economics and Business Administrations,* p.1-20

FORLANI, D.; Mullins, J.W.(2000), "Percived Risk and Choices in Entrepreneurs New Ventures Decision", *Journal of Business Venturing*, 15, p.305-322

GARTNER; W.B.(1985), "A Framework for Describing the Phenomenon of New Venture Creation", *Academy of Management Review*, 10: 696-706

GARTNER; W.B.(1988), "Who is an Entrepreneurs? Is the Wrong Question", *American Journal of Small Business*, 12(4) : 11-33

GODSEY, Linese.M.(2006), "Gaining Entrepreneurial Perspective: The Impact of Venture Creation Role Models on High School Career Intentıon", *Unpublished Doctorate Dissertation*, Universty of Nebraska, Umi no:3237599, p.1-175

HAMILTON, R.(1987), "Motivation and Aspirations of Business Founders", *International Small Business Journal* 6, p.70-80

HANSEMARK, Ove.C.(2003), "Need For Achievement, Locus of Control and Prediction of Business Start-Ups: A Longitudinal Study", *Journal of Economic Psychology*, Volume 24, Issue 3, p. 301-319

HEBERT, R.F; Link, A.N(1988), "*The Entrepreneur-Mainstream View and Radical Critiques*" 2nd. NewYork: Praeger

HISRICH, Robert.D; Peter, Michael P.(2002), "Establishing New Business Venture Unit Within A Firm", *Journal of Business Venturing*, Volume 1, Issue 3, Autumn 1986, p. 307-322

HOFSTEDE, Geert H.(1980), "Culture's Consequences, International Differences in Work-Related Values Beverly Hills, Calif : *Sage Publications*

HOFSTEDE, Geert. H.(1991), "Cultures and Organisations: Software of the Minds", *Mc Graw-Hill Company*, England

HORNADAY, J.A.; Aboud, J.(1971), "Characteristics of Successful Entrepreneurs", *Personal*

Psychology 24, p.141-153. Abstract

Http://www.İnsankaynaklari.Com/CN/Contentbody.Asp?Bodyıd=2867, (Erişim, Haziran 2005)

Http://www.eyuboglu.com/pdf/rehberlik_postasi_kosuyolu_sayi3.pdf, (Erişim, Haziran 2005)

JOHNSON, B.(1990), "Toward a Multidimentional Model of Entrepreneurship: The Case of Achievement Motivation and The Entrepreneurs", *Entrepreneurship Theory and Practice*, 14:39

KAYA, Nihat(2001), "İşletmelerde Girişimcilik Özelliği Yüksek Çalışanların Güdülenmesi", *Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongre Bildiriler, s.*541-551

KESKİN, H; Alpkan. L; Zehir. C.(2002), "Girişimcilik Hisleriyle Girişimcilik Potansiyeli Arasındaki İlişki: Gebze ve Civarındaki Girişimciler Üzerine Bir Saha Araştırması", *Doğu Akdeniz Üniversitesi 21. Yüzyılda Kobiler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri Sempozyum Bildirileri,* Ocak 2002.

KILBY, P.(1971), "Entrepreneurship and Economic Development", New York: *The Free Press*

KIM, M.S; Hunter, J.(1993), "Relationships among Attitude, Behavioral Intentions and Behavior", *Communications Researchs,* 20: 331-364

KRUEGER, N.F; Carsrud, A:L.(1993), "Entrepreneurial Intentions: Applying the Theory of Planned Behavior", *Entrepreneur ve Regional Development*, 5: 315-330

KRUEGER, Norris.F.; Reilly ,M.D; Carsrud, A.L(2000), "Competing Models of Entreprenual Intentions", *Journal of Business Venturing*,15, p.411-432

KOGAN, N; Wallach, M(1964), "*Risk-taking: A Study in Cognition and Personality*", New York: Holt, Rinehart and Winston

KOURILSKY, M. L; Walstad, W.B.(2002), "The E-Generation". Dubuque, IA; *Kendall Publishing Company*

LACHMAN, R(1980), "Toward Measurement of Entrepreneurial Tendencies", *Management International Review*, 20 (2), 108-116

LAU, T; Chan, K.F.(1994), "The Incedent Method - Alternetif Way of Studying Entrepreneurial Behaviour", *Irish Business and Administrative Research*, 15.

LEARNED, K.E.(1992), "What Happened Before the Organisation? A model of Organization Formation", *Entrepreneurship Theory &Practice*, 17(1): 39-48

LEVENSON, H.(1974), "Activism and Powerful Others: Distinctions within the Concept of Internal-External Control", *Journal of Personality Assessment*, p. 377–383. Abstract

LUMPKIN, G.T; Dess, G.G.(1996), "Clarifing the Entrepreneurial Orientation Construct and Linking It to Performance", *Academy of Management Review*, 21(1): 135-172

LUMPKIN. G.T; Dess.G.(2001), "Linking Two Dimensions of Entrepreneurial Orientation to Firm Performance: The Moderating Role of Environment and Industry Life Cycle", *Journal of Business Venturing*, Volume 16, Issue 5, p. 429-451

MAHLER, I.(1974)," A Comparative Study of Locus of Control", *Psychologia* 173, p. 135–139. Abstract

MAMLIN, N; Harris, K. R.; Case, L. P.(2001)," A Methodological Analysis of Research on Locus of Control and Learning Disabilities: Rethinking a Common Assumption", *Journal of Special Education,* Winter

MOORE, Terrence.W.(2003), "Applying Cognitive Processes to Franchisees: The Use of Entrepreneurial Measures to Study Franchisee Response to Constraints", *Unpublished Doctorate Dissertation,* University of Cincinati,UMİ no 3093381, p.3-217

MÜFTÜOĞLU, T.(2000), "Kobi ve Girişimcilik", Kosgeb, *Sanayicinin Sesi*, Aralık 2000, Sayı 1, 10-11.

MC DANIAL, Bruce A.(2000)," A Survey on Entrepreneurship and Innovations", University of Northern Colarado, *Social Sience Journal*, p. 277-284

MUKHERJEE, B.N(1968), "Achievement Values and Sientific Productivity", *Journal of Applied Psychology*, 52 (2), 145-147

MUKHERJEE, B.N(1974), "Toward a Conceptualization of the Achievement Value Construct", *Motivation and Organizational Effectiveness*, New Delhi: Shree Ram Centre of Industrial Relations.

MUELLER, Stephan; Thomas, Anisya S. (2001), "Culture and Entrepreneurial Potential: A Nine Country Study of Locus of Control and Innovativeness", Florida International University, Miami, National Academy of Management, *Journal of Business Venturing*, Volume 16, Issue 1, January 2001, p. 51-75

MC CARTHY, Breda(2000), "Researching The Dynamics of Risk-Taking and Social Learning: An Explenatory Study of Irısh Entrepreneurs", *Irish Marketing Review*, Volume 13, Issue 1, p.46-60

MC CLELLAND, D.C.(1961), " *The Achieving Society*", Princeton, N.J:Van Nostrant

MC CLELLAND, D.(1965), "N achievement and Entrepreneurship: A Longitudinal Study", *Journal of Personality and Social Psychology*, 1: 389-392

MCCLELLAND, D.C.(1987),” Characteristics of Successful Entrepreneurs*”, Journal of Creative Behavior 21*, p. 219–233. Abstract

MCGRATH, R.G.; MacMillan, I.C. ; Scheinberg, S.(1992), ” Elitists, Risk-takers, and Rugged Individualists? An Exploratory Analysis of Cultural Differences between Entrepreneurs and Non-Entrepreneurs”, *Journal of Business Venturing* 7, p. 115–135. Abstract

MINER, J. (1990), " Entrepreneurs, high-growth entrepreneurs, and managers: Contrasting and Overlap Ping Motivational Patterns", *Journal of Business Venturing*, 5:221-234

MINER, John(2000), "Testing A Pyschological Typology: Relation to Subsquent Entrepreneurial Activity Among Graduate Students In Business Management", *Journal of Applied Psychology*, p.1-12

NAKTİYOK, Atılhan(2004)," *İç Girişimcilik*", İstanbul, Beta Yayınevi

NAKİP, Mahir(2006), ”*Pazarlama Araştırması, Teknikler ve (spss destekli) Uygulamalar*”, Ankara, Seçkin yayınları

ODABAŞI, Yavuz(2005), ”Değişim ve Dönüşümün Aracı Olarak Girişimci Üniversite”, *Girişimcilik ve Kalkınma dergisi*, s.88-99

ÖZER, P.S; Topaloğlu, T(2007), "Girişimci ve Yöneticilerin Öğrenilmiş Gereksinimleri ile Kontrol Odaklarının Kıyaslanmasına Yönelik Bir Araştırma", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 16, Sayı 2, s.439-456

PANDEY, J; Tewary,N.B.(1979), "Locus of Control and Achievement Values of Entrepreneurs", *Journal of Occupational Psychology*, Universty of Allahabad, p. 107–111.

PARSONS, O.A; Schneider, J.M.(1974)," Locus of Control in University Students from Eastern and Western societies", *Journal of Consulting and Clinical Psychology 42 3,* p. 456–461. Abstract

RAIJMAN, Rebeca(2001), "Determinants of Entreprenurial Intentions: Mexican Immigrants in Chiago", *Journal of Socio-Economics*, Volume 30, Issue 5, p. 393-411

RASMUSSEN, Einar; Sorheim, Roger(2006), "Action Based Entrepreneurship Education*",* *Technovation*, Volume 26, Issue 2, p.185-194

ROTTER, J.(1966), "Generalized Expectancies for Internal Versus External Control of Reinforcements", *Psychological Monographs,* 80, Whole No. 609

RUSSEL, Robert D.(1998), "The Impact of National Culture on The Emergence of Entrepreneurship"*, School of Business Administration,* Penn State -Harrisburg, p1-14

RAY, D.(1986), "Perceptions of Risk and New Enterprise Formation in Singapore", *Frontiers of Entrepreneurs Research,* Wellesley, M:A, Bobson Collage

RAY, D (1993), "Understanding the Entrepreneur: Entrepreneurial Attributes, Experience and Skills", *Entrepreneurship and Regional Development*, Vol 5, No 4, p.345-357

RAY, D.(1994), "The Role of Risk Taking in Singapore", *Journal of Business Venturing*, 9(2).

SCHERE, J.(1982), "Tolerance for Ambiguty as a Discriminating Variable between Entrepreneurs and Managers", *Proceedings* (p.404-408). New York: Academy of Management

SCHERER, R.F; Adam, J.S; Carley, S.S; Wiebe, F.A(1989), "Role Model Performance Effect on the Development of Entrepreneurial Career Preferences", *Entrepreneurship Theory*

and Practice, 13(3) : 53-71

SCHUMPETER, J.*(*1934), "The Theory of Economic Development", Studies in Economic Development"*, Harward University,* Cambridge M.A, p.64

SHAPERO, A.(1975), "The Displaced, Uncomfortable Entrepreneur", *Psychology Today*, (November), 83-88

SHAPERO, A.(1982), "Social Dimensions of Entrepreneurship", *Encyclopedia of Entrepreneurship*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, p.72-90

SHERE, J.(1982), "Tolerance of Ambiguity as a Discriminating Variable between Entrepreneurs and Managers" Proceedings, New York: *Academy of Management*, p.404-406

SEXTON, D; Bowman, N.(1983),"Comperative Entrepreneurship Characteristics of Students: Preliminary Results", *Frontier of Entrepreneurship Research*, J. Hornaday, et al, Wellesley, M.A, Bobson Collage

SEXTON, D, Bowman, N (1985), "The entrepreneurs: A Capable Executive and More", *Journal of Business Venturing*, 1(1): 129-141

SEXTON, D; Bowman, N.(1986), "Validation of Personality Index: Comperative Psychological Characteristics analysis of Female Entrepreneurs, Managers, Entrepereneurship Students", *Frontier of Entrepreneurship Research*, Bobson Collage, Wellesley, M.A.

SEXTON, Donalt; Bowman, Nancy(1990), "Determining Entrepreneurial Potential of Students*",* *Journal of Business Venturing*, Volume 5, Issue 1, p.29-36

SHARMA, Raj; Thandı, Harch (2004), "MBA Students Preparedness For Entrepreneurial Efforts*", Tertiary Education and Managemen(Kluwer Academic Publishes),* 10: p.209-226

SHANE, S.A.(1993), ”Cultural Influences on National Rates of Innovation”, *Journal of Business Venturing* 8, p. 59–73. Abstract

SITKIN, S.B; Pablo, A.L.(1992), "Reconceptualizing the Determinants of Risk Behavior", *Academy of Management Review,* 17 (1):9-38

STANKOVIC, A.D; Luthans, F.(1998), " Self-efficacay and Work-related Performance: A Meta-analysis", *Psychological Bulletin*, 124, 240-261

STEWART, Wayne; Carland, joann; Carland, James.W.(2000), "Is Risk Taking Propensity an Attribute of Entrepreneurship? A Comperative Analysis of Instrumentation", *Clemson Universty,* p.1-11

SUMMERS, Davids(1998), ”An Emprical Investigations of Personal and Situational Factors That Relate to Formation of Entrepreneur Intensions”, *Unpublished Doctorate Dissertation*, Texas Universty, p.1-189

SEQUERIA, M.Jennifer(2004), ”The Effect of Network Ties and Entrepreneurial Self -Eefficacy on Immıgrant New Venture Intentions”, *Unpublished Doctorate Dissertation*, The University of Texas*,* p1-450

TIESSEN, James, H.(1997), “Individualism, Collectivism and Entrepreneurship: A Framework for International Comperative Research”, *Journal of Business Venturing* 12, p.367-384

TRIMPOP, RM; Kerr, J. H; Kirkcaldy, B.(1998), ”Comparing Personality Constructs of Risk Taking Behaviors”, *Personality and Individual Differences*, Volume 26, Issue 2, p. 237-254

TURAN, Mehmet.(1999), “The Impact of National Culture on Employee Job Dissatisfaction Responses: An Exploratory Study”, *Unpublished Doctorate Dissertation*, Çukurova University, p.1-140

WAGNER, M.K(2001), “Behavioral Characteristics Related to Substance Abuse and Risk-taking, Sensation-seeking, Anxiety Sensitivity, and Self Reinforcement”, *Addictive Behaviors*, Volume 26, Issue 1, p. 115-120

WARD, Thomas B.(2004), "Cognition, Creativity and Entrepreneurship", *Journal of Business Venturing,* Volume 19, Issue 2, p.173-188

WHITING, B.G.(1988), ”Creativity and Entrepreneurship: How do They Relate?”, *Journal of Creative Behavior* 22 3, p. 178–183. Abstract

EK: ANKET

Bu anket çalışması üniversitede yüksek lisans tez çalışmasının yapılması safhasında ilgili araştırmanın yapılması için hazırlanmıştır. Başka bir amaç güdülmemektedir. Uygulama için gerekli izinler ilgili mercilerden alınmıştır. Bu araştırmanın hedefine ulaşması ve yararlı olması için yanlış beyanlardan kaçınmak, önem arz etmektedir. Yakın ilginize teşekkür ederiz.

ÖĞRENCİ — DANIŞMAN ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

Mustafa Avşar — Yar.Doç.Dr Mehmet Turan

BÖLÜM BAŞKANI

Prof.Dr. Hatice Doğukanlı

ADI :…….. ……

SOYADI:……

TEL:……

MAİL:…….

1)ARAŞTIRMA SORULARI

1)Aşağıdaki İfadelere Katılıp Katılmadığınızı Belirtiniz (Hiç Katılmadığınız Zaman 1, Az Katıldığınız Zaman 2, Orta Derecede 3, İleri Derecede 4, Maximum Derecede 5, Kolonunu İşaretleyiniz) Örnek, (X) Gibi

A)

İfadeler	1	2	3	4	5
1)Kurallara Karşı Çıkmaktan ve Kendimden Beklenmeyen İş Yapmaktan Hoşlanırım					
2)Beklenmedik Olaylar Karşısında Oldukça Toleranslıyımdır					
3)Kolayca Ümitsizliğe Kapılmam					
4)İşimi Bölenlere Karşı Tahammül Ederim					
5)Sokakta Geçen Greyder Sesine Hiç Aldırış Etmeden Çalışabilirim					

B)

İfadeler	1	2	3	4	5
1)Elbise Almak İçin Mağazaya Tek Başıma Giderim					
2)Ekonomik Olarak Bağımsız Olmak İstiyorum					
3)Farklı Olmaktan Korkmam					
4)Başkalarından Emir Almayı Sevmem					
5)Bir Şeye İnanıyorsam, Başkalarının Onayına Gerek Duymadan İşi Yaparım					

C)

İfadeler	1	2	3	4	5
1)Hiç Bilmediğim Bir Yere Doğru Seyahat Edebilirim					
2) Daha Çok Para Kazanmak İçin, Borsada Riske Etmekten Çekinmem					
3)Yeni Yiyecekleri ve Elbiseleri Denemekten Çekinmem					
4)Gece Karanlığında Bir Yerlere Gidebilirim					
5) Kararsız ve Belirsiz Durumlara Karşı, Oldukça Toleranslıyımdır					

D)

İfadeler	1	2	3	4	5
1)Mevcut Problemleri Çözebilecek, Orijinal Fikir ve Düşünceler Üretebilirim.					
2)Patron Olsam Yeni Fikirleri Olan ve Bunu Bana Anlatmaya Çalışan, Çalışanımı Dinlerim					
3)Gelecekteki Fırsatları Yakalayacak Yeteneğe Sahibim					
4)Beklenmedik Müşteri İhtiyaçları Karşısında, Geleneklere Bağlı Kalmayarak, Yeni Ürün Dizayn Edebilirim					
5)İnsanların Yeni Ürün Üretecekleri Bir Çalışma Ortamı Kurarak, Birbirinin Zıddı Olan Düşüncelerin Çıkmasını Sağlayabilirim					

E)

İfadeler	1	2	3	4	5
1)Başkaları İle Yarışmak Benim Yaşam Tarzımdır					
2)İşimi O Kadar Etkin Yaparım ki, Başarma Hazzını İçimde Hissederim					
3)Yapacağım İşte Herkesten İyi Olmayı İsterim					
4)Yenilmekten Hoşlanmam, Asla Pes Etmem					
5)Yarışırken Önce Kazınmayı Düşünürüm					

F)

İfadeler	1	2	3	4	5
1)İnsanlarla Görüşmekten ve Onlarla Kaynaşmaktan Hoşlanırım					
2) İnsanlara Yardımcı Olmayı Severim					
3)Kişisel Zekadan Çok, Kolektif Zekayı Tercih Ederim. Bundan Dolayı Değişik Fikir Gruplarına Üyeyim					
4)Ben Patron Olsam Kolayca Müşteri Kazanabilirim					
5)Ben Patron Olsam Kilit Elemanımı Kolayca Tespit Ederim					

H)

İfadeler	1	2	3	4	5
1)Başladığım İşte Bitinceye Kadar Israrla Takip Ederim					
2).Eğer Benin Akrabam Bana Aptalca Bir İş Peşinde Koşuyorsun Derse, Onu Dinlemem					
3)Eğer Bir Şey Yapmaya Karar Verirsem, Beni Durduracak Bir Şey Yoksa, Onu Hemen Yaparım					
4)Bir Kişinin Hayatımda Beni Yönlendirici Rol Oynamasını İstemem					
5)Bir Şeyi Yaparım Diye Söz Verirsem, Mutlaka Yaparım					

I)

İfadeler	1	2	3	4	5
1)Yeni Fikirlerin Doğması İçin Katılımcılık Mutlaka Sağlanmalıdır					
2)İnsan Her Fikri Öğrenmeli ve Kendisi İçin Bir Sentez Oluşturmalıdır					
3)Yaşamdan Deneyimler Kazanmalı ve Yeni Objeler Tasarlamalıyım					
4)Yaratıcı Fikir, Dizayn, Ürün Yarışmalarına Katılmak İstiyorum					
5)Hayatımda Karşılaştığım Birçok Problemlere Karşı Birçok Yaratıcı Çözümlerim Oldu. Hayatımı Daha Etkili Hale Getirmek İçin Arayış İçindeyim.					

B)KİŞİSEL SORULAR

1)Hangi Fakültede Okuyorsunuz? Bölümünüz nedir?

A) Mühendislik(……bölümü)

B) Ziraat (……bölümü)

C)Tıp(……bölümü)

D) İibf (……bölümü)

E)Eğitim (……bölümü)

F)Diğer(Belirtiniz……..…)(……bölümü)

2)Cinsiyetinizi Belirtiniz?

A)Erkek B)Kız

3)Kaç Kardeşsiniz?

A) Ailenin Tek Çocuğuyum B)2 C)3 D)4 E)5 F) 5' ten fazla

4)Ailenin Kaçıncı Çocuğusunuz ?

A)1. B)2. C)3. D) 4. E) 5. F) 5 ten fazla

5)Yaşınızı Belirtiniz?

A)17-20 B)21-25 C)26-30 D)31-35 E)36 üzeri(Belirtiniz……..)

6)Evli misiniz?

A) Evet B) Hayır

7)Ailenizin Gelir Seviyesi Nedir?

A) 0-500 ytl B)500-1000 Ytl C)1000-1500 Ytl D)1500-2000 YTl E) 2000-üzeri

8)Baba –Anne Mesleğinizi Belirtiniz?

Babam……Annem……işle uğraşıyor

Anketimize katıldığınız için teşekkür ederiz

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı- Soyadı : Mustafa AVŞAR

Doğum Yılı : 07.01.1977

E- Posta : avsar.mustafa© yahoo.com

Tel :(0537)3003991-(0322)3228323

EĞİTİM DURUMU

Yüksek Lisans : Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı (2004- 2007), Adana

Lisans : Çukurova Üniversitesi İ.İ.B. F İşletme Bölümü(1999-2003), Adana

Lise : Adana Fen Lisesi,(1990-1993), Adana

Ortaokul : 23 Nisan Ortaokulu, (1987-1990), Adana

İlkokul : Kesik Köyü İlkokulu, (1983-1987), Adana

YABANCI DİL: İngilizce

BİLGİSAYAR : Microsoft Ofis Programları

İŞ DURUMU :Devlet Memuru (2006)